

Granskat & klart

Tema: Opartiskhet/ställningstagande

Granskat & klart

Tema: Opartiskhet/ställningstagande

GRANSKNINGSNÄMNDENS PRAXISSAMLING

ISSN 1400-1608

ISBN 978-91-985712-4-0

Tryckt 2020 hos DanagårdLITHO AB, Ödeshög

Grafisk form: Martin Zachrisson och Katarina Akerman

Distribution: Myndigheten för press, radio och tv

FÖRORD

Den som sänder radio, tv, beställ-tv eller sökbar text-tv ska följa reglerna i radio och tv-lagen. De som har sändningstillstånd ska även följa villkoren i dessa. För att kontrollera att reglerna följs finns granskningsnämnden för radio och tv, ett självständigt beslutande organ inom Myndigheten för press, radio och tv. Nämnden granskar program som har sänts efter anmälningar från tittare och lyssnare, eller på initiativ av myndigheten.

För förtroendet och tilliten till programföretagen är det viktigt att deras program granskas. Det gäller även public service som ju finansieras av medborgarna. Granskningen ger också programföretagen vägledning om hur bestämmelserna ska tolkas.

Myndigheten för press, radio och tv publicerar löpande nämndens beslut på www.mpr.se. Myndigheten ger också ut temaskriften Granskat och klart där nämndens praxis inom ett visst område samlas. Den skrift du nu har framför dig handlar om kravet på opartiskhet, som finns i public service-företagens sändningstillstånd. Det här är tredje upplagan som samlar och beskriver utvecklingen av granskningsnämndens praxis under 25 år, från det att nämnden bildades 1994 till och med 2019. Vid denna uppdatering liksom vid tidigare har en del äldre avgöranden fått utgå på grund av platsbrist. Om du vill ha en mer fullständig bild av utvecklingen av nämndens praxis hänvisar vi till tidigare upplagor av temaskriften.

Stockholm, juni 2020

Charlotte Ingvar-Nilsson

Generaldirektör för Myndigheten för press, radio och tv

INNEHÅLL

INLEDNING	8
KRAVET PÅ OPARTISKHET	8
PROGRAMFÖRETAGEN HAR EN GRANSKNINGSSKYLDIGHET	8
DEMOKRATIBESTÄMMELSEN	8
TEMASKRIFTENS INNEHÅLL	9
FÖRKORTNINGAR OCH SYMBOLER	9
1. KRÖNIKA, KÅSERI, RECENSION	10
2. SATIR/IRONI	19
3. DEMOKRATIBESTÄMMELSEN	32
4. KOMMENTAR	40
5. DEKLARERAT STÄLLNINGSTAGANDE	54
6. STÄLLNINGSTAGANDE ELLER INTE?	57
6.1 INRIKES- OCH LOKALPOLITISKA FRÅGOR	57
6.2 UTRIKESFRÅGOR	82
6.3 RÄTTSFALL, TVISTER M.M.	99
7. FÖRHÅLLNINGSSÄTT/UTFORMNING	111
8. UTFRÅGNING, INTERVJU	133
9. DISKUSSIONSPROGRAM	143
10. HÄNVISNING TILL WEBBPLATS	153
11. PERSONANGREPP	155
12. FÖRETRÄDARE FÖR PROGRAMFÖRETAGET ELLER TILLFÄLLIGA MEDVERKANDE?	166
13. UTLÄNDSKT PROGRAM	178
PROGRAMREGISTER	181

INLEDNING

KRAVET PÅ OPARTISKHET

För public service-kanalerna gäller ett krav på opartiskhet. Bestämmelsen har bland annat till syfte att förhindra att de kanaler som når flest antal tittare och lyssnare inte utnyttjar sin starka ställning för att driva egna opinioner i politiska eller andra kontroversiella frågor. Sedan den 1 februari 2008 gäller inte något krav på opartiskhet för TV4.

Referat av tidigare opartiskhetsbedömningar i TV4 redovisas ändå i denna temaskrift.

Opartiskhetskravet omfattar programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor. I personligt kåserande eller recenserande inslag och i personliga krönikor får dock värderande omdömen förekomma, förutsatt att inslaget karaktär kan antas stå klar för tittarna/lyssnarna. I program eller inslag som har en tydlig satirisk eller ironisk karaktär gäller ännu vidare ramar för vad som får sägas.

PROGRAMFÖRETAGEN HAR EN GRANSKNINGSSKYLDIGHET

Av betydelse för bedömningen av fall där opartiskhetskravet aktualiseras är också programföretagens skyldighet att stimulera till debatt, att kommentera och belysa händelser och skeenden samt att granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna. Dessa skyldigheter innebär enligt granskningsnämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet. Med kommentarskyldigheten följer ett visst utrymme för värderande omdömen.

DEMOKRATIBESTÄMMELEN

Enligt den så kallade demokratibestämmelsen i radio- och tv-lagen ska programverksamheten som helhet präglas av det demokratiska statskicketets grundidéer samt principen om allas lika värde och den enskildes frihet och värdighet. Bestämmelsen innebär att programföretagen kan ta avstånd från eller bemöta diskriminerande eller rasistiska uttalanden och verka för att rasistiska fördomar bekämpas utan att komma i konflikt med kravet på opartiskhet.

TEMASKRIFTENS INNEHÅLL

I denna temaskrift redovisas beslut rörande frågan om ställningstagande som granskningsnämnden meddelat under perioden 1994–2019. De fyra första kapitlen behandlar beslut som gällt programformer eller sammanhang där värderande uttalanden, enligt vad som beskrivits ovan, får förekomma. Kapitel 5 tar upp frågan om det går att komma undan opartiskhetskravet genom att ”varudeklarera” ett program. Kapitlen 6–9 behandlar uttalanden av programledare och reportrar som gjorts i andra programsammanhang än de som beskrivits i de föregående kapitlen. I kapitel 10 redovisas beslut som gällt hänvisningar till webben och kapitel 11 behandlar frågan om personangrepp. Kapitel 12 handlar om uttalanden av tillfälligt medverkande och kapitel 13 tar upp frågan om hur opartiskhetskravet ska tillämpas på ett utländskt program. I flera av de refererade besluten aktualiserades även frågan om en utpekad part getts möjlighet till bemötande liksom frågan om de uppgifter som lämnades var sakligt korrekta. Dessa delar av besluten har – med några undantag – inte redovisats här.

FÖRKORTNINGAR OCH SYMBOLER

SR	Sveriges Radio AB
SVT	Sveriges Television AB
UR	Sveriges Utbildningsradio AB

FÄLLT - Inslaget blev fällt

KRITISERAT - Inslaget blev kritiserat men friat

FRIAT - Inslaget blev friat

Besluten refereras i kronologisk ordning med fällande beslut först, därefter kritiserande följt av friande beslut.

1. KRÖNIKA, KÅSERI, RECENSION

I personligt kåserande eller recenserande inslag och i personliga krönikor finns ett utrymme för kritiska och värderande omdömen, förutsatt att inslaget karaktär kan antas stå klar för tittarna/lyssnarna.

FÄLLT

Wollter och Röör

SR, P4, 2012-01-07

Beslut 12/00065

Programmet bestod i huvudsak av inslag som tidigare sänts i programserien med Sven Wollter som programledare under år 2011. I dessa inslag samtalade han med olika personer i vitt skilda ämnen. Programmet avslutades med en personlig betraktelse av Sven Wollter med reflektioner om bland annat samhällsekonomi, klimat- och miljöfrågan samt ombyggnaden av Slussen. Han sa bland annat följande.

Låt mig så få lov att slå ett slag för Slussen, som med ytterst knapp majoritet marodörer i Stockholms stadshus vill skända och förvandla till en omänsklig kommersiell tummelplats. Kära lyssnare ute i landet, detta är en riksfråga som är alldeles för viktig för att låta stockholmare ensamma bestämma över. Ta reda på vad det handlar om och låt era röster höras. Än är inte slaget förlorat, beslutet kommer att överklagas.

Granskningsnämnden konstaterade inledningsvis att Sven Wollter i egenskap av programledare för programmet *Wollter och Röör* måste anses vara en sådan företrädare för programföretaget för vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut. Trots att inslaget hade en personligt kåserande karaktär som stod klar för lyssnarna ansåg nämnden att programledarens uttalande om Slussen var så långtgående och värderande att det innebar ett ställningstagande i en kontroversiell fråga. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet.

P1-morgon**P1, 2014-05-15****Beslut 14/01256**

Inslaget var en krönika som sändes i programmet *P1-morgon*. Krönikan gjordes av en utrikeskorrespondent som befann sig i staden Donbass i Ukraina. Krönikan påannonserades av en melodislinga. Korrespondenten sa bland annat följande.

Tyvärr finns en rad beklagliga kvinnoexemplar i den ukrainska politiken, för att inte tala om den ryska och jag talar då inte om den kända gas-prinsessan med margaretaflåtor. Med tanke på den negativa attityden generellt här mot kvinnor i politiken är det ett under eller kanske en stark kassa som gjort att hon haft maktpositioner och funnits med i politiken så länge. Men ta dagens kommunistkvinna som för en tid sedan slogs med knytnävarna i parlamentet eller ta borgmästar-kandidaten, unga Alecia, som poserade med ett automatvapen på sin Facebook. Eller ta Ukrainas enda kvinnliga borgmästare, Nelya Shtepa, nu mest känd för sitt kappvändande när separatisterna intog Slavjansk. Eller ta de där nåttrollen, de slanka ryskorna som jag föreställer mig dem, som gift sig med en svensk och lever bekväma liv men ändå engagerar sig vilt i såväl Krim som Odessa och har åsikter om saker de inte har en aning om men baserar på en obehagligt strömlinjeformad rysk agenda. Ett hopkok av ultranationalism och bristande förståelse för vad mänskliga rättigheter egentligen är. De kvinnorna vill inte heller jag låta bestämma något över huvud taget.

Granskningsnämnden ansåg dels att inslaget inte tydligt presenterades som en krönika, dels att det innehöll långtgående och värderande uttalanden av korrespondenten. I båda dessa avseenden brast inslaget i förhållande till kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av att uttalandena inte gick utöver vad som fick accepteras i en krönika ansåg nämnden dock att dessa brister inte var så allvarliga att de medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

Filmklubben: Miraklet i Lourdes**SVT2, 2011-08-17****Beslut 11/03498**

Programserien *Filmklubben* hade en särskild vinjett som följdes av en presentation och sedan visning av filmen *Miraklet i Lourdes*. Filmkritikern som presenterade filmen varnade bland annat katolska tittare för att han under presentationen skulle låta lite blasfemisk och antikyrklig. Han sa bland annat att katolska kyrkan aldrig haft problem med att ta betalt för sina själsliga tjänster, förlåtelsen och beskrev

Lourdes som katolska kyrkans Disneyland. Han sa vidare att filmens regissör faktiskt inte var ute efter att dra ner brallorna på påven och hans anhang.

Granskningsnämnden konstaterade inledningsvis att filmkritikern sedan flera år var återkommande medverkande i SVT och fick anses vara en företrädare för programföretaget. Enligt nämndens mening hade presentationen en raljerande ton som säkert kunde uppfattas som smaklös och stötande av vissa tittare. Även om inslagets satiriska karaktär enligt nämndens mening framgick kunde det diskuteras om det ankom på en företrädare för programföretaget att så tydligt ge uttryck för vad nämnden närmast uppfattade som hans personliga åsikter. Mot bakgrund av att hans uttalanden inte kunde anses ha riktats mot enskilda katoliker utan mot katolska kyrkan som institution, ansåg nämnden att hans uttalanden inte medförde att inslaget stred mot kraven på opartiskhet och saklighet.

FRIAT

Kulturnytt

SR, P1, 2010-05-12

Beslut 10/00191

En av SR:s återkommande krönikörer sa bland annat följande om en lokalpolitiker, NN, och hennes uttalanden om Jan Myrdals konstnärlön.

Jag tror, att det är när fru NN kommunicerar - hon kommunicerar gärna - sin ilska över att sådana som Jan Myrdal har fått konstnärlön av politiska skäl, som jag själv förlorar kontrollen över käkpartiet. Att påstå att Jan Myrdal skulle inneha konstnärlön av politiska skäl och inte på grund av sin digra corpus av romaner, reportageböcker, radiopjäser, filmer, artiklar är ett påstående lika huvudlöst som det vore att säga att Torbjörn Fälldin innehar statsrådspension inte för att han varit statsminister utan av politiska skäl. [- - -] Men bortsett från denna lapsus, föredrar kulturborgarrådet, att beslut om konstnärlig kvalitet och därmed pengar till konstnärlig verksamhet fattas av näringslivet. Och med tanke på den intellektuella kvalitet och kunskap om konstnärligt skapande som NN exemplifierar är det möjligt att golfklubbarnas diktatur är att föredra framför det kulturtumult som hon själv representerar.

Granskningsnämnden ansåg att krönikören i sin kritik mot politikern tog ställning på ett sätt som kunde diskuteras i fråga om förenligheten med kravet på opartiskhet. Nämnden noterade att politikern i nästföljande Kulturnytt fick svara på kritiken och fann att inslaget inte stred mot kravet på opartiskhet.

Wollter och Röö

SR, P4, 2009-12-12

Beslut 10/00076

Programmet var ett samtalsprogram där Sven Wollter talade med två inbjudna gäster. Temat för programmet var människor som "brinner", bland annat för politik och konst. Programmet avslutades med en betraktelse av Sven Wollter med personliga reflektioner och politiskt färgade uttalanden om samhället i stort och om hemlöshet. Granskningsnämnden konstaterade att Sven Wollter i egenkap av programledare för programmet *Wollter och Röö* var en sådan företrädare för programföretaget för vilken kravet på opartiskhet gäller. Hans uttalanden gick inte över gränsen för vad som kunde accepteras med hänsyn till att inslaget hade karaktären av en krönika eller personlig betraktelse.

P1-morgon

SR, P1, 2008-11-11

Beslut SB 253/09

Krönikan, av SR:s korrespondent i Helsingfors, handlade om Finlands beslut att inte skriva under det internationella avtalet om förbud mot klustervapen. Korrespondenten kallade klusterbomber för "vidriga" och sa att det skulle bli intressant att se om Sverige skulle skriva under avtalet eller inte och avslutade med att säga: "Om ungefär tre veckor vet vi vilka länder som sätter humanitet före omsorgen om krigsmaktens budget och effektivitet."

Granskningsnämnden konstaterade att korrespondenten var en sådan företrädare för programföretaget för vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut. Enligt nämndens mening var krönikörens beskrivning av klustervapen och avslutande reflektion över hur Sverige skulle förhålla sig till det internationella avtalet visserligen värderande. Den gick dock inte utöver vad som kunde accepteras i en tydligt presenterad personlig krönika.

>> Se också:

Friat, Godmorgon, världen!, SR, P1, Beslut SB 351/09 (s. 173)

Friat, Efter tolv, SR, P4 Beslut SB 773/07 (s. 174)

Birros årskrönika

SR, P4, 2007-01-01

Beslut SB 328/07

Programmet var en två timmar lång årskrönika som behandlade en rad ämnen, till exempel valet och regeringen. Programledaren Marcus Birro inledde krönikan med att säga att den var hans ”alldeles egna, högst subjektiva årskrönika”. I en betraktelse över valet sa han bland annat följande.

Valrörelsen i höstas var unik, på det sättet att det var första gången som så kallat vanligt folk la sin röst på överklassen. Fattiga människor la helt frivilligt sin röst på rika människor som med ett hånfliin lovade att göra tillvaron en aning sämre, för just fattiga människor. Det är lite grann som om en boxare skulle gå upp i ringen och börja mörbulta sitt eget ansikte i brist på bättre och sedan dessutom utse sig själv som vinnare. I ett nytt anfall av masspsykos har alla vanliga människor i detta land, ja kanske inte riktigt alla, men tillräckligt många, gått på inbillningen att de rika är som de och att de själva också kan bli rika en dag i en inte allt för avlägsen framtid.

Granskningsnämnden ansåg att programledaren visserligen gick långt i sin värdering av valutgången. Enligt nämndens mening rymdes dock omdömena inom ramen för en tydligt presenterad krönika. Inslagen stred därför inte mot kravet på opartiskhet.

Studio Ett

SR, P1, 2004-05-21

Beslut SB 668/04

Inslaget var en krönika som tog sin utgångspunkt i att två egyptier, misstänkta för terroristbrott, utvisades av den svenska regeringen i december 2001. De hämtades av amerikanska agenter på Bromma flygplats och fördes i ett amerikanskt specialplan till Egypten. Det fanns uppgifter om att de torterades där och krönikören sa bland annat följande.

Och för att då få fram bevis så har tortyr blivit lösningen. Eftersom tortyr inte får förekomma i USA och i ett antal andra länder, bland annat i Sverige, så fraktar USA misstänkta till länder där tortyr kan utföras. Det var ett sådant amerikanskt plan, som far jorden runt och forslar terroristmisstänkta, som hämtade egyptierna på Bromma den här decemberkvällen.

Granskningsnämnden konstaterade att inslaget var en krönika med personliga kommentarer. Även med denna utgångspunkt kunde det diskuteras om krönikören inte gick väl långt när han sa att USA fraktar misstänkta terrorister till länder där tortyr kan utföras eftersom tortyr inte får förekomma i USA och ett antal andra länder. Med hänsyn till SR:s kommentarskyldighet och till att inslagets karaktär av personlig krönika framgick ansåg nämnden dock att inslaget inte stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Efter 3

SR, P4, 1998-09-29

Beslut SB 47/99

I ett avslutande inslag i programmet *Efter 3* kommenterade programledaren den då pågående trafikledarkonflikten. Han sa bland annat följande.

I någon månad har nu de svenska flygledarna under pågående löneförhandlingar med Luftfartsverket terroriserat flygpassagerare och flygbolag med sina sjukskrivningar. Selektivt epidemiska farsoter som bara drabbar just flygledare har gått fram skoningslöst genom yrkesgruppen och tvingat dem retirera till sängen med termometer i munnen och ljummet honungsvatten på nattduksbordet. [- - -] Det har sagts många förbluffande saker medan löneförhandlingarna pågått. Gång på gång har de fackliga företrädarna poängterat att de utgår från att de som sjukskrivit sig är sjuka. Om de för omväxlings skull ville anlägga en lite mer analytisk attityd så kunde de pröva att säga att de utgår från att de som sjukskrivit sig inte är sjuka utan har gjort det som en påtryckning i förhandlingarna. Gång på gång har flygledarna beklagat att den flygande allmänheten får sitta emellan. Tro dem inte, det är ju själva poängen med sjukskrivningarna att allmänheten ska sitta emellan, att klämma dit tredje man är offentliganställdas effektivaste vapen. [- - -] Flygledarna har sagt att de flyttar utomlands för där får de bättre betalt. Bra! Gör det! Ta era Albyl och era hostmediciner och era snoriga, hemmavarande dagisungar och dra, för sjutton! Dra! De svenska skattebetalarna har rätt att kräva flygledare som känner åtminstone ett minimalt mått av lojalitet med uppdragsgivarna.

Enligt SR utgjorde programledarens avslutande krönika eller ”slutprata” ett stående inslag i aktualitetsprogrammet *Efter 3* och ingick som en viktig del i programmets profil. Krönikan skilde sig från resten av programmet såväl genom sin personliga utformning som genom sin fasta placering i slutet av varje sändning. Därmed fanns enligt SR ingen risk för förväxling med något annat inslag i programmet.

Med hänsyn till inslagets kåserande karaktär och till att detta var tydligt skilt från programmet i övrigt kunde granskningsnämnden vid en samlad bedömning inte finna att kravet på opartiskhet överträtts.

Freja

SR, P1, 1997-09-02

Beslut SB 498/97

Freja var ett radioprogram som granskade, speglade och analyserade omvärlden utifrån ett kvinnoperspektiv. I det aktuella inslaget kåserade reportern kring feminism. Hon sa bland annat att förhållandet att vara tjej och angripa feminister kunde ”ge oanade karriärmöjligheter” och fortsatte enligt följande.

Unga kvinnliga journalister som angriper feminismen kan plötsligt komma från ingenstans och bli ledarskribenter på DN och Svenska Dagbladet – någonting som varit mycket svårt hittills i männens högborg. Tydligaste exemplet är kanske ändå [A] som började sin media-karriär med en liten uppsats om att unga kvinnor misstror feminismen. Påståendet var illa underbyggt men [B] tog henne genast till sitt bröst och snart nog så återfanns hon i mediasofforna lite varstans.

Reportern kommenterade härefter A:s skrift ”Feminismens offer”. Hon sa bland annat att det inte var lätt att påstå att man ”presenterar en egen feminism, samtidigt som man stenhårt attackerar i stort sett allt arbete för jämställdhet” och att A rörde sig i:

[...] en luftig sfär av teorier där feminister ser kvinnor som ett kollektiv medan det rätta måste vara att ha en individuell frihet, ungefär som det skulle vara en ren slump att det är just kvinnor som tjänar sämst och att just män bär slips. [- -] Bortsett från de grumliga ideologiska resonemangen runt individualismen som aldrig definieras, så ställer hon upp sina teorier i punktform; marknadsekonomi är det enda system som ger individer frihet, i statens uppgifter ingår inte att bedriva näringsverksamhet, osv. Om sådant som är problem för kvinnor överhuvudtaget tas upp så sker det med ett bedövande snusförnuft.

Granskningsnämnden konstaterade att reportern kåserade kring feminism och härvid på ett kritiskt sätt recenserade en skrift. Inslaget kunde emellertid i vissa delar uppfattas även som kritik mot författaren som person och mot de idéer som hon i olika sammanhang fört fram om feminism. Med hänsyn härtill kunde det enligt nämndens mening diskuteras om reporterns förhållningsätt var förenligt med det krav på opartiskhet som gäller för företrädare för programföretaget. Med beaktande av programidén bakom *Freja* och att inslagets kåserande och recenserande karaktär ändå framgick tydligt, ansåg dock nämnden att inslaget inte stred mot kravet på opartiskhet.

En ledamot var skiljaktig. Han ansåg att kritiken mot A och hennes idéer gjorde att inslaget övergick från att vara en recension till att bli ett debattinlägg. Mot

den bakgrunden ansåg han att reporterns förhållningssätt inte var förenligt med kravet på opartiskhet.

FRIAT

Gomorron Sverige

SVT2, 1996-11-16

Beslut SB 166/97

I programmet ironiserade programledaren över ett EU-förslag om normer för potatis. Inslaget hade följande lydelse.

EU och deras parlamentariker fortsätter att slå rekord i total hjärndödhet. Enligt en lunta papper som finns på Ministerrådets bord ska potatis inte längre få heta potatis förutsatt att knölna inte uppfyller av EU fastställda normer gällande storlek, vikt och utseende. Vad de före detta potatisarna ska få heta, de som inte får kallas potatis längre, det tar man inte ställning till. Bara de inte nu kallar sig potatis. Detta är alltså vad vårt lilla land, bara vårt lilla land, betalar 20 miljarder om året i medlemsavgift för. Och då undrar man ju oroligt – kan man få begära personligt utträde ur EU tro? Jag menar, om man inte tror på Gud, så får man ju lov att begära utträde ur Svenska kyrkan. Och tror man inte på EU, så borde man väl i rimlighetens namn få begära personligt utträde ur EU.

Enligt granskningsnämndens mening kunde det diskuteras om inte programledaren gick väl långt i sina värderande uttalanden om EU. Med beaktande av inslagets kåserande karaktär ansåg dock nämnden vid en samlad bedömning att kravet på opartiskhet inte överträtts.

Två ledamöter var skiljaktiga och ansåg att inslaget utgjorde ett otillåtet ställningstagande i en kontroversiell fråga.

FRIAT

Folkradion

SR, P3, 1996-08-05

Beslut SB 41/97

Inslaget var en krönika av journalisten Kattis Ahlström. I sin krönika tog hon bland annat upp olika företeelser som hon tyckte att man skulle bojkotta. Hon sa avslutningsvis:

Och bojkotta Sveriges Television som låter OS-sändningarna sponsras av Finax, det lurigaste finansbolaget som finns. Med enorma räntor

som höll på att försätta mig i personlig konkurs en gång för en stereos skull. En hederlig bojkottsvecka alltså, känner åtminstone jag skulle sitta fint. Det här är Kattis Ahlström för P3 den femte i åttonde, tack för ordet.

Granskningsnämnden konstaterade att inslaget framfördes av Kattis Ahlström som tidigare hade uppträtt som programledare i P3. Härigenom och även genom det sätt på vilket hon avslutade inslaget kunde hon uppfattas som en företrädare för programföretaget. Även med beaktande härav ansåg dock nämnden att inslaget – på grund av sin personligt kåserande karaktär – inte stred mot kravet på opartiskhet.

ANDRA BESLUT

Andra beslut som gällt personliga krönikor är:

Fällt, Obs, SR, P1, Beslut 12/01531 (s. 155)

Fällt, Nyhetstimmen, SR Väst, P4, Beslut SB 698/05 (s. 158)

Fällt, Studio Ett, SR, P1, Beslut SB 75/02 (s. 160)

Fällt, Morgonpasset, SR, P3, Beslut SB 392/97 (s. 161)

Kritiserat, Kulturnyheterna, SVT2, Beslut SB 829/02 (s. 170)

Friat, Godmorgon, världen, SR, P1, Beslut SB 351/09 (s. 173)

Friat, Efter tolv, SR, P4 Beslut SB 773/07 (s. 174)

2. SATIR/IRONI

Enligt granskningsnämndens praxis gäller vida ramar för vad som får sägas i program och inslag som har en tydlig satirisk eller ironisk karaktär.

FÄLLT

Morgonpasset

SR, P3, 2009-08-11

Beslut SB 976/09

I inslaget berättade en av programledarna att han hade fått ett brev från Jehovas vittnen. Han läste upp följande svar till brevskrivaren.

Tack så mycket för brevet. Det var snällt. Jag skulle vilja tipsa dig om att inte vara med i Jehovas vittnen. Man slipper gå runt och knacka dörr och övertyga folk om att man hamnar på ett påhittat ställe. Om man tror på en påhittad figur. Man slipper ge tio procent av sin lön, så kallat tionde som det heter, till sin sekt. Jag såg på Jehovas vittnens hemsida att det står, att inte ge tionde är en klar överträdelse av Guds bud. Det är förskingring. Så står det. Så det är ju ett tips att inte vara med i Jehovas vittnen. [- -] Lägg av med det här tramset. Du kommer att tacka mig.

Granskningsnämnden konstaterade att programledaren ironiserade över en persons religiösa tro och medlemskap i ett trossamfund. Detta förhållande innebar enligt nämnden inte i sig att kravet på opartiskhet hade åsidosatts. Programledaren uppmanade dock personen att lämna Jehovas vittnen. Nämnden ansåg – trots inslagets satiriska karaktär – att programledaren genom denna uppmaning gick så långt i sina värderande omdömen att en överträdelse skedde av opartiskhetskravet.

En ledamot var skiljaktig och ville fria inslaget.

Tankesmedjan

P3, 2013-05-21

Beslut 13/01319

Inslaget i satirprogrammet *Tankesmedjan* handlade om The Pirate Bay-grundaren NN som stod åtalad för dataintrång. De medverkande i inslaget kommenterade hans namn, utseende, levnadsvanor och vad han skulle kunna komma att råka ut för om han hamnade i fängelse. I inslaget sades bland annat följande.

(Bisittare) – Så kan jag berätta att de två mest fascinerande sakerna med NN är nummer ett: att han heter NN och nummer två: att han faktiskt ser ut som att han heter NN. Det är en ganska svår kombo. (Pgl.) – Ja. (Bisittare) – Att, att klara av. (Pgl.) – Det är verkligen, blixten slog ned två gånger på samma ställe. (Bisittare) – Ja, det är häftigt. (Pgl.) – Men han är en härlig karaktär. Han har beskrivits som att ordet nörd räcker inte till har jag hört. Att han NN, han är en speciell typ. (Bisittare) – The nerd is not enough som filmen om honom skulle heta då. [- - -] (Bisittare) – Han riskerar fängelse för dataintrång och i fängelset så riskerar han själv att utsättas för helt andra typer av intrång. Man kan bara tänka sig hur en sådan här ung, fräsch och hunkig whiz kid tas emot bland härdade kriminella på fängelset. Om man inte kan tänka sig det så kan vi få hjälp av en initierad källa, nämligen källan en snubbe i ett klipp jag hittade på Youtube, om hur man behandlar nya fräscha whiz kids i fängelset. [Klipp från Youtube] (Man) – First of all, right, if he is a newcomer, right, I want him to suck my ass with jelly. What they call "toss the salad". That's the slang word. "Toss the salad" it means sucking my ass, right, with jelly or without jelly. Some people use syrup, I prefer the guy to use jelly. (Pgl.) – Okej. (Bisittare) – Detta är ju lite obehagligt för NN kan man tänka sig. (Pgl.) – Att han, de andra internerna, han måste liksom tillfredsställa dem genom oral-sex? (Bisittare) – Precis. Det är ju inte bara obehagligt för NN för att det inte är så jättemånga som gillar att utöva analsex under tvång, utan också för att det här slang-uttrycket "toss the salad" det gör det extra obehagligt. För det ser man på NN att sallad ingår inte i hans diet. Gorbys och Jolt Cola, frukost, lunch och middag. (Pgl.) – Kan det här bli ett vitamintillskott för honom då?

Granskningsnämnden konstaterade att uttalandena om NN var mycket långtgående och kom att framstå som ett personangrepp. Inslaget brast därmed i förhållande till kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av de vida ramar som enligt nämndens praxis ska gälla för satirinslag ansåg nämnden dock att bristen inte var så allvarlig att den medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

Tankesmedjan

SR, P3, 2012-04-26

Beslut 12/01044

I satirprogrammet *Tankesmedjan* sändes ett inslag som handlade om en debattartikel i Dagens Nyheter av riksdagsledamoten NN om att ålderstesta ensamkommande flyktingbarn. Efter en diskussion om metoder för ålderstester och vilka problem som kunde finnas med sådana sa en av programledarna bland annat ”Det kan vi vara överens om. Testa inte ålder.” Inslaget avslutades med att programledaren sa följande.

*Framför allt tycker jag att innan vi över huvud taget börjar med ålders-
tester så finns det ett mer akut test man borde göra. Nämligen att
testa psyket på människor som ska skriva debattartiklar på DN. Är
NN verkligen frisk nog att få påverka opinionen, och borde vi döma
honom som tillräknelig eller avfärda honom som en ensam galning?*

Granskningsnämnden konstaterade inledningsvis att *Tankesmedjans* satiriska karaktär framgick tydligt i programmet. I det aktuella inslaget sa programledaren bland annat att hon inte tyckte att det var bra med ålderstester. Även om inslagets satiriska karaktär framgick kunde det diskuteras om det ankommer på en företrädare för programföretaget att så tydligt ge uttryck för vad nämnden närmast uppfattade som hennes personliga åsikt. Mot bakgrund av att programledarens uttalande följde en diskussion om svårigheterna med säkra metoder för ålderstestande ansåg nämnden att uttalandet inte medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

Programledarens avslutande kommentarer om NN:s sinnestillstånd var enligt nämndens mening mycket långtgående och kom att framstå som ett personangrepp. Inslaget brast därför i detta avseende i förhållande till kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av att det gäller vida ramar för vad som får sägas i ett satirinslag samt att utgångspunkten för inslaget var ett debattinlägg av NN ansåg nämnden att bristen inte var så allvarlig att den medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

Två ledamöter var skiljaktiga. Den ena ledamoten ansåg att programledarens kommentar om NN:s sinnestillstånd stred mot kravet på opartiskhet. Den andra ledamoten ansåg att programledarens kommentar om NN var långtgående och kunde framstå som ett personangrepp men ansåg att programledarens uttalande inte passerade gränsen för vad som kunde accepteras i ett satirinslag med hänsyn till opartiskhetskravet.

Tankesmedjan

SR, P3, 2012-03-06

Beslut 12/00629

Inslaget i satirprogrammet handlade om en kampanj som Sverigedemokratisk Ungdom (SDU) hade sökt projektstöd för hos Migrationsverket. Inslaget anmälades av ett antal personer som bland annat ansåg att programledaren uttryckte sig nedsättande och kränkande samt tog politisk ställning mot Sverigedemokraterna. I inslaget sa programledaren bland annat följande.

I dag rosar vi och de som ska ha ros i dag, det är ingenting annat än apartheidklubben Sverigedemokraterna. De ska ha cred för att deras ungdomsförbund SDU är genier när det kommer till att driva meningslösa kampanjer med rasistiska undertoner för att dölja att de har rasistiska undertoner [...]. Rör inte min mormor sa SDU [...] utan att vi då ens tänkte tanken på att tafsa på deras gamla hitlerhagga till mormor. En till kampanj hade de, vägra kallas rasist sa SDU, Sveriges dystaste ungdomsförbund efter att deras förbundsordförande och tillika ökända nazist olyckligtvis råkade förväxlas med en helt vanlig rasist [...]. De har gjort en ansökan som ni kanske vet på 100 000 kronor till den här kampanjen, borta bra, men hemma bäst. Den här ansökan ligger nu på deras bästisars, Migrationsverkets, verksamhetsbord. Pengarna som SDU har sökt ska användas till de här 10 000 goodiebagsen, innehållande det som Amelia Adamo brukar kalla för feelgood-prylar. De här goodiebagsen ska sedan delas ut till 10 000 hushåll, det var bakgrundsfaktan. SDU:s goodiebags ska sedan locka invandrare med permanent uppehållstillstånd att återvändra till sina hemländer [...]. Det är inte så himla mycket sexigare än Ku Klux Klans gamla så kallade hembesök [...]. Så stanna hemma SDU, lås alla dörrar, stäng alla ventiler och gå aldrig, aldrig ut igen och får ni någon gång för er att åka bort, ta de där semesterpengarna och lägg på en personlig frakt på valfritt smuggelfartyg till valfri diktatur. Jag kommer inte komma dit med en goodiebag och försöka locka hem er igen, tror jag.

Granskningsnämnden konstaterade att *Tankesmedjans* satiriska karaktär framgick tydligt i programmet. Enligt nämndens praxis gäller vida ramar för vad som får sägas i ett satirinslag, men då uttalandena i det aktuella inslaget var mycket långtgående och värderande brast inslaget enligt nämnden i förhållande till kravet på opartiskhet. Vid en sammantagen bedömning ansåg nämnden ändå att bristen inte var så allvarlig att den medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

KRITISERAT

Best of P3

SR, P3, 2010-12-25

Beslut 10/01520

Best of P3 var en årskrönika med radioinslag från det gångna året. I programmet medverkade två personer från satirprogrammet *Tankesmedjans* redaktion. Programledaren berättade vad *Tankesmedjan* var för slags program och de medverkande personerna berättade om arbetet på redaktionen. Ett inslag med en krönika från *Tankesmedjan* spelades upp och handlade om svensk kulturpolitik. Kulturministern kritiserades i krönikan med könsord och i nedsättande ordalag med bland annat följande innehåll.

Här hör vi Leda Adelshjon Penisrot slingra sig som en skållad ål, kulturen får inte mer pengar den här mandatperioden, nå det hade jag kunnat räkna ut med reptilhjäman, men vad jag inte förstår är hur Tena Arvidsjaur Lillefot tänker när hon hellre lägger en halv miljard på idrott än kultur, japp ni hörde rätt. [- -] Å ja, jag vet att det här med att sätta kultur och idrott i två vågskålar och jämföra dem med varandra är jävligt barnsligt och gjort, yada yada yada yada, men Reinfeldt och Co hade ju faktiskt på ett enkelt sätt kunnat slippa just det satiriska greppet genom att inte sätta samma jävla idiot på båda ministerposterna. Tack för mig.

Granskningsnämnden konstaterade att det aktuella inslaget var hämtat från programmet *Tankesmedjan* och att dess satiriska karaktär framgick i programmet. Enligt nämndens praxis gäller vida ramar för vad som får sägas i ett satirinslag. Uttalandena i det aktuella inslaget var emellertid mycket långtgående och värderande. Inslaget brast därmed enligt nämnden i förhållande till kravet på opartiskhet. Vid en sammantagen bedömning ansåg dock nämnden att bristen inte var så allvarlig att den medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

KRITISERAT

Uppe!

SR Kronoberg, P4, 2007-01-22 m.fl. dagar

Beslut SB 459/07

I de återkommande inslagen Lögnaktiga nyheter beskrevs en landstingspolitiker som ansvarig för en rad påhittade åtgärder som syftade till att utveckla all service i Kronobergs län utom i Växjö.

Granskningsnämnden konstaterade att Lögnaktiga nyheter var upplagda som en satir över politiken i Kronobergs län. Enligt praxis gäller mycket vida ramar för vad som får sägas i en satir eller med en ironisk ton. Nämnden konstaterade

dock att samtliga inslag handlade om landstingspolitikern och att de sammantaget hade en karaktär av kampanj mot en enskild politiker. Nämnden ansåg mot den bakgrunden att inslagen borde kritiseras. Med beaktande av att det var fråga om satiriska inslag ansåg nämnden dock att inslagen inte stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Tankesmedjan

P3, 2019-01-23

Beslut 19/00244

I inslaget pratade de fyra programledarna om podcasten ”Hur kan vi?” och podcastens programledare och skapare. De fokuserade särskilt på att podcastens programledare bjudit in en särskild gäst.

Flera anmälare var kritiska till inslaget och anförde i huvudsak att inslaget utgjorde förtal då programledarna antydde att podcasten hade en högerextrem agenda. Inslaget gav vidare en snedvriden och felaktig bild av podcasten. Det påstods felaktigt att den inbjudna gästen är nazist, vilket utgjorde förtal. Det framstod som att *Tankesmedjan* anser att personer med obekväma åsikter bör tystas och att det är fundamentalt fel att låta konservativa komma till tals i det offentliga rummet.

Granskningsnämnden ansåg att det i inslaget förekom långtgående uttalanden om gästen, bland annat benämndes hon som nazist. Givet hur inslaget var utformat i den delen, framgick den satiriska karaktären enligt nämndens mening inte särskilt tydligt och uttalandena låg på gränsen för vad som kan accepteras. Nämnden konstaterade dock att *Tankesmedjan* är ett känt satirprogram och att programformen fick antas stå klar för lyssnarna. Givet detta och då det enligt nämndens praxis gäller vida ramar för vad som får sägas i ett satirprogram gjorde nämnden bedömningen att uttalandena om gästen inte var sådana att de stod i strid med kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av programformen ansåg nämnden vidare att beskrivningen av podcasten ”Hur kan vi?” och dess programledare inte stred mot kravet på opartiskhet. Inslaget stred inte heller i övrigt mot detta krav.

FRIAT

Morgonpasset i P3

SR, 2018-08-29

Beslut 18/02874

I inslaget gästades studion av en programledare från satirprogrammet *Tankesmedjan* som gjorde ett längre uttalande om partiledaren för Sverigedemokraterna. I inslaget sa en programledare bland annat följande

En grej jag avskyr med [partiledaren] är att han är en landsförrädare. Han älskar inte vårt land så mycket som man skulle kunna tro. Under fotbolls-VM i somras så höll han till exempel inte på Sverige utan på Saudiarabien. Känner ni till detta? [- - -] De kunde nämligen ge hela 5002 gånger pengarna tillbaka. Om man bettade på dem. Och den frestelsen kunde [partiledaren] så klart inte stå emot, eftersom han är spelmissbrukare. Han kan inte hålla i pengar över huvud taget, när det handlar om spel. Faktum är att under [partiledaren]:s första år som riksdagsledamot i Stockholm, så köpte han tre trisslotter i stället för lunch varje dag. Som ett beroende, då. En effekt av det var att han gick ner väldigt mycket i vikt. Nu verkar dock extrakilona vara tillbaka. Men, han är ju lite av Sveriges [namn], alltså en viktpendlare av rang. [- - -] Efter gymnasiet studerade [partiledaren] statsvetenskap i Lund. Och det var där han bildade det han kallar "de fyras gäng". [- - -] Ett riktigt jävla rövgång, med andra ord. Och när man tittar på bilder från den här tiden, så känns det inte direkt som att de knullade ihjäl sig. I alla fall inte med samtycke. [Partiledaren] har ju varit partiledare i en evighet. Och han blev megautbränd. Han vill sluta egentligen. Han vill bara chilla. Men dessvärre måste han sitta kvar på sin post tills i alla fall en till läskunnig människa ansluter sig till partiet. Annars blir det ju ohållbart i längden. Han har ju kämpat hårt för att normalisera sig själv.

Uttalandena om partiledaren var enligt granskningsnämndens mening långtgående. Mot bakgrund av att det tydligt framgick att det var fråga om ett satiriskt inslag, för vilket det gäller vida ramar för vad som får sägas, ansåg nämnden dock att programledarens uttalanden inte passerade gränsen för vad som fick accepteras med hänsyn till opartiskhetskravet.

FRIAT

Tankesmedjan

P3, 2014-05-26

Beslut 14/01338

I satirprogrammet *Tankesmedjan* uttalade sig en av programledarna om ett val till Europaparlamentet och diskuterade att ett antal högerextrema partier hade gått framåt i valet. I inslaget gjorde programledaren bland annat följande uttalanden.

Tänker på cowabunga, hanging ten, surf's up och den whipe out som vi alla fick i går efter att EU-valet tog slut och resultatet blev fifty shades of brunt, 'cause ain't no party like the nazi party and the nazi party don't stop. Driver du med mig? Nej, jag driver inte. Det gamla Europa är tillbaka and don't call it a come-back for it's been here for years. Främlingsfientlighet och nazi mambo jambo. Det var så många högerkrokare som slog sig in i EU i går att människor undrar om Europa ens har en vänsterarm. Nein. Precis som Eurovision så bidrog nästa alla länder med något hemskt. Frankrike, England, Danmark, Österrike,

Sverige, Italien, Holland, Grekland och drum roll: Tyskland. The Germans are back. Till och med Tyskland bidrog med nazist party. We started this nazi shit and this is the mother fucking thanks we get. Så, hur känner SD inför framgången i Europavalet då de har en massa nya partier att lära känna och leka med och kanske inte bli lika mobbade som de har blivit här på hemmaplan? [- -] Jag skulle aldrig kalla Sverigedemokrater för rasister eller nazister av samma anledning som man inte kallar sina överviktiga kompisar för "jävla tjockisar" – det är elakt och det kan också förklara varför SVT i går lade så mycket krut på att kalla folk för EU-kritiska i stället för det de är. [- -] Så ni ser, nazisterna är på full fart framåt. Vilket är positiva nyheter för Hugo Boss då de kanske kan dra fram sina gamla kollektioner igen, "The Fuhrer by Hugo Boss". Högerextrema vågen har sköljt över oss alla och är det så konstigt med tanke på hur vi har normaliserat rasismen de senaste åren enbart för att de är exakt ett politiskt parti? Till och med i Sverige där en tårta är ett större hot mot demokratin än vad främlingsfientlighet är. Ska bli intressant att se den dagen pedofiler engagerar sig politiskt. Hey boy, hey girl. Så vi kan normalisera pedofili precis som vi har normaliserat rasism och nazism. Puppy-love-partiet är inte pedofiler, de är juniorälskare.

Granskningsnämnden ansåg att *Tankesmedjans* satiriska karaktär framgick tydligt i inslaget. Nämnden ansåg inte att uttalandena gick över gränsen för vad som fick accepteras i ett satiriskt program och ansåg att inslaget därmed inte stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Tankesmedjan

P3, 2014-02-13

Beslut 14/00398

Inslaget handlade om att en programledare för SR:s program *Morgonpasset* hade satts i karantän och inte fick företräda SR tills efter valet i september år 2014. Anledningen var att programledaren engagerat sig mot rasism och ville föra en debatt med Sverigedemokraterna (SD) på sin fritid. I inslaget sa programledarna att SD var en skräckkammare för SR och att kravet på opartiskhet var ovanligt högt under valåret samt att allt samhällsengagemang sammanblandades med partipolitiskt engagemang och räknades som ett ställningstagande. Programledarna i *Tankesmedjan* sa vidare att SD förde en rasistisk politik.

Granskningsnämnden ansåg mot bakgrund av SD:s principprogram från år 2011 att det inte stred mot kraven på opartiskhet och saklighet att beskriva SD som ett främlingsfientligt parti. Nämnden ansåg vidare att programledaruttalandena om rasism i det aktuella inslaget var allmänt hållna och kunde ses som synonymt med främlingsfientlighet. Uttalandena framfördes dessutom i ett satirprogram där det gäller vida ramar för vad som får sägas. Inslaget stred därför inte mot kravet på opartiskhet.

Tankesmedjan

SR, P3, 2011-09-13

Beslut 11/02888

Inslaget innehöll uttalanden av en av programledarna om en skribent på Svenska Dagbladet, NN, som skrivit en debattartikel om feminism.

Det är nämligen så att på Svenska Dagbladets ledarsida, det är de som har släppt in en marknadsliberal värdekonservativ zombie på redaktionen och låtit honom skriva [...] en kolumn på ledarsidan. [- - -] Med åsikterna Ett. Feminister finns inte längre. Två. Eller jo, förresten de finns, men de är bara några stycken tror jag. Tre. [- - -] Men det är ändå viktigt att vi ska utrota dem och att de ska säga förlåt. Det här är verkligen under min värdighet, jag är för bra för dig, NN. Allt jag vill när jag läser den här texten, det är att måla läppstift på tänderna och ha tapaskväll med tjejerna i en vecka för att bli av med den här obehagskänslan. Men jag är tyvärr inte avlönad för att ha tapaskväll, utan för att läsa vad Svenska Dagbladet släpar in för häxbrännare på sin ledarsida och sedan bemöta det. Han som har skrivit skiten heter NN. Känd för att vara emot sexualupplysning i skolan, att vara emot Wikileaks, att vara katolik, att ta Tea party-rörelsen i försvar och att anse att USA är, citat, världens främsta goda kraft, slutcitat. Också världens största krigsmakt, tillagt av mig. Han jobbar som filosof, författare och chef på Timbros Medicinstitut. Timbro, svenskt näringslivs egna lilla hustomte. Ni vet en sådan som kilar runt på gården och utför massa grovsyslor åt husbonden och utan att man riktigt märker att det är någon som har gjort något, har plötsligt hela debattklimatet flyttats längre ut åt höger än Anders Borgs morgonstånd. [- - -] Kort och gott, det finns så mycket att ta av här att jag inte behöver skämta om att hans namn låter som en efterrätt med päronsmak, eller om att hans ansikte ser ut som en tjockpannkaka. [- - -] Om det inte vore för att pärontårtan själv äger upphovsrätten till sin kolumn, hade jag förstås gärna läst upp den i sin helhet [...], men i stället får jag plocka russinen här ur hans argumentation om att kvinnokampen är skadlig för samhället och borde läggas ner för gott samt säga förlåt. [- - -] Du själv [...] är lite grann som en annan kille som utkämpade andra världskriget mellan 1939 och 45, han gillade inte heller idén om alla människors lika rättigheter.

Nämnden ansåg att uttalandena var långtgående och knutna till den aktuella debattören som person på ett sätt som kunde diskuteras mot bakgrund av det krav på opartiskhet som företrädare för programföretaget har att rätta sig efter. Granskningsnämnden, som beaktade att det gäller vida ramar för vad som får sägas i ett satirinslag samt att utgångspunkten för inslaget var ett debattinlägg av den aktuella debattören som den satiriska udden främst riktades mot, ansåg dock inte att programledarens uttalanden passerade gränsen för vad som kunde accepteras med hänsyn till opartiskhetskravet. Två ledamöter var skiljaktiga och ansåg att inslaget borde kritiserats.

Schulman i P1

SR, P1, 2010-04-08

Beslut 10/00065

Programledaren uttryckte kritik mot Skåne och kallade skåningar bland annat för "fördomsfulla" och "främlingsfientliga".

Granskningsnämnden, som beaktade programmets särskilda karaktär och det förhållandet att programledarens uttalanden balanserades av andra medverkande, ansåg inte att inslaget stred mot opartiskhetskravet.

Kvällspasset

SR, P3, 2009-11-17

Beslut SB 190/10

Inslaget handlade om en film på Youtube där en moderat riksdagsman blandade en drink som han liknade vid sitt parti. Programledaren spelade upp ljudet från filmen och kommenterade på ett ironiskt sätt vad som sades i den. Programledaren ställde sig bland annat frågande till de olika delarna i drinkblandningsprocessen och de jämförelser som gjordes till Moderaterna i filmen. Han kommenterade också de förändringar som skett av Moderaternas politik under de senaste åren, bland annat genom att säga att partiet hade sålt ut sina principer och lämnat konservatismen.

Mot bakgrund av programmets karaktär och kommentarens ironiska prägel ansåg granskningsnämnden att inslaget inte stred mot kravet på opartiskhet.

Brunchrapporten

SR, P3, 2009-06-10

Beslut SB 67/10

I inslagets inledning berättade programledaren om ett av dagens ämnen, en händelse där Sverigedemokraternas (SD) partisekreterare hade blivit misshandlad av en grupp kvinnor. Han sa bland annat följande.

Det politiska våldet ökar, främst mot Sverigedemokraterna. Men är det inte kontraproduktivt att försöka slå bort beteende hos högerextrema män? Hur reagerar egentligen en apa när den blir slagen?

Senare i inslaget resonerade programledaren kring användning av våld som metod för att få en meningsmotståndare att ändra åsikt. Efter detta följde ett samtal med Skansenakvariets chef om hur olika sorters apor löser konflikter.

Granskningsnämnden kunde inte finna att den koppling som gjordes mellan SD och högerextrema män i inslaget stred mot kraven på opartiskhet och saklighet. Enligt nämnden kunde det diskuteras om den parallell som programledaren drog mellan SD och apor var förenlig med kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av programmets lättsamma karaktär och inslagets humoristiska ton friades dock inslaget även i den delen.

FRIAT

Pang Prego

SR, P3, 2009-05-10

Beslut SB 842/09

I humorprogrammet *Pang Prego* sändes ett inslag där programledarna gjorde sig lustiga över en man som i ett annat radioprogram klagat på språkbruket i just *Pang Prego*.

Granskningsnämnden ansåg att det mot bakgrund av kravet på opartiskhet kunde diskuteras om det är lämpligt att programledare i SR ironiserar över synpunkter som framförts av lyssnare på programmets innehåll. Nämnden ansåg dock att inte att programledarna gick så långt i sina värderande omdömen att kravet på opartiskhet åsidosattes.

FRIAT

Morgonpasset

SR, P3, 2003-02-11 och 05-23

Beslut SB 612/03

I det första inslaget kommenterade Özz Nûjen aktuella händelser i Mellanöstern i form av ett kåseri under särskild vinjett. Han sa bland annat följande.

Jag tycker att vi bombar hela jävla skiten, bombar hela Mellanöstern och gör en parkeringsplats av alltihop där vi kan parkera alla våra bilar vid den stora bensinmacken Irak som vi egentligen vill åt.

Hans medverkan i sändningen den dagen bestod endast av kåseriet. Det andra inslaget var en kort kommentar av Özz Nûjen, som den dagen var programledare. Han sa följande.

Jan O Karlsson har ju haft ett allvarligt samtal med Göran Persson efter det att Jan O Karlsson kallat Bush för den där jävla Texasgubben. Och så får man inte säga säger statsministern. Okej. Jag förstår statsministern nu. Den där jävla Texasmördaren hade varit faktiskt mer rätt.

Granskningsnämnden ansåg att Özz Nüjen vid båda tillfällena var en sådan företrädare för programföretaget på vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut. Beträffande det första inslaget ansåg nämnden att dess karaktär av kåseri med en satirisk och humoristisk udd klart framgick, varför det inte stred mot kravet på opartiskhet. Gällande det andra inslaget kunde det diskuteras om inte kommentaren var väl långtgående. Med hänsyn till programmets karaktär och kommentarens ironiska prägel ansåg dock nämnden att inte heller detta inslag stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

I afton Lantz

SVT2, 2002-05-10

Beslut SB 743/02

Underhållningsprogrammet *I afton Lantz* avslutades med en scen där programledaren satt i en bambuhydda och ironiserade över en sverigedemokrats uttalanden i en tidningsartikel där han hade sagt följande. ”Det finns ju forskning som visar att asiater, kineser och om jag får lov att säga negrer, mår dåligt av att adopteras till Sverige.” Programledaren sa bland annat följande.

Nej, jag tror inte att svartskallarna är problemet, jag tror att det är dumskallarna. Puckona, miffona, pundhuvudena, eller om jag får lov att säga, Sverigedemokraterna. Jag tror att de skulle må bra av att sjukskriva sig en tid.

Enligt granskningsnämndens uppfattning kunde det diskuteras om inte programledarens uttalande innebar ett ställningstagande mot Sverigedemokraterna. I sitt sammanhang framstod dock programledarens uttalande snarare som en travesti på sverigedemokraternas uttalande som bildade utgångspunkt för inslaget. Med hänsyn till inslagets uppenbart satiriska prägel ansåg nämnden att uttalandet inte stred mot kravet på opartiskhet. En ledamot var skiljaktig och ansåg att inslaget innebar ett otillåtet ställningstagande mot Sverigedemokraterna.

Gomorron Sjuhärad

SR Sjuhärad, P4, 2001-11-20

Beslut SB 206/02

I ett inslag anknöt programledaren till det samma dag pågående valet till Folketinget i Danmark. Han sa bland annat att man gick till val med olika budskap, att några av budskapen var att muslimer skulle interneras för att undvika terrordåd och att invandrare pekades ut som parasiter i samhället. Den danska sången ”Vi er røde, vi er hvide” spelades. Tal av Hitler hade mixats med sången. Efter musikstycket följde en dialog mellan programledaren och en återkommande medverkande, A, där bland annat följande sades.

(A) – Vad var det för galenskap? (Pgl.) – Det var danskt. (A) – Var det danskt? (Pgl.) – Danskt gemyt kallar de det för. (A) – Ja, jag tyckte det lät som om det var Hitler som var ute och jojkade. (Pgl.) – Ja, är det någon större skillnad då? (A) – Ja, jag tycker ju om danskarna men... (Pgl.) (Skratt) – Jaha. Du har inte hört om, det är folketingsval i dag vet du. (A) – Jaså, jaha. Men ska det vara med dem? (Pgl.) – Nej, men det är ju inte långt ifrån ser du, flyktingar och invandrare ska spärras in och... (A) – Buntas ihop och... (skratt)...skickas iväg. Vart då? (Pgl.) – Men ska man inte omvärdera dem nu, eller? (A) – Vi får väl vänta och se. (Skratt) (Pgl.) – Jaså?

Enligt granskningsnämnden kunde det ifrågasättas om inte inslaget, särskilt mot bakgrund av programledarens kommentarer efter sången, utgjorde ett ställningstagande av programledaren. Visserligen hade inslaget inte någon tydlig satirisk eller ironisk karaktär men nämnden saknade anledning att betvivla SR:s påstående att det var avsett som en satir. Med beaktande härav kunde nämnden inte finna att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

3. DEMOKRATIBESTÄMMELEN

Enligt den så kallade demokratibestämmelsen i 5 kap. 1 § radio och tv-lagen ska programverksamheten som helhet präglas av det demokratiska statskicketets grundidéer samt principen om allas lika värde och den enskildes frihet och värdighet. Uttrycket ”det demokratiska statskicketets grundidéer” avser en statsform som bygger på fri åsiktsbildning, allmän och lika rösträtt samt fria och hemliga val. ”Allas lika värde och den enskildes frihet och värdighet” avser de sidor av demokratibegreppet som anknyter till förhållandet mellan människor, till exempel fördömande av rasism, våld och brutalitet samt hävdande av jämställdhet mellan kvinnor och män. Bestämmelsen anses även innebära en skyldighet att markera avståndstagande från eller bemöta antidemokratiska uttalanden och att verka för att rasistiska fördomar bekämpas.

FÄLLT

Val 2018: Slutdebatten

SVT1, 2018-09-07

Beslut 18/03103

Granskningsnämnden konstaterade att programmet var direktsänt och utgjordes av en partiledardebatt med riksdagspartiernas partiledare, följt av en efteranalys med sammandrag från partiledardebatten. Programmet sändes två dagar före valet till riksdag, kommun- och landstingsfullmäktige.

I samband med integrationsdebatten gjorde SD:s partiledare uttalanden bland annat om varför det enligt hans mening är svårt för invandrare att få jobb och integreras i Sverige. Uttalandena mötte reaktioner hos övriga partiledare och ledde till debatt dem emellan. Huvuddragen i denna ordväxling speglades i SVT:s sammandrag. Därefter tog SVT i ett svepande uttalande avstånd från inlägget som SD:s partiledare gjort.

Granskningsnämnden ansåg att det kunde diskuteras om partiledarens uttalanden i debatten var sådana att det krävde ett ifrågasättande eller bemötande från SVT. Oavsett vilket riskerade emellertid det sätt på vilket SVT:s markering gjordes efter debatten att framstå som ett politiskt ställningstagande. Nämnden beaktade

särskilt att uttalandena gjordes i en partiledardebatt i nära anslutning till valet. Avståndstagandet medförde därmed att programmet stred mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Morgonpasset

SR, P3, 2006-06-19

Beslut SB 904/06

I inslaget pratade *Morgonpassets* programledare och hans bisittare om olika händelser som rapporterats i medierna. Bisittaren berättade om en värmländsk miljöpartist som ville stoppa invandringen för att den tärde på naturen och miljön. Han sa bland annat följande.

NN säger naturligtvis att han inte är rasist, men vet du, det där säger väl nästan alla rasister, jämt, att de inte är rasister. Kolla till exempel Sverigedemokraterna, detta vidriga lilla parti som har sitt ursprung i Bevara Sverige Svenskt till exempel. De tjuvar numer mest om kulturer nuförtiden och att det på sikt kommer att gå åt helvete med mixade folkgrupper och kulturer. [...] Om det är de här osmakliga kraven på språktest och grejor som gör att Folkpartiet sjunker som en sten i den nya valbarometern, det vill jag låta vara osagt, men tidigare så har man legat på drygt 11 procent, men nu hamnar partiet på 9,2 procent.

Granskningsnämnden konstaterade att *Morgonpasset* var ett program av lättare underhållningskaraktär där bisittarens uppgift bland annat var att kommentera nyheter. Enligt nämnden var bisittaren en sådan företrädare för programföretaget på vilken kravet på opartiskhet gällde fullt ut. Bisittarens kommenterande roll med ett personligt anslag – som fick anses var känt för lyssnarna – gav visserligen ett visst utrymme för värderande omdömen. Även med hänsyn till detta och med beaktande av den så kallade demokratibestämmelsen ansåg nämnden dock att de starkt värderande omdömena om Sverigedemokraterna och om Folkpartiets förslag om språktest – som också knöt an till den pågående valrörelsen – gick längre än vad som var förenligt med kravet på opartiskhet.

>> Jämför med beslut:

Friat, Morgonpasset, SR, P3, Beslut SB 905/06 och Beslut SB 177/07 (s. 50) samt Friat, Trailer för "Nollrasism", TV4, Beslut SB 210/03 (s. 80)

Väckarklockan

SR Gävleborg, P4, 2002-09-16

Beslut SB 786/02

I morgonprogrammet *Väckarklockan* kommenterade programledaren bland annat det förhållandet att Sverigedemokraterna hade blivit inröstade i Älvkarleby kommunfullmäktige. Enligt programledaren fanns det ”jättemycket, jätteroliga saker att berätta om valet och så finns det ett riktigt, riktigt dystert faktum som gäller oss, nämligen Älvkarleby kommun där de rasistiska svinen lyckades ta sig in i fullmäktige”.

Granskningsnämnden konstaterade att det visserligen är tillåtet för SR:s företrädare att ta avstånd från eller bemöta diskriminerande eller rasistiska uttalanden. Programledarens starkt nedsättande uttalande om Sverigedemokraterna gjordes dock helt opåkallat i ett sammanhang som inte hade något med innehållet i partiets politik att göra. Enligt nämndens mening gick detta uttalande vida utöver vad som kunde accepteras. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet.

>> Jämför med beslut:

Friat, Ring så spelar vi, SR, P4, Beslut 10/00790, (s. 36)

KRITISERAT

Aktuellt

SVT2, 2016-09-22

Beslut 16/02341 m.fl.

Inslagen var en del av SVT:s bevakning av Bokmässan 2016 och handlade om tidningen ”Nya Tidens” medverkan där. Ett av inslagen bestod av två intervjuer i *Aktuellt* varav den ena var med ”Nya Tidens” chefredaktör. Inslaget påbörjades med en introduktion av tidigare händelser där bland annat följande sades.

Ytrandefrihet är årets tema och Bokmässan skapade onekligen debatt när det blev officiellt att Nya Tider skulle komma dit. Bokmässan svängde dock sedan, efter starka reaktioner. Högerextremistiskt, nazistkopplingar, antisemitisk. Kritiken var hård och bland annat så lyftes det fram att förintelseförnekare skrivit för tidningen och att den skickar tidningar till nazistiska Nordiska motståndsrörelsen att dela ut. Tidningens chefredaktör, [namn på chefredaktör], har också en bakgrund som en av de framträdande personerna inom Nationaldemokraterna. Ett parti som startades genom en utbrytning från Sverigedemokraterna i början av tvåtusentalet, då utbrytarna tyckte att SD var för liberala. Nationaldemokraterna har också deltagit i demonstrationer tillsammans med nazistiska organisationer.

Introduktionen följdes sedan av direktsända intervjuer med tidningen "Nya Tidens" chefredaktör samt en författare och historiker.

Granskningsnämnden uttalade att SVT enligt nämndens praxis måste ha stor frihet att själv bestämma vilka som ska medverka och intervjuas i programverksamheten. Det förhållandet att inslaget innehöll en intervju med chefredaktören för "Nya Tider" stred inte i sig mot de bestämmelser som gäller för SVT:s programverksamhet. Det ställs dock särskilt i en sådan intervjusituation, med stöd av demokratibestämmelsen i radio- och tv-lagen, krav på att programledaren intar ett kritiskt förhållningssätt. Av den gransknings- och kommentarsskyldighet som åvilar SVT, och som har betydelse för bedömningen av om kravet på opartiskhet är uppfyllt, följer vidare att viktiga och kontroversiella skeenden tillräckligt ska belysas och kommenteras. Nämnden ansåg inte att programledaren intog en tydligt kritisk hållning i intervjun med chefredaktören. Tvärtom gavs chefredaktören långtgående möjligheter att redogöra för sina ståndpunkter utan direkt ifrågasättande eller kommentar från programledarens sida. Programledarens förhållningssätt innebar därför en brist i förhållande till kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av den typ av uttalanden som chefredaktören gjorde i intervjun, den beskrivning av tidningen och chefredaktören som gjordes i början av inslaget och att programledaren också inom ramen för intervjun förde fram en viss bakgrundsbeskrivning av chefredaktören, ansåg nämnden att denna brist inte var så allvarlig att den medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

KRITISERAT

P3 Star

SR, P3, 2008-11-16

Beslut SB 478/09

I programmet, som handlade om rasism, intervjuades en sakkunnig i mångfalds- och jämställdhetsfrågor. Ett antal unga människor berättade också om olika situationer där de fått höra nedlåtande kommentarer. Senare i programmet förekom en lyssnartävling på det aktuella temat där bland annat följande sades.

(Pgl.) – Dagens program har handlat om rasism faktiskt. [- - -] Ett rasistiskt parti gjorde enorma valframgångar 2006 och då i framför allt...

(Lyssnare) – Sverigedemokraterna.

(Pgl.) – Ja, det var ju det jag tänkte fråga efter. Vad heter det här rasistiska partiet? Det var rätt. Sverigedemokraterna gjorde, tyvärr får jag väl säga, väldigt stora framgångar i senaste valet.

Mot bakgrund av den hittills vedertagna innebörden av begreppet rasism kunde lämpligheten av att använda beskrivningen "rasistiskt parti" om Sverigedemokraterna, SD, enligt granskningsnämnden diskuteras. I det aktuella programmet

användes emellertid begreppet rasism av såväl programledare som intervjuade på ett sådant sätt som enligt nämndens mening måste ses som synonymt med främlingsfientlighet. Med beaktande av detta kunde nämnden inte finna att beskrivningen av SD som ett "rasistiskt parti" i det aktuella sammanhanget stred mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Programledarens uttalande om SD:s framgångar i valet 2006 var värderande och brast enligt nämnden i förhållande till kravet på opartiskhet. Med beaktande av SD:s principprogram och den del av demokratibestämmelsen som avser principen om allas lika värde, ansåg dock nämnden att bristen inte var så allvarlig att uttalandet stred mot kravet på opartiskhet. Tre ledamöter var skiljaktiga och ville fria uttalandet helt.

FRIAT

Ring så spelar vi

SR, P4, 2010-09-25

Beslut 10/00790

Under programmets inledning sa programledaren följande:

Men det blir kallare om nätterna och jag har börjat elda kvällsbrasor och tända många ljus igen. Det är härligt, och det behövs, av olika anledningar i Sverige efter valet. Det har blivit kallare hör ni. Framför allt på landsbygden, det är där som Sverigedemokraterna tagit flest röster, där gror missnöje, avund och rasism värst. Där knappt några invandrare finns. Jag gissar att det mesta handlar om allmänt missnöje och maktlöshet mot centralstyrning i huvudkommuner och i riksdag. Människor som är nöjda med sin tillvaro röstar inte på SD, tror jag. I den öppna spisen flammor dagstidningarna med de kylande valresultaten upp för en stund innan de slocknar och förkolnar snabbt. Låt oss hoppas att det blir samma sak med rasismens utbredning. Att den kalla rasism som nu har flammat upp förkolnar kvickt när vi gemensamt värnar och argumenterar för det Sverige som står för goda värderingar.

Nämnden uttalade att mot bakgrund av den hittills vedertagna innebörden av begreppet rasism kunde lämpligheten av att koppla ihop begreppet med Sverigedemokraterna och partiets väljare diskuteras. I det aktuella uttalandet användes emellertid begreppet rasism av programledaren på ett sådant sätt som måste ses som synonymt med det mer allmänna begreppet främlingsfientlighet. Med beaktande av detta samt av demokratibestämmelsen, som avser principen om allas lika värde, kunde nämnden inte finna att programledarens reflekterande uttalande i det aktuella sammanhanget stred mot opartiskhetskravet.

>> Jämför med beslut:

Fällt, Väckarklockan, SR Gävleborg, P4, Beslut SB 786/02 (s. 34)

Soda

SR Kalmar, P4, 2009-11-20

Beslut SB 374/10

Programmet innehöll inslaget ”Veckans lista” där programmets bisittare presenterade ”veckans bästa” och ”veckans sämsta” ämnen som programledaren kommenterade. Bland annat uppmärksammades att Moderaterna i Vellinge kommun hade vänt i flyktingfrågan och programledaren refererade till en debatt i en lokal tidning mellan en fotbollsspelare och en författare om invandringspolitiken. Programledaren var förbluffad över hur ”en del äldre farbröder blottar sina mörka sidor” och sa vidare följande.

Nej, men jag tycker det är tråkigt, och det är, alltså jag generaliserar lite, jag vet det, men ofta äldre män som har de här, tycker jag, otäcka hemska svarta tankarna och någonstans bubblar det och man förstår det lyser igenom mellan raderna att, ja... Men tänk själva, vi har alla människor rätt till jorden, vi, alltså alla ska få rum, alla ska finnas och vi måste ge plats åt alla och det finns, alltså det finns rötägg överallt, men man ska ju inte tro att folk kommer hit bara för att de tycker det är roligt och tror att de ska tjäna pengar på att komma hit som flyktingar.

Granskningsnämnden konstaterade att programledaren kommenterade en debatt om invandringspolitiken som förekommit i lokala medier. I inslaget uttryckte programledaren sin förvåning över vissa inlägg i debatten och tog vidare avstånd från främlingsfientliga tankegångar. Nämnden kunde, mot bakgrund av SR:s skyldighet att kommentera händelser och skeenden och den så kallade demokrati-bestämmelsen, inte finna att programledarens uttalanden innebar någon överträdelse av kravet på opartiskhet.

Förmiddagsradion

SR Östergötland, P4, 2005-09-19

Beslut SB 73/06

I inslaget Tidningskrönikan diskuterade programledaren och producenten innehållet i dagens tidningar. Programledaren sa bland annat följande om Sverigedemokraternas framgångar i kyrkovalet.

Det kan man ha en massa olika åsikter om. En man kan ha är väl om man inte delar deras värderingar och det gör ju faktiskt inte jag. Jag har ändå invandrarbakgrund med en pappa som kommer från Italien.

Så kan man väl tycka att det, ska de hålla på och stöka någonstans så kan de väl stöka i kyrkovalet på något sätt.

Granskningsnämnden konstaterade att programledaren var en sådan företrädare för programföretaget för vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut. Mot bakgrund av Sverigedemokraternas principprogram, de allmänt hållna uttalandena och med beaktande av demokratibestämmelsen kunde nämnden dock inte finna att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Carin 21:30

SVT2, 2005-09-21

Beslut SB 72/06

Programledaren inledde programmet med att säga följande:

Det har varit val i helgen, kyrkoval. Och jag gjorde som nästan alla andra, struntade i att gå och rösta. Fast när jag såg resultatet i tidningen nästa morgon så blev jag så förbannad på mig själv. Bara för att jag och alla andra inte orkar masa sig iväg och rösta så blev valdeltagandet rekordlågt och därför lyckades Sverigedemokraterna dubblera sina mandat i kyrkomötet. Och man kan ju fundera på hur det blir nu. Tänk om vi faktiskt under de närmaste åren skulle få uppleva Messias återkomst? Vad skulle Sverigedemokraterna säga då? Ja, återfödas går väl an, bara han inte kommer hit! Inga fler utlänningar för guds skull! För guds skull?

Därefter välkomnade hon publiken till kvällens program.

Granskningsnämnden konstaterade att programledaren var en sådan företrädare för programföretaget för vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut. Mot bakgrund av inslagets ironiska karaktär och med beaktande av Sverigedemokraternas principprogram och demokratibestämmelsen kunde nämnden dock inte finna att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Reportrarna

SVT2, 1999-11-16

Beslut SB 146/00

Det aktuella avsnittet av samhällsprogrammet *Reportrarna* hade underrubriken *Ondskan i folkhemmet* och handlade om nynazismen i Sverige. Enligt programmet visade en ny rapport från Säpo att nynazisterna i Sverige hade blivit allt våldsammare.

mare, deras brott allt grövre och att hälften av brotten med främlingsfientliga och rasistiska inslag begicks av organiserade nynazister som tillhörde vit-makt-världen. I inledningen till programmet gjorde programledaren ett uttalande där han jämförde nynazisterna med ”en slemmig insekt”.

Granskningsnämnden ansåg att programledarens uttalande, mot bakgrund av demokratibestämmelsen, inte var oförenligt med kravet på opartiskhet.

ANDRA BESLUT

Demokratibestämmelsen aktualiserades även i beslut:

Fällt/Kritiserat, Drevet TV4, Beslut SB 903/06 och SB 183/07 (s. 54)

Kritiserat, Ring P1, Beslut 12/02755 (s.69)

Friat, Dokument utifrån: Det våras för extremhögern, SVT2, SB 65/10 (s. 77)

4. KOMMENTAR

Public service-företagen har enligt sina sändningstillstånd en skyldighet att kommentera och belysa händelser och skeenden. Med kommentarskyldigheten följer ett visst utrymme för värderande omdömen.

FÄLLT

KRISTISERAT

Agenda

SVT2, 2013-03-10

Beslut 13/00618

Ett inslag i *Agenda* innehöll en intervju med SVT:s politiske kommentator som var en av författarna till boken ”En marsch mot avgrunden” om spelet bakom kulisserna i samband med valet av Håkan Juholt som partiledare för Socialdemokraterna. Kommentatorn var vid tiden för sändningen av inslaget tjänstledig för att skriva boken. I inslaget sades bland annat att Pär Nuder kände sig oförrättad av Mona Sahlin och Thomas Östros och att han av personliga skäl blockerat kandidater som var hans rivaler. Kommentatorn spekulerade bland annat om att en bakomliggande förklaring till varför Pär Nuder själv inte kandiderade till partiledarposten var att han hade gjort affärer med en tidigare riksdagsledamot som stod åtalad för ekonomisk brottslighet och att han därför var rädd för en granskning.

Nämnden ansåg att kommentatorns spekulation utgjorde en brist i förhållande till kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av att uttalandet innehöll en reservation och med beaktande av den kommentarskyldighet som åvilar SVT så ansåg nämnden att bristen – i det aktuella fallet – inte medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

Nämnden ansåg vidare att inslaget stred mot kravet på opartiskhet eftersom Pär Nuders uppfattning om den kritik som riktades mot honom inte redovisades trots att den var känd för SVT. Nämnden ansåg även att inslaget brast i förhållande till kravet på saklighet.

FÄLLT

Kulturnytt

SR, P1, 2006-10-12

Beslut SB 178/07

I inslaget kommenterade en av *Kulturnytt*s medarbetare den borgerliga regeringens beslut att avskaffa den fria entrén på vissa statliga museer. Han sa bland annat att det inte fanns ”några pragmatiska skäl att riva upp en så gränslöst framgångsrik reform som de slopade entréavgifterna” och att ”alla invändningar mot reformen fallit till marken, ogrundade”. Han fortsatte:

Så varför gör man det då? Dumhet eller ideologi? [- -] Att kulturministern skippat tv-avgiften ligger helt i linje med hennes ideologiska hemvist i den Timbrohöger som alltid sett public service som en sorts förtryck. Liksom tvånget att över huvud taget betala för andras teaterbiljetter och museibesök via skatten. Nu slipper de betala för gratisfluktarna på museerna och det är nog bara början. För visst verkar det som att det är här, på kulturpolitikens lilla bakgård, som de nya Moderaterna bestämt sig för att släppa ut det gamla högerspöket ändå.

Granskningsnämnden ansåg att *Kulturnytt*s medarbetare i sin politiskt färgade beskrivning och analys av beslutet gick längre än vad som ryms inom SR:s gransknings- och kommentarskyldighet. Nämnden ansåg att inslaget utgjorde ett ställningstagande i en kontroversiell politisk fråga som stred mot kravet på opartiskhet i sändningstillståndet.

Tre ledamöter var skiljaktiga. De ansåg att det kunde diskuteras om inte *Kulturnytt*s medarbetare gick väl långt i sina värderande omdömen, men ville fria inslaget eftersom det tydligt framgick att det rörde sig om en kommentar.

FÄLLT

Kulturnytt

SR, P1, 2006-07-17

Beslut SB 811/06

*Kulturnytt*s sändning avslutades med att programledaren kommenterade ett uttalande som Israels avgående försvarsminister Shaul Mofaz hade gjort med anledning av det pågående kriget i Libanon. Shaul Mofaz hade sagt att ”Hizbollah är Al-Qaida och Nasrallah är Bin Ladin och vi måste bekämpa dem därefter.” Programledaren sa bland annat följande i sin kommentar.

Det är känt att individer som utsätts för hög psykisk stress, gradvis tappar förmågan till språkliga och begreppsmässiga nyanser. Mofaz retorik, liksom Israels politik, har löpt amok och om Nasrallah är Bin Ladin, vem är då Bin Ladin?

Granskningsnämnden ansåg att programledarens värderande kommentar inte var förenlig med det krav som ställs på företrädare för programföretaget. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet i SR:s sändningstillstånd.

FÄLLT

Förmiddag

SR Norrbotten, P4, 2005-06-01

Beslut SB 854/05

Inslaget, som handlade om att vatten i Mellanöstern blivit en stridsfråga, innehöll en rapport av frilansreportern NN som befann sig i Hebron på Västbanken. NN gav sin bild av kontrollen av vatten i området. Granskningsnämnden ansåg att NN var en sådan företrädare för SR för vilken kraven på opartiskhet och saklighet gäller fullt ut. Rapporten utgjorde en personlig betraktelse med vissa värderande omdömen och generaliserande uttalanden.

Nämnden konstaterade att ett visst utrymme för värderande omdömen hos en företrädare för SR kan tillåtas om det sker inom ramen för ett kåserande eller kommenterande inslag. Det förutsätter emellertid att formen görs klar för lyssnarna. Någon tydlig presentation av NN och karaktären av hans rapport gjordes inte. Nämnden ansåg att avsaknaden av presentation medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet. Tre ledamöter var skiljaktiga. De ansåg att avsaknaden av presentation var en brist, men att bristen inte var så allvarlig att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Transit

SR, P3, 2003-04-06 och 04-13

Beslut SB 613/03

I det första programmet kommenterade programledaren i ett inlägg USA:s utrikespolitik. I det andra programmet förekom en intervju med en svensk med irakiskt påbrå om situationen i Irak samt kommenterande inlägg av programledaren om bland annat USA:s utrikespolitik. Programledaren sa att Irak endast var en bricka i USA:s imperiebygge och att Genèvekonventionen bara var en av de internationella lagar som USA tog sig rätten att bryta mot. Vid sin bedömning framhöll granskningsnämnden att programmen stod i överensstämmelse med SR:s skyldighet att stimulera till debatt och att kommentera och belysa händelser och skeenden.

Nämnden ansåg emellertid att programledarens kommenterande uttalanden i de båda programmen innebar ett tydligt ställningstagande mot USA:s utrikespolitik. Nämnden fann därför att hennes uttalanden stred mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Aktuellt

SVT2, 2001-12-12

Beslut SB 266/02

Inslaget innehöll en granskning av det så kallade Citytunnelprojektet i Malmö och dess samhällsekonomiska konsekvenser. I inslaget intervjuades flera personer som var starkt kritiska mot tunnelbygget, men även de som försvarade detta. En jämförelse gjordes också mellan de beräknade 8,8 miljarderna för Citytunneln och kostnaderna för sjukhusvård. Reportern sa följande.

Det är lika mycket pengar som det kostar att driva Falu lasarett i sex och ett halvt år. En miljon gånger kan patienter besöka läkaren. För samma pengar kan 200 000 patienter få vård på lasarettet.

I det studiosamtal som avslutade inslaget diskuterades bland annat varför byggprojekt av detta slag ofta blev betydligt dyrare än beräknat. *Aktuellts* inrikespolitiska kommentator ansåg att huvudskälet var det sätt som kalkylerna gjordes på. Enligt honom borde riksdagen därför säga nej till tunnelförslaget vid sin omröstning följande dag och i fortsättningen granska kalkylerna betydligt tuffare än vad man dittills gjort.

Enligt granskningsnämnden kunde det ifrågasättas om inte redan det avsnitt där tunnelkostnaden jämfördes med kostnaderna för sjukhusvård innebar ett ställningstagande mot tunnelförslaget. När det gällde uttalandet att riksdagen borde säga nej till tunnelförslaget hade SVT anfört att uttalandet tog sikte på det bristfälliga beslutsunderlaget och inte utgjorde något ställningstagande mot projektet som sådant. Även om så var fallet ansåg nämnden att det inte var förenligt med kravet på opartiskhet att en reporter på detta sätt uttalade sig om hur riksdagen borde rösta i en viss fråga.

KRITISERAT

Rapport

SVT1, 2011-07-22

Beslut 11/02018

Rapport dominerades den aktuella dagen av de händelser som hade inträffat i Norge samma dag – bombattentat mot regeringskvarteren i Oslo och skottlossning på ett ungdomsläger. Rapportens utrikeskommentator medverkade och blev ombedd

av nyhetspresentatören att förklara vad det var som hänt och vilka som kunde tänkas ligga bakom attentatet i Oslo. Han svarade att det inte var någon som visste och att polisen var ytterst förtegen. Han sa vidare att det fanns vissa saker man kunde peka på. Det fanns bland annat en lokal historia med en mulla som några dagar innan hade åtalats för hot mot en politiker. Där fanns enligt kommentatorn en möjlig linje. Sedan var det så att Norge som var medlemmar i Nato även deltog i operationer i både Afghanistan och Libyen så det var nog i ljuset av det som man skulle se på attentaten.

Granskningsnämnden konstaterar att det klart framgick att nyhetsrapporteringen om attentaten i Norge vid tidpunkten för de aktuella sändningarna befann sig i ett inledningsskede. I det direktsända inslaget spekulerade SVT:s expertkommentator om vad som kunde ligga bakom attentatet i Oslo på ett sätt som, enligt nämndens mening, utgjorde en brist i förhållande till kravet på opartiskhet. Hans uttalanden innehöll dock reservationer om att det rådde stor osäkerhet kring vad som hade hänt och varför.

Mot denna bakgrund ansåg nämnden att kommentatorn inte gick så långt i sitt resonemang att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

KRITISERAT

Nyheter

SR Väst, P4, 2004-05-07

Beslut SB 797/04

Inslaget handlade om att Sverigedemokraterna av misstag fått tillstånd att hålla sitt riksmöte i Trollhättans stadshus. Efter några intervjuer, bland annat med en representant för Sverigedemokraterna, avslutades inslaget med en oannonserad kommentar till det som inträffat.

Trollhättan stads sätt att hantera frågan om Sverigedemokraternas riksmöte i stadshuset kan sammanfattas med ett ord: Klantigt. Att kommunen inte klarar att följa sina egna beslut ger inget särskilt proffsig intryck. Det är viktigt att det klarläggs exakt hur det kunde ske. Det har förekommit ett antal olika versioner i dag. Reaktionerna har varit hårda, inte bara mot handläggningen utan också mot konsekvensen, att Sverigedemokraterna för andra året i rad håller ett nationellt möte i stadshusets kommunfullmäktigesal. De upprörda reaktionerna går att förstå. Bakom den uppsnyggade fasaden förmedlar partiet ett rasistiskt budskap. Men att bemöta extrema partier och rörelser med dess egna metoder är en farlig väg, det försvagar argumenten mot dem. När en socialdemokratisk kommunpolitiker uppmanar Trollhättaborna att förhindra ett möte som Sverigedemokraterna trots allt fått tillstånd att hålla i stadshuset, då är den s-politikern ute på farliga vägar. Beslutet i sig, det som alltså klantades bort är inte heller okomplicerat. Den ena tveksamheten är att det är tillåtet för politiska partier att ha

lokala, ja till och med regionala men inte nationella möten i stadshuset. Konsekvensen är inte glasklar. Den andra tveksamheten är att reglerna skapas bara för att stänga ute Sverigedemokraterna. Rasister och andra extremister ska bekämpas med argument och demokratiska metoder, inte med illegala aktioner och trixande med regler. Voltaire skrev på 1700-talet: 'Jag ogillar dina åsikter men är beredd att dö för din rätt att få uttrycka dem.'

Granskningsnämnden ansåg att hela den avslutande kommentaren, som gjordes i en kort lokal nyhetssändning, innehöll värderande uttalanden om bland annat Trollhättan stads sätt att hantera frågan om riksmötet. Eftersom det inte framgick tillräckligt tydligt att uttalandet var en personlig kommentar eller krönika ansåg nämnden att inslaget brast i förhållande till kravet på opartiskhet. Bristen var emellertid inte så allvarlig att inslaget stred mot bestämmelsen.

FRIAT

Lokala nyheter Uppsala

SVT2, 2019-02-19

Beslut 19/00580

Nyhetsinslaget handlade om att kostnaderna för inhyrd personal på Akademiska sjukhuset i Uppsala hade ökat. Inslaget avslutades med att en reporter listade fyra anledningar till varför tittarna skulle bry sig om ekonomin på Akademiska sjukhuset och sa följande.

Ett. Det är dyrt, i slutändan så kan det faktiskt påverka hur mycket skatt som du måste betala. Nummer två. Trygghet. Allt handlar ju faktiskt inte om pengar, utan en stor del i det här handlar om att du ska känna dig trygg som patient när du kommer till en läkare. Många beskriver att de nästan blir sin egen journal när man måste återigen upprepa allting som man har varit med om hos läkaren. Tre. Utveckling. Hur ska vården och Akademiska utvecklas om man hela tiden byter ut personalen? Och nummer fyra. Arbetsmiljön. Det blir ganska tungt för dem som är fast anställda på Akademiska när de varje vecka måste lära upp ny personal. Så varför skulle vi då bry oss om ekonomin på Akademiska sjukhuset? De här fyra sakerna är några saker som du kan ha med dig när du läser nyheter om hyrpersonal.

Granskningsnämnden ansåg att reporterns uttalanden kunde uppfattas som något värderande men att det inte gick längre än vad som kunde accepteras inom ramen för SVT:s kommentarskyldighet. Inslaget stred därför inte mot kravet på opartiskhet.

Aktuellt

SVT2, 2015-08-20

Beslut 15/03210

Inslaget handlade om att Sverigedemokraterna (SD) fick ökat stöd i opinionsundersökningar och ett förslag som fackförbundet Landsorganisationen (LO) kommit med mot bakgrund av detta. I inslaget sa en politisk kommentator bland annat att SD var ”ett parti med rötter i nynazismen”. Vidare diskuterades LO:s förslag, som gick ut på att Socialdemokraterna och Moderaterna skulle samarbeta i migrationspolitiken, av LO:s vice ordförande samt representanter för de två partierna.

Enligt granskningsnämndens mening fick SVT, mot bakgrund av vad som framgick av SVT:s yttrande, anses ha visat grund för den beskrivning som gjordes av SD. Nämnden konstaterade också att det aktuella förslaget om ett samarbete mellan Socialdemokraterna och Moderaterna kom från LO och nämnden ansåg inte att kommentatorns uttalanden med anledning av förslaget gick utöver vad som kunde accepteras inom ramen för SVT:s gransknings- och kommentarsskyldighet. Inslaget stred därmed inte mot kravet på opartiskhet.

Kulturnyhetererna

SVT, 2011-02-24

Beslut 11/00505

Inslaget handlade om svåra arbetsförhållanden vid Stockholms stadsteater. Nämnden ansåg att den medverkande teaterkritikern som kommenterade påstådda missförhållanden fick uppfattas som en företrädare för SVT, för vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut. I samtalet om missförhållanden vid teatern sa teaterkritikern bland annat att det handlade om kontrakt som man mer eller mindre tvingas skriva på och att det kunde utgöra fara att spela i scenografin. Vidare sa hon att teaterchefen hade varit mån om att få väldigt höga publiksiffror för att tillfredsställa politikerna och styrelsen.

Nämnden, som ansåg att teaterkritikern återgav och kommenterade uppgifter från facket, kunde inte finna att hon tog ställning i den aktuella konflikten.

Ugglan i P4

SR, P4, 2011-01-28

Beslut 11/00241

I inslaget berättade programledaren att han tidigare hade utsett Stieg Larssons efterlevande partner till Sveriges bittraste människa. Nu hade han emellertid sett programmet *Skavlan*, där Stieg Larssons bror berättat om familjens relation till Stieg Larsson, och vaknat upp med ”sjuk ångest” och kommit fram till att han ”kanske varit ute och cyklat”. Programledaren och hans bisittare konstaterade att det fanns en juridik, men att det också fanns en moral som man inte fick glömma. Programledaren sa att om brorsan och farsan haft ”någon jävla ryggrad” så hade de erbjudit sig att dela arvet på tre och att de tjugo miljonerna hon hade blivit erbjuden var en ”piss i Nilen” eftersom intäkterna säkert var en miljard. Både programledaren och bisittaren ansåg att de borde delat rättvist och programledaren avslutade genom att säga ”om hon nu inte ska ha allt så ska hon i alla fall ha minst en tredjedel”.

Nämnden konstaterade att programledaren var en sådan företrädare för programföretaget för vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut och att det kunde diskuteras om hans personligt präglade kommentarer om fördelningen av arvet var alltför långtgående. Med hänsyn till att det aktuella programmets var ett lättare underhållningsprogram med provokativ karaktär ansåg dock nämnden att kommentaren inte medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

Kulturnytt

SR, P1, 2009-08-25

Beslut SB 113/10

Programmet innehöll ett inslag där en av *Kulturnytt*s medarbetare, NN, kommenterade rättegången mot Konstfackseleven Anna Odell som hade hållits dagen innan. Hon stod åtalad för falskt larm, våldsamt motstånd och oredligt förfarande efter att ha spelat psykiskt sjuk och blivit intagen på S:t Görans psykiatri i Stockholm. NN sa att den enda skada som åklagaren kunnat styrka att intagningen av Anna Odell hade förorsakat landstinget var 35 kronor och 20 öre för 10 milligram Stesolid. Han fortsatte:

Allt övrigt, som att andra patienter på S:t Göran den kvällen skulle tagit skada av Odells uppträdande, stannar vid lösa påståenden och spekulationer. 35 kronor och 20 öre. Man kan fråga sig vad gårdagens rättegång kostade skattebetalarna. Anna Odells våldsamma motstånd beskrevs av vårdarna på S:t Göran som normalt. Alla spjärnar emot när de ska läggas i bälte. Ändå polisanmälades just Odell och det

först fem dagar efter händelsen, varför? På grund av den ilska och det hämndbegär som väcktes när Odells framgångsrika bluff blev offentlig förstås. Begripliga känslor när man blivit lurad. Men borde inte våra offentliga inrättningar kunna handskas med sådana känslor utan att springa till polisen? Som Odells försvarare Claes Borgström påpekade i sitt avslutningsanförande, den här typen av konstnärliga aktioner är typiska för demokratiska samhällen.

Granskningsnämnden konstaterade att inslaget rörde en händelse som hade varit mycket uppmärksammas och som tidigare hade belysts ur olika perspektiv i SR:s rapportering. Nämnden ansåg inte att NN:s ifrågasättande av den aktuella rättegången och av att händelsen polisanmälts gick längre än vad som kunde accepteras inom ramen för SR:s gransknings- och kommentarskyldighet. En ledamot var skiljaktig och ville fälla inslaget.

FRIAT

Rapport

SVT1, 2009-01-04

Beslut SB 684/09

I ett extrainsatt *Rapport* kommenterades det israeliska anfallet mot Gaza. FN hade svårt att enas om ett uttalande om kriget och kommentatorn sa bland annat att det berodde på den ”tämligen inkompetenta Bushregimens sätt att handskas med Mellanösternfrågan”.

Granskningsnämnden konstaterade att uttalandet var värderande. Mot bakgrund av inslagets kommenterande karaktär ansåg dock nämnden att det inte stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Konflikt

SR, P1, 2007-12-15

Beslut SB 671/08

I inledningen till programmet, som handlade om att Migrationsverket hade fattat vägledande beslut gällande flyktingar från Somalia, riktade programledaren kritik mot myndighetens chef. Han sa bland annat:

Trots detta beslutade Migrationsverket att avvisa somalier. Vi vet att situationen är hemsk i Somalia, men lagen går före, mina händer är bundna så Migrationsverkets chef [NN] i går. Frågan är om vi har en verkschef som är en kallsinnig paragrafryttare eller en verkschef som genom inhumana beslut vill provocera fram en lagändring. Den frågan ville NN inte svara på i går. Välkomna till Konflikt.

Granskningsnämnden ansåg att inledningen var väl tillspetsad och konstaterade att den innehöll värderande uttalanden om Migrationsverkets chef. Nämnden ansåg dock att de uttalanden som gjordes inte gick utöver vad som kunde accepteras inom ramen för gransknings- och kommentarskyldigheten.

FRIAT

Kvällsöppet med Ekdal och Hakelius

TV4, 2008-01-09

Beslut SB 380/08

Programmet var ett direktsänt debattprogram där deltagarna diskuterade jämställdhet. Programledarens bisittare kommenterade deltagarnas synpunkter och sa bland annat följande.

Feminismen är ungefär som alla andra radikala ideologier. Det handlar om att man vill forma samhället efter en viss mall och det identifierar man med någonting som de allra flesta är ense om att det är ett problem och sedan så utlovar man en frigörelse. Det har vi hört här flera gånger redan. Sedan då i den här ideologin som man skapar sig, feminismen i det här fallet, så har man då ett visst förakt för de traditioner, seder, vardagliga levnadssätt som finns ute i samhället. De som inte håller med om det man själv tycker säger man är okunniga, att de inte kan statistik, de är löjliga och dumma. Man kan till och med skylla dem för att vara psykiska defekta.

Granskningsnämnden konstaterade att bisittaren var en sådan företrädare för programföretaget som omfattas av kravet på opartiskhet. Dennes kommenterande roll i programmet med ett personligt anslag – som fick anses vara känt för tittarna – gav ett visst utrymme för värderande omdömen. Mot bakgrund av att bisittarens uttalanden gjordes i en direktsänd diskussion för att spetsa till en frågeställning och driva debatten vidare ansåg nämnden att inlägget inte stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Rakt på med K-G Bergström

SVT2, 2007-09-11

Beslut SB 794/07

Programmet avslutades med en kommentar av programledaren som handlade om den nyss avgångne försvarsministern. Kommentaren föregicks av en skylt med texten "Till sist" och programledaren sa bland annat följande:

Jag tycker att Mikael Odenberg handlade överilat och oprofessionellt när han i förra veckan lämnade regeringen. Han accepterar de skarpa

förslagen i försvarsbudgeten, neddragningarna de närmaste tre åren. Men så kallade skrivningar i finansplanen fick honom att gå. För mig är det svårbegripligt.

Granskningsnämnden konstaterade att programledaren var en sådan företrädare för SVT för vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut och att inslaget innehöll värderande uttalanden om den före detta försvarsministerns agerande. Det kunde enligt nämndens mening diskuteras om inte programledaren gick väl långt i sina personliga omdömen. Nämnden ansåg dock – om än med viss tvekan – att uttalandena inte gick utöver vad som kunde accepteras inom ramen för SVT:s gransknings- och kommentarsskyldighet.

FRIAT

Morgonpasset

SR, P3, 2006-07-05 och 10-06

Beslut SB 905/06 och SB 177/07

I inslagen den 5 juli 2006 pratade programledaren och hans bisittare, NN, om aktuella händelser som NN läst om i media. Under samtalet om nyheten att en man vaknat upp efter 19 år i koma sa NN att en händelse som han själv hade velat missa under den tiden var George W Bushs båda valsegrar. Senare sa han att världen var en hemsk och ”uppfuckad” plats och att han i det sammanhanget inte bara tänkte på ”stora grejer som Israels intåg i Gaza och den amerikanska ockupationen av Irak”.

Granskningsnämnden konstaterade att *Morgonpasset* var ett program av lättare underhållningskaraktär där bisittarens uppgift bland annat var att kommentera nyheter. Enligt nämnden var bisittaren en sådan företrädare för programföretaget på vilken kravet på opartiskhet gällde fullt ut. Bisittarens kommenterande roll med ett personligt anslag – som fick anses var känt för lyssnarna – gav ett visst utrymme för värderande omdömen. Mot bakgrund av de allmänt hållna uttalandena – som gjordes i ett lättsamt sammanhang – ansåg nämnden att inslagen inte stred mot kravet på opartiskhet (SB 905/06).

I inslaget den 6 oktober 2006 räknade NN upp de nyheter som han tyckte var mest uppseendeväckande under den gångna veckan. Han citerade Fredrik Reinfeldt med förstådd röst och ironiserade över att statsministern hade en ”pseudomjuk” stil samtidigt som han ”målmedvetet försämrar villkoren för arbetslösa, långtids-sjukskrivna och förtidspensionärer”.

Granskningsnämnden ansåg att det visserligen kunde diskuteras om den kommentar som gjordes om de aktuella förslagen om villkor för arbetslösa, långtids-sjukskrivna och förtidspensionärer inte var väl långtgående. Mot bakgrund av inslagets ironiska ton ansåg nämnden dock att kommentaren inte stred mot kravet på opartiskhet (SB 177/07).

>> Jämför med beslut:

Fällt, Morgonpasset, SR, P3, Beslut SB 904/06 (s. 33)

FRIAT

Aktuellt

SVT2, 2002-09-29

Beslut SB 39/03

I de aktuella inslagen kommenterade *Aktuellts* inrikespolitiska kommentator den svenska regeringsbildningen. Det framgick att Socialdemokraterna hade lämnat ett bud till Miljöpartiet (MP) och Vänsterpartiet men att båda partierna hade sagt nej till budet. Kommentatorn sa bland annat följande om MP:s agerande.

Ja, det är nog möjligt så att Miljöpartiet agerar på ett sådant sätt som man ska göra om man absolut inte vill ha något inflytande över politiken. [...] Jag tror att Socialdemokraterna helt enkelt är rasande på miljöpartisterna nu och jag tror att Persson egentligen personligen hellre skulle gå till nyval än ta i de här med tång. [...] Jag skulle tro att Göran Persson tänker att de här vill jag inte ta i med tång, de här mullarna, eller mullorna, längre efter det här agerandet. Alltså, det personliga förtroendet mellan dem är under noll vid det här läget och jag tror att Socialdemokraterna uppfattar det som miljöpartisterna säger som lögnaktigt.

Granskningsnämnden konstaterade att SVT har en skyldighet att kommentera aktuella händelser och skeenden som har betydelse för medborgarna och att med denna skyldighet följer också ett visst utrymme för värderande omdömen. Den kritiska infallsvinkeln medförde därför inte i sig att kravet på opartiskhet åsidosattes. Det kunde dock ifrågasättas om inte kommentatorns ordval fick karaktär av angrepp på MP. Enligt nämndens uppfattning kunde emellertid kommentarerna inte rimligen uppfattas som uttryck för kommentatorns personliga uppfattning i fråga om de politiska partiernas ageranden. Det framgick snarare att kommentarerna utgjorde hans tolkning av Socialdemokraternas syn på MP:s strategi. Mot denna bakgrund ansåg nämnden att inslagen inte stred mot kravet opartiskhet.

FRIAT

Rapport, Aktuellt

SVT1 och SVT2, 2002-04-01

Beslut SB 606/02

Inslagen handlade om konflikten i Mellanöstern och om att attentat hade utförts i flera länder mot judiska synagogor. I *Rapport*-inslaget intervjuades en utrikeskommentator som bland annat sa följande.

Om Sharon säger att det är krig så är det vissa regler som gäller. Men sedan kan man ju också säga, vad är det för slags krig eftersom det inte är två jämbördiga parter? Det är en terror som utlöst av avskryvda terrordåd men sedan kan man ju då börja diskutera vad är det andra? Är det krig eller är det ett slags israelisk statsterror som kommer att leda till nya terrordåd och så vidare?

I *Aktuellt*-inslaget medverkade en utrikeskommentator som kommenterade de palestinska självmordsbombarnas handlingar. Han sa bland annat följande.

Ja, dels så befinner vi oss nu i en situation där jag tror att det är väldigt många i världen, och i det här landet, som börjar förstå vad som driver de här ungdomarna att spränga sig själv och de som är i närheten i luften, vad det är som driver dem.

Granskningsnämnden konstaterade att utrikeskommentatorns uttryck ”israelisk statsterror” hade formen av en fråga. Nämnden ansåg att uttrycket, sett i sitt sammanhang, inte innebar ett ställningstagande från programföretagets sida i den pågående konflikten.

Vad gällde den andre kommentatorns uttalande om palestinier som sprängde sig själva i luften ansåg nämnden att ordvalet inte rimligen kunde uppfattas som ett ställningstagande för sådana handlingar.

FRIAT

Rapport

SVT1, 2001-12-14

Beslut SB 245/02

Inslaget handlade om reaktionerna på israeliska angrepp mot olika palestinska mål på Västbanken. Reportern sa i en avslutande kommentar bland annat följande.

Utrikesminister Peres har i en intervju gått ut och kritiserat premiärminister Sharon för hans beslut att klippa kontakterna med Yassir Arafat. Peres menar att Arafat snarare kommer att stärkas av det och våldet kommer att producera fler självmordsbombare. Men Peres verkar vara en ensam duva när regeringens hökar skickar F16-plan och missiler mot Arafats myndighet. Och ännu har inte Amerika reagerat nämnvärt på de israeliska attackerna. Det amerikanska sändebudet stannar dock än så länge trots att ingen vet om det blir några fler samtal mellan palestinier och israeler. Så Anthony Zinni åker till Jordanien och Egypten under helgen för att prata med kung och president, om han nu inte kan prata med någon här. Men det är i alla fall lugnt i Jerusalem, åtminstone nu. Alla bara väntar på nästa våldsutbrott. Bägge sidor tycks ju fast beslutna att ta de liv de kan.

Skillnaden ligger i de bägge sidornas förutsättningar. Den israeliska kränkningen är ju konstant.

Granskningsnämnden ansåg att reporterns uttalande att ”den israeliska kränkningen är ju konstant” – sett i sitt sammanhang – föll inom ramen för SVT:s uppgift att kommentera och belysa händelser och skeenden. Inslaget stred därför inte mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Ekot

SR, P1, 1996-09-30

Beslut SB 162/97

Inslaget hade sin bakgrund i ett toppmöte som skulle äga rum i USA följande dag om freden i Mellanöstern. SR:s Mellanösternreporter kommenterade de uttalanden som Israels premiärminister Benjamin Netanyahu hade gjort i tv kvällen innan. Reportern sa bland annat att premiärministern uttryckte sig med en arrogans som retade både palestinier och Vita Huset. Hon återgav också vad premiärministern uttalat om att palestinerna inte hade fått vapen för att skjuta mot israelerna utan för att skjuta sina egna inom Hamas och Jihad. Reportern sa därefter: ”I Netanyahus ögon är Arafat inget offer för Israels långbänk utan det är Israel som orättvist kallas för brunnsförgiftare.” Hon avslutade med att säga att det på båda sidorna fanns opinioner som var stridsberedda om mötet i morgon inte skulle lyckas rädda freden.

Granskningsnämnden ansåg att inslaget, med hänsyn till programföretagets skyldighet att kommentera olika händelser, inte stred mot kravet på opartiskhet.

ANDRA BESLUT

Andra beslut som gällt kommenterande inslag är:

Fällt, Morgonpasset Sommar, SR, P3, Beslut 11/02009 (s. 62)

Fällt, P1-morgon, SR, P1, Beslut 11/01131 (s. 143)

Fällt, Nordegren i P1, SR, P1, Beslut SB 887/09 (s. 63)

Fällt, Morgonpasset, SR, P3, Beslut SB 904/06 (s. 33)

Fällt, Godmorgon, världen, SR, P1, Beslut SB 93/05 (s. 159)

Fällt, God Morgon, SR Gävleborg, P4, Beslut SB 828/04 (s. 159)

Fällt, Kulturnytt, SR, P1, Beslut SB 122/00 (s. 161)

Fällt, Mitt i naturen, SVT1, Beslut SB 163/99 (s. 66)

Kritiserat, Aktuellt, SVT2, 2016-09-22, Beslut 16/02341, m.fl. (s. 34)

Kritiserat, Kulturnytt, SR, P1, Beslut SB 378/96 (s. 163)

Friat, Kulturnytt, SR, P1, Beslut 10/00191 (s. 12)

Friat, Soda, SR Kalmar, P4, Beslut SB 374/10 (s. 37)

Friat, Dokument utifrån: Det våras för extremhögern, SVT2, Beslut SB 65/10 (s. 77)

Friat, Morgonpasset, SR, P3, Beslut SB 612/03 (s. 29)

5. DEKLARERAT STÄLLNINGSTAGANDE

TV4:s samhällsprogram *Drevet* aktualiserade frågan om det går att komma undan kravet på opartiskhet genom att tydligt ange att programmet innehåller ställningstaganden.

FÄLLT

KRISTISERAT

Drevet

TV4, 2006-05-08

Beslut SB 903/06 och SB 183/07

Programmet påannonserades på följande sätt: ”Nu ska vi se *Drevet*. Jag vill påminna om att reportrarna tar ställning och uttrycker egna åsikter.”

Det första inslaget handlade om den religiösa rörelsen Plymouthbröderna och dess mycket strikta levnadsregler. Det berättades att ett bolag med anknytning till rörelsen hade ansökt om att få starta en friskola i en kommun i Småland. Skolverket hade dock avslagit ansökan och bolaget hade överklagat beslutet till länsrätten. I inslaget intervjuades riksdagsledamoten Annelie Enochson (KD) som sa att hon upplevde Plymouthbröderna som oerhört positiva och beklagade att de inte fått möjlighet att driva en skola. Reportern avslutade inslaget på följande sätt.

Men enligt min åsikt står två saker utom tvivel. Plymouthbröderna är en så extremt sluten grupp att de inte bör få starta någon friskola. För det vore att stänga det sista fönstret mot omvärlden för deras barn. Och hur en svensk riksdagsledamot kan kalla en religiös grupp som inte låter kvinnor utbilda sig, barn leka med andra barn och som förkastar demokrati för oerhört positiv är ingenting annat än genant. Jag tycker Annelie Enochson borde fundera på om hon bidrar till att Kristdemokraterna uppfattas som ett parti för 2000-talet.

Det andra inslaget handlade om fackförbundet Transports syn på konkurrensen från åkeriföretag som anlitar lågavlönade polska chaufförer. Polska och svenska lastbilschaufförer som reportern kom i kontakt med vid truckstoppet Stigs Center

utanför Göteborg intervjuades om sin arbetsituation och om förhållandena i branschen. Vidare intervjuades två företrädare för Transport som hävdade att polska chaufförer skaffade sig extrainkomster genom försäljning av alkohol och annan kriminell verksamhet. Reportern avslutade inslaget på följande sätt.

Det jag fått se på Stigs Center är polska fäder som längtar hem till familjen. [- -] En del tjänar säkert en hacka på att sälja en flaska polsk vodka om någon kommer och frågar, vad vet jag, men en sak är säker – det går inte att generalisera om människor från ett annat land. När en svensk fackförening använder svepande anklagelser om knark, prostitution och stölder för att hålla polska lastbilschaufförer borta från de svenska vägarna, har det gått för långt. Det är min högst personliga åsikt.

TV4 uppgav att *Drevets* programidé var att belysa olika samhällsfenomen med den kommenterande journalistikens metoder. Oftast handlade det om att ta ställning för grundläggande demokratiska principer som yttrandefrihet, skydd för miljön, stöd till brottsoffer, kamp mot brottslighet, mobbning och fördomar.

Granskningsnämnden konstaterade att *Drevet* till sitt innehåll och allmänna upplägg var ett traditionellt samhällsgranskande program och att det i ett sådant program finns ett betydande utrymme för programledare och reportrar att uttala sig kritiskt och ifrågasättande i de ämnen som behandlas. Något utrymme för rena ställningstaganden i kontroversiella frågor finns dock i princip inte. Enbart det förhållandet att *Drevet* presenterades som ett program där reportrarna uttrycker åsikter och tar ställning ledde inte till någon annan slutsats. Nämnden ansåg att reportern i det första inslaget genom sitt uttalande att Plymouthbröderna inte borde få starta någon friskola tog ställning på ett sätt som inte var förenligt med det krav som ställs på företrädare för programföretaget. Programmet stred därför i denna del mot kravet på opartiskhet. Detta gällde även med beaktande av demokratibestämmelsen i radio- och tv-lagen.

Enligt nämndens mening brast även reportern i det andra inslaget i opartiskhet när hon gav uttryck för sin ”högst personliga åsikt” om Transports uttalanden om polska lastbilschaufförer. Nämnden ansåg dock att reportern i detta fall inte gick så långt i sina värderande omdömen att överträdelse skett av bestämmelsen i sändningstillståndet. Detta gällde särskilt som dessa omdömen skulle kunna uppfattas som ett uttryck för den förut nämnda demokratibestämmelsen i radio- och tv-lagen. En ledamot var skiljaktig och ville fria, men kritisera, även det första inslaget.

Begäran om omprövning

TV4 begärde omprövning av beslutet. Enligt TV4:s mening hade *Drevet* getts en tydlig form som kunde inbegripa ställningstaganden utan att strida mot kravet på opartiskhet. TV4 ansåg att nämndens tolkning av opartiskhetskravet ledde till oacceptabla inskränkningar i yttrande- och åsiktsfriheten för kanalens medarbetare och att bestämmelsen var otidsenlig och svår att tillämpa.

Granskningsnämnden avslag TV4:s begäran om omprövning. I beslutet framhöll nämnden att det krav på opartiskhet som gäller för public service-kanalerna och TV4:s huvudkanal bland annat har till syfte att förhindra att de kanaler som når flest antal tittare och lyssnare inte utnyttjar sin starka ställning för att driva egna opinioner i politiska eller andra kontroversiella frågor. Journalister som är knutna till kanaler med krav på opartiskhet har således inte samma yttrandefrihet i sin yrkesroll som andra journalister har.

Enligt granskningsnämndens mening är det viktigt för förtroendet för programföretagen att kravet på opartiskhet upprätthålls. Om det skulle räcka att ”varudeklarera” ett program på det sätt TV4 gjorde med *Drevet* för att opartiskhetskravet inte ska gälla, skulle detta krav riskera att bli helt innehållslöst. Alla program som tar upp kontroversiella samhällsfrågor skulle då kunna förses med liknande deklarationer och därmed undantas från bestämmelsen.

Granskningsnämnden påpekade också att en mer långtgående förändring av opartiskhetskravet är en fråga för regering och riksdag.

6. STÄLLNINGSTAGANDE ELLER INTE?

I detta och följande tre kapitel behandlas uttalanden av programledare och reportrar som gjorts i andra sammanhang än de som beskrivits i de föregående kapitlen.

6.1 INRIKES- OCH LOKALPOLITISKA FRÅGOR

FÄLLT

Uutiset

SVT2, 2019-05-15
Beslut 19/01708

Inslaget var en sammanfattning av tidigare direktsända intervjuer med bland annat Feministiskt initiativ (Fi) toppkandidat inför EU-valet, NN. Inslaget påannonserades av nyhetspresentatören enligt följande (svensk textning från finska).

I intervjuerien med EU-valets toppkandidater var KD:s [namn] och Fi:s [NN] först ut. [KD:s EU-kandidat] fick förklara hur en parafra på Donald Trumps slagord passar in på partiets EU-politik. [NN] i sin tur avslöjade sina bristfälliga kunskaper i säkerhetspolitik.

Granskningsnämnden ansåg att nyhetspresentatörens uttalande om att NN avslöjade sina bristfälliga kunskaper i säkerhetspolitik var värderande och passerade gränsen för vad som kunde accepteras inom ramen för opartiskhetskravet. Inslaget stred därför mot detta krav.

FÄLLT

Val 2018: Slutdebatten

SVT1
Beslut 18/03103

>> Se referat i kapitel 3. Demokratibestämmelsen, s. 32.

FÄLLT

Gotland runt

P4 Gotland, 2017-04-05

Beslut 17/01025

I inslaget pratade en reporter med en ordförande för en cross- och enduroklubb om klubbens försök att öppna en ny cross- och endurobana norr om Etelhem på Gotland. Anmälaren anförde bland annat att det fanns kraftfulla protester mot mc-klubbens planer på att anlägga en motocross- och enduroanläggning i Etelhem och att inslaget gav uttryck för mc-klubbens uppfattning vilken stöddes av reportern.

Granskningsnämnden konstaterade att det framgick i inslaget att den planerade cross- och endurobanan efter flera år fortfarande inte fått de tillstånd som krävdes på grund av överklaganden. I inslaget uttalade sig reportern i mycket positiva ordalag om den planerade banan och gav uttryck för sin personliga uppfattning om vikten av att banan skulle få anläggas. Nämnden ansåg att reporterns uttalanden var så värderande att de innebar ett ställningstagande i strid med kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Mifforadio morgonshow

UR (SR P4), 2016-11-15

Beslut 15/03445

I programmet samtalade två programledare med intellektuell funktionsnedsättning med olika personer om kungahuset, däribland ordföranden för rojalistiska föreningen samt generalsekreteraren för republikanska föreningen. Efter samtalen med de inringande personerna kommenterade programledarna vad de just hade fått höra. De sa bland annat följande.

(Programledare 1) – I dag ska vi snacka om kungahuset (ohörbart) om vi ska ha kung eller inte ha kung. (Programledare 2) – Till vilken nytta? (Programledare 1) – Ja, det har jag faktiskt undrat också för att, jag menar, vi har ju en statsminister (ohörbart). Det är de som bestämmer. Kungen bestämmer ingenting ju. (Programledare 2) – Nej. Jo, de vad heter det, de representerar Sverige. (Programledare 1) – Jo, men vad fan. Jag tycker att det räcker med statsminister. [- -] (Programledare 1) – Jag tycker han har fullständigt rätt, det som han sa att det är folket som ska bestämma. (Programledare 2) – Att monarkin avskaffas? (Programledare 1) – Så jag tror det. (Programledare 2) – Jag skulle nog inte bry mig så mycket om den försvann eller inte, även om det är kul att läsa om kungafamiljen på något sätt, men samtidigt så känner jag att ja, men vad då, det är bara spekulationer.

Granskningsnämnden konstaterade att programledarna var sådana företrädare för programföretaget för vilka kravet på opartiskhet gäller fullt ut. Enligt nämndens mening var programledarnas personligt präglade kommentarer om kungahuset alltför långtgående och inte förenligt med de krav som ställs på företrädare för programföretaget. Programmet stred därför mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Studio Ett

P1, 2014-12-01

Beslut 14/02894

Inslaget handlade om Right Livelihood-priset som hade tilldelats visseblåsaren Edward Snowden och *Studio Ett* sände direkt från prisceremonin som pågick i riksdagen. I inslaget intervjuades *Ekots* grävchef, NN, som närvarade på ceremonin. Bland annat sa NN följande om Edward Snowdens gärningar.

I dag kan man ju, hörde jag häromdagen, att man kan se på bussarna i Washington D.C. i Amerikas huvudstad; 'Tack Edward Snowden.' Man ser republikanska senatorer som går ut och säger samma sak, att den här killen har faktiskt försvarat den amerikanska grundlagen. Det där tycker jag är väldigt, väldigt roligt och inspirerande och kul, därför att jag håller ju med fullt ut med mina 25 år som undersökande journalist, jag kan inte säga något annat än att det som Snowden har gjort är fantastiskt.

På en fråga från en programledare om NN trodde att Edward Snowden eventuellt skulle få komma till Sverige och få asyl så svarade NN bland annat följande.

Ja, men så måste det bli. Det är ofattbart att vi inte har erbjudit honom asyl. Det är en skam och det är självklart, killen är förföljd, han har blivit av med sitt pass från det land som han har vittnat mot och han hotas ju av dödsstraff där ett tag, i alla fall i debatten. Att, att han bara får asyl i ett land som Ryssland, det är ju en skam.

Vidare beskrev NN Vietnamkriget som ”det amerikanska orättfärdiga Vietnamkriget”.

Granskningsnämnden konstaterade inledningsvis att NN var en sådan företrädare för SR för vilken kravet på opartiskhet gällde fullt ut och att NN uttryckte sig i värderande och mycket positiva ordalag om Edward Snowdens avslöjanden. Frågan om rätten att lämna information till media i syfte att bland annat påtala allvarliga missförhållanden kunde generellt sett inte anses vara kontroversiell. Nämnden ansåg vidare att NN inte tog direkt ställning i frågan om Edward Snowdens agerande varit brottsligt eller inte. NN:s uttalanden i detta avseende

kunde mot den bakgrunden inte anses utgöra något ställningstagande som stred mot kravet på opartiskhet.

I inslaget sa NN vidare att han ansåg att det var ofattbart och en skam att Sverige inte hade erbjudit Edward Snowden asyl. Uttalandet fick enligt nämnden anses vara kontroversiellt. Nämnden ansåg att det inte ankom på en företrädare för SR att på ett sådant sätt ge uttryck för närmast personliga åsikter. NN:s uttalanden gick enligt nämnden utöver vad som kunde accepteras inom ramen för kommentarsskyldigheten. Inslaget stred därför i detta avseende mot kravet på opartiskhet i SR:s sändningstillstånd.

Nämnden ansåg dock att NN:s beskrivning av Vietnamkriget som ”orättfärdigt” inte medförde att inslaget även stred mot kravet på opartiskhet i detta avseende.

FÄLLT

ABC

SVT1, 2013-09-15, kl. 18.10 och 19.55

Beslut 13/02040

Nyhetsinslagen sändes i ABC samma dag som kyrkovalet och handlade om att valkampanjerna inför kyrkovalet på internet hade blivit kaxigare. I inslagen visades bilder från det socialdemokratiska ungdomsförbundet SSU:s kyrkovaletskampanj på Facebook och flera klipp från SSU:s kampanjfilm. Inslagen innehöll vidare en intervju med SSU:s förbundssekreterare som uttalade sig om förbundets kampanj.

Granskningsnämnden, som konstaterade att inslagen sändes på valdagen för kyrkovalet och att vallokalerna vid tidpunkten för de aktuella sändningarna fortfarande var öppna, ansåg att det inte var förenligt med kravet på opartiskhet att sända okritiska inslag med kampanjmaterial med politiska budskap på det sätt som skedde. Sändningen av inslagen vid den aktuella tidpunkten stred därför mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

SVT Forum: Dagens motion

SVT Forum, 2013-02-22

Beslut 13/00487

Inslaget började med en vinjett med texten ”SVT Forum Dagens Motion” och en bild på riksdagshuset med riksdagspartiernas emblem i förgrunden. Därefter sa en speakerröst följande.

Sverige har, sitt demokratiska rykte till trots, än i dag en statschef som ärver sitt ämbete. Något som strider mot demokratiska principer

och inte bör accepteras i en modern stat. Monarki är inte förenligt med demokrati och bör därför avskaffas och ersättas med ett statskick där också eventuell statschef utses i från demokratiska principer. Det är dags för Sverige att avskaffa monarkin. Riksdagen bör skyndsamt utvärdera hur Sveriges statskick ska se ut när monarkin har avskaffats.

Samtidigt som detta sades visades flera filmklipp på medlemmar av kungafamiljen. Inslaget sändes mellan en direktsändning och nästa annonserade programpunkt.

Granskningsnämnden konstaterade att inslaget saknade påannonsering och förklarande text som angav vem som var avsändare. Inslaget framstod som ett ställningstagande av SVT och stred därför enligt nämnden mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Kattis fredag med Salongen

SR, P4 Radio Stockholm, 2012-10-26

Beslut 12/02223

I inslaget som gick under rubriken Salongen samtalande programledaren med inbjudna gäster om veckan som gått. En av bisittarna berättade om en ny forskningsrapport som visat att människan hade mycket gemensamt med masken när det gällde matsmältningen. Bisittaren sa att han kunde förstå människans likhet med masken när man samma dag kunde läsa i tidningen om att Sverigedemokraterna var Sveriges tredje största parti. Programledaren svarade bland annat med att säga ”Ja, men det är... faktiskt inte klokt”. Senare i inslaget sades bland annat följande

(Pgl.) – Vad pratar vi om nu egentligen... (Bisittare) – Sverigedemokraterna. (Pgl.) – ... ja vi pratar om att det är hemskt att de har fått så mycket stöd. (Bisittare) – Tycker vi. (Pgl.) – Ja, tycker vi ja.

Granskningsnämnden konstaterade att Salongen var ett återkommande inslag av lättare underhållningskaraktär i det aktuella programmet där programledaren diskuterade veckans händelser med inbjudna gäster. Enligt nämnden finns i ett inslag av denna karaktär ett visst utrymme för värderande omdömen. Nämnden ansåg dock att programledarens uttalanden i samband med uppgiften om att Sverigedemokraterna var Sveriges tredje största parti innebar ett ställningstagande som inte var förenligt med rollen som företrädare för SR. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet i det avseendet.

En ledamot var skiljaktig och ville fria inslaget.

Morgonpasset Sommar

SR, P3, 2011-07-25

Beslut 11/02009

Programmet handlade om terrordåden i Norge som hade ägt rum tre dagar tidigare. Programmet avrundades med att de två programledarna sa följande.

(Pgl. A) – Och vi kan väl sluta med de orden som den här unga flickan sa, som också Stoltenberg citerade på minnesgudstjänsten, 'Om en man kan visa så mycket hat tänk vad mycket kärlek vi kan visa tillsammans då'. (Pgl. B) – Vad synd att hon inte sa rösta inte på SD.

SR anförde bland annat det som hände i Norge var en historisk händelse och det naturligtvis var så att även professionella programledare i sådant läge blev berörda av situationen och ansåg att granskningsnämnden måste ta hänsyn till det sammanhang i vilket uttalandet fördes fram.

Nämnden uttryckte förståelse för att en programledare blir berörd och att det är en utmaning att hålla en professionell nivå i en ovanlig och påfrestande situation som den SR beskrivit. Nämnden ansåg dock att programledare B:s värderande uttalande innebar ett ställningstagande som inte är förenligt med rollen som företrädare för SR. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet.

Rapport och Uppdrag granskning

SVT1, 2010-09-01

Beslut 10/00514

Reportaget i *Uppdrag granskning* handlade om att fler och fler barn i öst, så kallade euro-orphans, lämnades att växa upp utan sina föräldrar med anledning av att föräldrarna tog anställning i länder som Sverige. I reportaget talades även om det så kallade RUT-avdraget. Inslaget i *Rapport*, som hade rubriken ”RUT-avdraget Barnen offren”, inleddes med att programledaren sa:

Nära en kvarts miljon svenskar har använt RUT-avdraget det senaste året, billigare hushållsnära tjänster som gjort att många svenska familjer fått mer tid för sina barn. Men för vissa av de som utför tjänsterna så innebär det motsatsen. Uppdrag granskning har träffat [NN] som har två små barn hemma i Lettland som hennes släkt tar hand om.

Granskningsnämnden konstaterade att det i inledningen av *Uppdrag granskning* uppgavs att reportaget inte handlade om för eller emot RUT-avdraget. I programmet gjordes enligt nämndens mening dock en koppling mellan RUT-avdraget och familjernas situation på ett sätt som fick det att framstå som att avdraget var en bidragande orsak till att fler och fler familjer splittras. Att på detta sätt koppla RUT-avdraget, som vid tiden för programmet debatterades återkommande, till de övergivna barnen i Europa, kunde enligt nämndens mening diskuteras mot bakgrund av kravet på opartiskhet i SVT:s sändningstillstånd. Enligt nämnden framgick det dock av reportaget som helhet att bakgrunden till de lettiska familjernas situation var den ekonomiska krisen och den rådande fattigdomen i Lettland. Vid en samlad bedömning ansåg nämnden att programmet inte stred mot kravet på opartiskhet.

I inslaget i *Rapport* gjordes enligt granskningsnämnden kopplingen mellan de lettiska familjernas situation och RUT-avdraget som orsak till denna ännu tydligare än i *Uppdrag granskning*, i synnerhet mot bakgrund av inslagets rubricering ”RUT-avdraget Barnen offren” och programledarens presentation. Enligt nämndens mening behandlades därmed frågan om RUT-avdraget på ett sätt som inte är förenligt med kravet på opartiskhet.

Två ledamöter var skiljaktiga och ansåg att inslaget i *Rapport* skulle kritiseras men frias i förhållande till kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Nordegren i P1

SR, P1, 2009-09-03

Beslut SB 887/09

Programledaren uttalade sig om regeringens beslut att påbörja vägprojektet Förbifart Stockholm med anledning av att *Studio Ett* samma dag skulle ta upp det ämnet. Han var mycket kritisk till vägprojektet och sa bland annat att det var obegripligt att inte Ringen byggdes färdigt i stället.

Granskningsnämnden ansåg att programledaren tog personlig ställning mot vägprojektet Förbifart Stockholm på ett sätt som inte är förenligt med det krav på opartiskhet som ställs på en programledare i Sveriges Radio. Varken det förhållandet att regeringen samma dag hade sagt ja till vägprojektet eller att det kontroversiella ämnet belystes ur olika aspekter i *Studio Ett* ändrade nämndens bedömning.

Frank

SR, P3, 2005-09-14 och 09-15

Beslut SB 936/05

Inslagen sändes i samband med att en majoritet i riksdagen hade röstat nej till förslaget om en allmän flyktigamnesti. I inslaget den 14 september sa programledare A följande.

Innan låten gick på så snackade jag om rymdvarer ser här i Frank i P3. Och ett gäng som man skulle kunna misstänka för att vara på en annan nivå än vi vanliga jordlingar, och kanske även från en annan planet, är den svenska regeringen som i dag helt enkelt röstade nej till flyktigamnesti. Och det finns väl inget annat sätt kanske att förklara det beteendet än att de möjligtvis kan vara från en planet där man helt enkelt är dum i huvudet.

I inslaget den 15 september sa programledare B:

I går tog regeringen beslutet att inte ge flyktingar amnesti i Sverige. Så om man kommer från ett bombat land och blir skjuten i huvudet så får man helt enkelt åka tillbaka, antar vi är budskapet. Men vad händer om staden som du bor i blir bombad? [...] Navid Modiri vaknade upp en dag av att flyglarmet gick. (Musik) Tycker du att regeringen gjorde rätt i beslutet om amnesti? Sitt inte bara hemma, skicka in en insändare, skicka in en debattartikel eller mejla oss på p3frank@sr.se.

Granskningsnämnden ansåg att programledare A genom sin kommentar i inslaget den 14 september tog ställning i den politiskt kontroversiella frågan om allmän flyktigamnesti. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet. Programledaren B:s uttalande i inslaget den 15 september var inte lika entydigt och följdes av en uppmaning till lyssnarna att ge uttryck för sina egna synpunkter i frågan. Nämnden ansåg att någon överträdelse av kravet på opartiskhet inte skett i detta fall.

Väckarklockan

SR Jämtland, P4, 2003-09-18

Beslut SB 61/04

Inslaget handlade om att Strömsunds kommun skulle spara pengar och hade beslutat att avskaffa ett snöröjningsbidrag till pensionärer. En kommunfull-

mäktigeledamot som hade varit emot förslaget medverkade och gav sin syn på frågan. Programledaren sa bland annat följande.

Och även Väckarklockan tycker att det här var en jättedum idé, faktiskt. Så nu har vi uppmanat, och vi kan göra det en gång till, du som bor i Strömsunds kommun du kan lämna in en... skriva på ett namn på en lista, försök samla ihop er nu, där det står så här. 'Jag säger ifrån mig snöröjningen i närheten av mig till förmån för en pensionär.' Så sparar man pengar på det viset i stället.

Enligt granskningsnämndens mening tog programledaren ställning i en kontroversiell lokalpolitisk samhällsfråga på ett sätt som inte var tillåtet med hänsyn till hans ställning i programmet. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

A-ekonomi

SVT2, 2002-06-20

Beslut SB 749/02

Inslaget handlade om bristen på kvinnorepresentation i de svenska börsbolagens styrelser och bestod av hopklippta uttalanden som olika personer gjort i denna fråga, varvat med reporterns egna kommentarer. Efter ett uttalande av en näringslivsföreträdare om att det inte fanns tillräckligt många kvinnor som var mogna för rollen som styrelserepresentanter avslutade reportern inslaget med följande ord.

Mognad, ja. I börsstyrelserna verkar det vara en manlig egenskap, precis som kompetens. Nej, vi måste kvotera in kvinnorna för att inte gå miste om den kompetensen. För frågan är vad männen kan egentligen.

Granskningsnämnden ansåg det väl förenligt med SVT:s uppdrag att kritiskt granska bristen på kvinnorepresentation i de svenska börsbolagens styrelser. Reporterns avslutande uttalande att ”vi måste kvotera in kvinnorna” innebar emellertid ett klart ställningstagande i en politiskt kontroversiell fråga. Nämnden ansåg att inslaget genom detta ställningstagande stred mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Lördags-teven

SVT2, 1999-01-30

Beslut SB 203/99

I programmet ingick ett inslag kallat Veckans hjälte. Det handlade om en pastor som nyligen hade släppts från fängelse i Danmark. Han hade där dömts till

fängelsestraff i samband med att han försökt smugla in två irakier från Tyskland via Danmark till Örebro. Programledarna samtalande med pastorn och diskuterade bland annat moraliska problem i samband med människosmuggling. Redaktionen utsåg härefter pastorn till veckans hjälte och han tilldelades diplom, fick blommor och applåderades.

Granskningsnämnden konstaterade att det klart framgick att pastorn framförde sina personliga åsikter om varför han ansåg att han hade rätt att sätta sig över lagen för att hjälpa flyktingar till Sverige. Kravet på opartiskhet kunde således ställas lägre på hans uttalanden. När det däremot gällde programledarna konstaterade nämnden att de valde att utse en person som medvetet satt sig över lagen och ägnat sig åt människosmuggling till veckans hjälte. Enligt nämndens mening tog de därigenom ställning på ett sätt som stred mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Andra upplagan

SR Blekinge, P4, 1998-11-05

Beslut SB 199/99

Flera inslag i Radio Blekinges aktualitetsprogram *Andra upplagan* den aktuella dagen handlade om en polisanmälan mot kpml(r):s ledare i Karlshamn, NN. Polisanmälan avsåg att han skulle ha uppgett för låga inkomster som grund för fastställande av barnomsorgsavgifter.

I ett av inslagen uttalade programledaren kritik mot att sekretessbelagda uppgifter hade publicerats och hävdade att ett "allvarligt myndighetsbrott" hade begåtts. Han krävde också att ledande politiker i Karlshamn skulle utreda saken och förhindra liknande övergrepp i framtiden.

Granskningsnämnden konstaterade att programledaren reservationslöst anslöt sig till NN påstående att ett allvarligt myndighetsbrott hade begåtts. Nämnden ansåg att uttalandet innebar att programledaren klart tog ställning i en kontroversiell lokalpolitisk fråga och att inslaget därför stred mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Mitt i naturen

SVT1, 1998-12-09

Beslut SB 163/99

Programmet innehöll ett inslag med rubriken "Janne tycker till", där programledaren framförde mycket kritiska synpunkter på användande av pil och båge vid jakt. Inslaget var föranlett av att Naturvårdsverket hade beslutat att tillåta testverksamhet med detta jaktredskap. Inslaget avslutades med att programledaren sa:

Jag menar att pilbågsjakten strider mot jaktlagens 27 §, den som säger att djuren inte får tillfogas onödigt lidande vid jakt. Om det är rätt tolkning ja, då är det ju faktiskt så att landets högsta naturvårdsmyndighet sanktionerar lagbrott.

Granskningsnämnden ansåg att det, även om inslag kan få ha en kritisk infallsvinkel, inte var förenligt med kravet på opartiskhet att en företrädare för programföretaget på ett så tydligt sätt som skedde tog ställning i en kontroversiell fråga. Enligt nämndens mening var vidare den kritik som riktades mot Naturvårdsverkets beslut så långtgående att den borde ha fått bemötas. Mot denna bakgrund fann nämnden att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

På jakt med Alexander Wendt

SR Blekinge, P4, 1994-11-02

Beslut SB 236/95

Inslaget handlade om att Jägarnas Riksförbund hade föreslagit regeringen att inrätta en riksviltmyndighet. I inslaget riktade Alexander Wendt stark kritik mot förslaget, som enligt honom bland annat innebar att direkta jaktmotståndare skulle vara representerade i nämnden.

Enligt SR skulle Alexander Wendt ses som en medverkande expert. Granskningsnämnden konstaterade att programpunkten *På jakt med Alexander Wendt* var en återkommande del av Radio Blekinges förmiddagsblock. Mot bakgrund av den ställning Alexander Wendt hade i programmet ansåg nämnden det uppenbart att han var en sådan medverkande för vilken kraven på opartiskhet och saklighet gäller fullt ut. Enligt nämnden tog Wendt genom sina uttalanden mycket klart ställning till den inom jaktkretsar kontroversiella frågan om inrättandet av en riksviltmyndighet. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet.

KRITISERAT

Gomorrön Sverige

SVT1, 2015-02-02

Beslut 15/00295

Det aktuella inslaget var ett direktsänt studiosamtal där två programledare och en politisk reporter från SVT samtalade om Sveriges integration- och migrationspolitik. De sa bland annat följande.

(Pgl. 1) – Det har varit mycket tal om integration i debatten men hur mycket talar man nu om migration? Alltså, hur många som Sverige nu ska ta emot. Vad säger du [politisk reporter]? (Politisk reporter)

– Det är ju den minerade frågan, det är mycket lättare att tala om integration, om de som väl har fått komma hit och fått stanna. Och där är det ju tyst kan man säga och jag pratade med ett socialdemokratiskt kommunalråd som sa att nu är det dags att börja prata om volymer och kostnader. (Pgl. 2) – Är det nåt parti som vågar göra det? (Politisk reporter) – Jag ska bara säga att men det här kommunalrådet då sa att ingen sosse vågar röra sig i frågan för man sitter i en regeringsställning tillsammans med Miljöpartiet. Och skulle någon ta upp frågan så vore den rökt i sin karriär. Men vi har ju också sett här hur [personnamn], tung folkpartist från Malmö, säger att man måste kunna prata om volymer och en bortre gräns på grund av hur situationen ser ut. (Pgl. 1) – Men varför är det då så känsligt att tala om migration? (Politisk reporter) – Det är känsligt för att den frågan har ju Sverigedemokraterna lagt monopol på. Och skulle då någon annan från de andra partierna ta upp och börja prata om det så blir de genast anklagade för att vara rasister, men jag skulle väl säga att det kanske snarare är att vara realist, för man måste, om man tittar på Europa så är Sverige det land som efter Tyskland tar emot flest asylsökande och tittar man per capita så tar vi emot allra mest.

Granskningsnämnden konstaterade att den politiska reportern var en sådan företrädare för programföretaget för vilken kraven på opartiskhet gäller fullt ut. Enligt nämnden innehöll inslaget värderande uttalanden av den politiska reportern som kunde framstå som hennes personliga åsikt i den kontroversiella frågan. Detta innebar en brist i förhållande till kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av att utgångspunkten för inslaget var att enskilda kommunpolitiker fört fram att migrationen till Sverige måste debatteras i antal och kostnad, och då reporterns uttalanden kunde framstå som referenser till detta, var den påtalade bristen inte så allvarlig att den medförde att inslaget stred mot opartiskhetskravet.

KRITISERAT

Plus

SVT1, 2014-10-23

Beslut 14/02618

Ett inslag i *Plus* handlade om en sjukskriven kvinna, A, som blivit utredd och smygfilmad av sitt försäkringsbolag. Granskningsnämnden konstaterade att inslaget utgick från A:s utgångspunkt och ansåg att det kunde diskuteras om framställningen som helhet blev alltför vinklad till hennes fördel men beaktade att *Plus* har ett konsumentfokus som kan medge en sådan utgångspunkt. Nämnden ansåg dock att programledarens uttalande om att försäkringsbolaget bröt mot branschens egna regler kunde uppfattas som ett ställningstagande i fråga om försäkringsbolagets hantering av A:s fall som innebar en brist i förhållande till kravet på opartiskhet. Nämnden ansåg dock inte att bristen var så allvarlig att den medförde att inslaget stred mot kravet.

KRITISERAT

Lilla aktuellt skola - teckenspråk

UR (SVT Barnkanalen), 2013-02-07

Beslut 13/00352, 389

Inslaget var på teckenspråk och en pålagd röst sa följande.

De flesta barnen i Sverige går ju i förskolan. Men det finns familjer som inte har råd att ha sina barn där. Men nu har det kommit ett förslag från Socialdemokraterna att förskolan ska bli billigare så att fler barn kan få möjlighet att gå där. Det kan nämligen hjälpa barnen att bli bättre på sitt språk och lära sig umgås med andra barn på ett bra sätt.

Granskningsnämnden konstaterade att nyhetspresentatören återgav huvuddragen i ett nytt politiskt förslag. Genom det sätt som nyheten om förslaget presenterades kunde det enligt nämndens mening dock framstå som om UR också tog ställning för det politiska förslaget. Inslaget brast därmed i förhållande till kravet på opartiskhet. Bristen kunde dock inte anses vara så allvarlig att den medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

KRITISERAT

Ring P1

P1, 2012-12-18, 12-19 och 12-20

Beslut 12/02755

Under ett samtal med en lyssnare den 18 december frågade programledaren lyssnaren hur det kom sig att rasism uppstod i gamla bruksorter och nämnde Vellinge i Skåne som ett exempel på en kommun som enligt programledaren var hyggligt välmående och där rasismen var utbredd. I programmet den 19 december sa programledaren att han hade uttryckt sig lite svepande i programmet dagen innan när han påstod att rasismen var väldigt utbredd i Vellinge. Han sa bland annat följande.

Man får väl se det som lätt okunnighet från min norrländska horisont, för att jag blandade ihop det med Landskrona som ju faktiskt har 16 procent, tror jag det är, sverigedemokrater.

Senare i programmet samma dag samtalade programledaren med en kvinna som uppgav att hon arbetade för Sverigedemokraterna (SD) i riksdagen. Kvinnan var kritisk till programledarens uttalande om Landskrona och ansåg att han hade kallat alla sverigedemokrater för rasister. Programledaren sa bland annat att man kunde läsa på SD:s webbplats att de skilde på personer som de betraktade som riktiga

svenskar och personer som inte var riktiga svenskar. Programledaren frågade även kvinnan om hon kunde gå med på att partiet var främlingsfientligt.

Under ett samtal med en lyssnare i programmet den 20 december frågade programledaren lyssnaren om vad han tyckte om att programledaren tidigare hade kallat SD för ”Järnrörsgänget”.

Nämnden konstaterade inledningsvis att nämnden mot bakgrund av SD:s principprogram från år 2005 funnit att det inte stred mot kraven på opartiskhet och saklighet att beskriva SD som ett främlingsfientligt parti. Nämnden såg ingen anledning att mot bakgrund av principprogrammet från år 2011 ändra bedömningen att det inte stred mot kraven på opartiskhet och saklighet att beskriva SD som ett främlingsfientligt parti.

Nämnden konstaterade vidare att språkbruket i *Ring P1* är vardagligt och att flera av de inringande personerna använde sig av begreppet rasism på ett sådant sätt som enligt nämndens mening måste ses som synonymt med främlingsfientlighet. Angående frågan om hur begreppet rasism kom att användas av programledaren i de aktuella inslagen gjorde nämnden följande bedömning.

Programledarens uttalande om en utbredd rasism den 18 december var enligt nämnden allmänt hållet och inte av sådan art att uttalandet kunde anses oförenligt med kraven i sändningstillståndet.

I programmet den 19 december gjorde programledaren en distinktion mellan begreppen rasism och främlingsfientlighet som enligt nämndens mening kunde uppfattas så att begreppen inte användes synonymt utan att begreppet rasism gavs en innebörd i linje med en mer strikt tolkning. Även med beaktande av att programledaren i detta sammanhang polemiserade med en företrädare för SD brast inslaget i detta avseende i förhållande till kraven på opartiskhet och saklighet. Genom att programledaren också pekade ut SD:s väljare i Landskrona som rasister brast programledarens förhållningssätt även i detta avseende i förhållande till kraven på opartiskhet och saklighet. Vid en sammantagen bedömning ansåg nämnden emellertid inte att bristerna var så allvarliga att de medförde att inslagen stred mot dessa krav i SR:s sändningstillstånd.

Nämnden kunde inte finna att programledarens benämning den 20 december av SD som ”Järnrörsgänget” i det aktuella sammanhanget medförde någon överträdelse av de bestämmelser som gäller för SR:s programverksamhet.

I ärendet aktualiserades även den så kallade demokratibestämmelsen.

En ledamot var skiljaktig och ville fälla inslaget den 19 december.

Lokala Nyheter Öst

SVT1, 2018-05-02

Beslut 18/01536

Inslaget påannonserades enligt följande.

(Nyhetsuppläsare) – Tänk dig att varje dag riskera att möta den person som våldtagit dig, eller att till och med sitta i samma klassrum. För "Elin" ledde det till att hon hoppade av högstadiet och gick ut utan godkända betyg. Det här är hennes berättelse.

I ett reportage berättade sedan Elin om hur hon mått efter att hon träffat den anklagade i skolan och om hur detta påverkat hennes skolgång. I reportaget uppgav en reporter att anmälan lags ner då den anklagade var under 15 år. Avslutningsvis sades följande.

Och eleven som anmäldes för våldtäkten har nekat och skolan anser i sitt yttrande till Skolinspektionen att de satte in tillräckligt med åtgärder för att göra "Elin" trygg och fick inte heller någon kritik av myndigheten. "Elin" i inslaget heter egentligen något annat.

Granskningsnämnden konstaterade att utgångspunkten för inslaget var att skildra "Elins" berättelse om att ha blivit utsatt för en våldtäkt och om vilka konsekvenser det fått för henne och hennes skolgång. Det borde enligt nämndens mening ha stått klart för tittarna att inslaget fokuserade på en sida av det som inträffat. Vidare konstaterade nämnden att det i avannonseringen nämndes att den anklagade personen nekade till anklagelserna och att förundersökningen var nedlagd. Nämnden ansåg därför att "Elins" berättelse och vad nyhetspresentatören och reportern återgav av denna inte medförde att inslaget stred mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Förmiddag i P4 Stockholm

P4 Stockholm, 2017-08-21

Beslut 17/02182

Inslaget handlade om att en psykolog planerade att hålla samtal med ensamkommande barn och unga på Medborgarplatsen i Stockholm och därför sökte tolkar. Programledaren sa flera gånger att psykologen sökte tolkar och frågade henne vilka språk som skulle behövas. Både programledaren och psykologen uppgav psykologens mejladress för att de som ville hjälpa till skulle kunna höra av sig. Efter ett avbrott för musik sa programledaren också följande.

Redan har lyssnare hört av sig och vill gärna hjälpa till runt det här, psykologkonsultationssamtalen på Medborgarplatsen, antingen som tolkar eller kanske hjälpa till med organisation för vidare sådana samtal under hösten. Och då går det också bra att mejla direkt hit förstås [...] så kan jag hjälpa till och vidarebefordra ditt mejl.

Granskningsnämnden konstaterade att det i inslaget framgick att psykologens projekt riktade sig till ensamkommande barn och unga på Medborgarplatsen med anledning av den demonstration som hölls där. Lämpligheten i att programledaren uttalade stöd för projektet och till och med hjälpte psykologen att värva tolkar kunde enligt nämndens mening diskuteras. Programledarens stöd till initiativet innebar dock inte ett ställningstagande i fråga om själva demonstrationen eller demonstranternas krav på att stoppa utvisningar till Afghanistan. Inslaget stred därför inte mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

P1-morgon

P1, 2017-02-28

Beslut 17/00675

I inslaget samtalade programledaren med en säkerhetspolitisk reporter och en forskare i europeisk säkerhetspolitik om det svenska försvaret och Nato. Under samtalet sa programledaren bland annat följande.

2016 så uppfyllde ju bara fem av de 27 medlemmarna i Nato, Sverige är ju inte Nato-medlem, gubevars, men kravet på en försvarsbudget på två procent av BNP som du var inne på.

Granskningsnämnden hade förståelse för att ordvalet från programledarens sida kunde uppfattas som ett ställningstagande i frågan om ett svenskt medlemskap i Nato. Nämnden ansåg dock mot bakgrund av att ordet ”gubevars” används i betydelsen ”minsann” och även som ett mildt kraftuttryck att ordvalet inte innebar att programledaren uppenbart tog ställning i frågan. Inslaget stred därför inte mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Aktuellt

SVT2 2016-08-09

Beslut 16/02104

I inslaget debatterade Sverigedemokraternas rättspolitiska talesperson, A, och Liberalernas rättspolitiska talesperson, B, om bland annat rätten att demonstrera

och röra sig fritt i Sverige. Anmälarna ansåg att programledaren tog parti för Liberalernas talesperson och agerade hatiskt mot Sverigedemokraternas talesperson. Anmälarna var särskilt kritiska till följande uttalande av programledaren.

– A, det ni gör här nu, det är att ni drar alla över en kam, och alltså, ni vill låsa in alla asylsökande. Så, det gör man ju inte ens med Sverigedemokrater som, om de, några, eller någon, har slåss..., har slagits med järnrör eller har nåthatat.

Granskningsnämnden ansåg att programledarens uttalande om att några eller någon sverigedemokrat slagits med järnrör inte var en korrekt beskrivning av den händelse som hon refererade till. Nämnden ansåg dock att uttalandet i det aktuella sammanhanget inte blev så missvisande att det medförde att inslaget stred mot kravet på saklighet. Nämnden ansåg inte heller att programledarens uttalanden eller förhållningssätt i inslaget gick längre än vad som fick accepteras inom ramen för kravet på opartiskhet.

FRIAT

P1-morgon

P1, 2015-02-05

Beslut 15/00345

Inslaget handlade om att det under prinsessan Madeleines senaste besök i sitt hertigdöme Gästrikland och Hälsingland inte hade avsatts tid för media. I inslaget medverkade P4 Gävleborgs kanalchef, som skrivit en debattartikel om ämnet och hovets informationschef. Under inslaget sades bland annat följande.

*(Programledare) – Ja, ska du beskriva? Vad är det du är kritisk mot?
(Kanalchef) – Ja, alltså jag ser ju samma mönster och prinsessan Madeleine har ju besökt länet, jag tror det var första gången 2004, och vid samtliga tillfällen sedan så har hon då systematiskt lagt ett sådant program att pressen över huvud taget inte har nått henne. Någon har ropat en fråga vid någon avspärning för pressen och så och jag tycker det där är ovärdigt och jag tycker också att vår rapportering naturligtvis blir betydligt fattigare när man har satt i system att inte vara nåbar.*

Granskningsnämnden konstaterade att kanalchefen var en sådan företrädare för vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut och ansåg att det kunde diskuteras om vissa av hans uttalanden var alltför värderande. Utgångspunkten för inslaget var dock att behandla frågan om förutsättningarna för media att utföra sitt uppdrag. Nämnden kunde mot den bakgrunden inte finna att kanalchefens uttalanden i det aktuella sammanhanget medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

Västerbottensnytt

SVT1, 2014-11-04

Beslut 14/02633

Inslagen handlade om att ett prospekteringsföretag dömts att betala skadestånd till en sameby men att företaget gått i konkurs och pengarna inte betalats ut. Två personer som uppgavs vara involverade i det tidigare företaget hade nu ansökt om nya prospekteringsstillstånd i ett nytt företag. I inslagen uppgav reportern bland annat att det skulle redas ut om de aktuella personerna var samma personer som ”smet från ersättningskraven” till den aktuella samebyn.

Granskningsnämnden ansåg att det kunde diskuteras om reporterns uttalande var förenligt med kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av det sammanhang i vilket uttalandet gjordes ansåg nämnden dock med viss tvekan att uttalandet inte utgjorde ett sådant ställningstagande i strid med kravet.

Gomorrön Sverige

SVT1, 2013-04-15

Beslut 13/00953

I *Gomorrön Sverige* samtalade programledarna med en frilansjournalist om att världens äldsta man skulle fylla 116 år. Bland annat sades följande.

(Frilansjournalist) – Världens äldste man, precis. Och man kan ju fråga sig om vi vill bli äldre till varje pris. Det är ju inte [...] (Pgl.) – Ja, hur länge vill du jobba, [frilansjournalistens namn]? (Frilansjournalist) – Ja, inte tills jag är 100 i alla fall. (Pgl.) – Vill du leva till du är 116 över huvud taget? (Frilansjournalist) – Jag tycker runt, strax över 80 verkar vara en bra, bra ålder att ta ner skylten. (Pgl.) – Det känns ju jättejobbigt om du ska jobba ända till 70 som Fredrik Reinfeldt vill. (Frilansjournalist) – Ja, jag hoppas att jag kommer slippa det. (Pgl.) – Ja, okej. Det vete sjutton om du kommer slippa hör du du.

Granskningsnämnden ansåg att den aktuella programledarens avslutande kommentar om höjd pensionsålder visserligen var värderande, men att det i sammanhanget inte utgjorde ett sådant otillåtet ställningstagande som medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

Aktuellt

SVT2, 2012-09-21

Beslut 12/01872

I en studiontervju med Migrationsverkets rättschef hade programledaren ett kritiskt förhållningssätt och en frågeställning av provokativ karaktär då hon ville redogöra för fallet med en flicka som skulle utvisas till Frankrike. Rättschefen berättade varför flickan skulle utvisas trots att hennes mamma vid den tidpunkten inte än var funnen.

Granskningsnämnden har i sin praxis godtagit att en programledares frågor kan ha en provokativ karaktär och har beaktat att programledarens uppgift också är att vid intervjuer tydliggöra den intervjuades ståndpunkt genom ett kritiskt förhållningssätt. Nämnden ansåg att programledarens förhållningssätt inte medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

Rapport och Jönköpingsnytt

SVT1, 2012-08-28

Beslut 12/01704, 1706

Inslagen handlade om ett möte som ägt rum mellan somaliska föreningen, Polisen och Nässjö kommun. Vid mötet kom det fram att många somalier varit utsatta för grova rasistiska kränkningar. Under en intervju med ett kommunalråd sades bland annat följande.

(Kommunalrådet) – Den samlade bilden är att, helt klart att vi har rasism i det här och det sa jag sist också. Det finns rasism runtomkring i samhället och det ska vi alltså bekämpa. (Reportern) – Och 13 procent sverigedemokrater i Forserum, säger det något? (Kommunalrådet) – Det är 13 procent för mycket.

Granskningsnämnden ansåg att reporterns fråga kunde uppfattas som värderande eftersom reportern gjorde en koppling mellan SD och rasism. Det kunde enligt nämndens mening diskuteras om det var förenligt med kravet på opartiskhet. Eftersom det handlade om en mycket kort kommentar, och att fokus i inslagen låg på det nyss hållna mötet snarare än på vem som kunde tänkas vara skyldig till kränkningarna, ansåg nämnden dock att reporterns uttalande inte innebar ett ställningstagande som stred mot kravet på opartiskhet. Vid bedömningen beaktade nämnden att reporterns uttalande hade formen av en fråga.

Morgonpasset

P3, 2011-03-08

Beslut 11/00612

Under ett samtal mellan programledarna om vad det var för fel på folk, sa en av programledarna, C, att det hade gått ett rykte på nätet om en gruppvåldtäkt på ett namngivet badhus. Hon sa vidare att Sverigedemokraterna hade bloggat om denna händelse och enligt programledaren spridit rykten om att en elvaåring hade blivit gruppvåldtagen trots att så inte varit fallet. Programledaren undrade vad det var för fel på folk och därefter utspelade sig följande samtal mellan programledarna:

(A) – Nej, men jag tror att det är bra att den frågan är närvarande. För det är som du säger, det finns många, och man kan inte bara avfärda folk. (C) – Nej, man kan inte säga att de är sjuka i huvudet. Det här är ju, vi lever ju i detta samhället och de, de här de finns ju här, de har till och med blivit invalda i riksdagen liksom. (B) – Vilket vi inte lägger någon som helst värdering i. (C) – Jo, jag gör det. Stäm mig. (A) – Så viftar hon med handen, jag gör det, jag gör det, jag bryr mig inte, jag är bara arg, jag skiter i vilket. I don't care, you're on your own.

Granskningsnämnden konstaterade att *Morgonpasset* är ett lättare underhållningsprogram med en provokativ karaktär. Det kunde enligt nämnden diskuteras om C:s uttalanden var alltför värderande. Med hänsyn till programformen och inslagets karaktär ansåg dock nämnden att C:s uttalanden inte medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

P3 Hiphop

P3, 2010-09-14

Beslut 10/00684

I programmet spelades den regeringskritiska låten ”Bort med Alliansen”. Programledaren uppgav senare vilken musik som hade spelats i programmet och sa:

Och efter det den politiska låten från Kartellen 'Bort med Alliansen', vilket påminner mig om att ni måste gå ut och rösta på söndag, svenska folket. Det är ert ansvar.

Granskningsnämnden ansåg att lämpligheten i att spela en låt med explicita politiska budskap dagarna före valet kunde diskuteras, men att inte enbart

den omständigheten innebar att kravet på opartiskhet hade åsidosatts. Nämnden uppfattade vidare inte programledarens uttalande som en uppmaning att rösta på ett visst sätt. Inslaget strider därför inte mot opartiskhetskravet.

FRIAT

ABC

SVT2, 2010-05-26

Beslut 10/00117

Ett inslag om Alliansens miljöpolitik under den senaste mandatperioden avslutades med att reportern sa:

Att Moderaterna nu är med på miljöståget beror till stor del på att det går att både tjäna och spara pengar genom att vara miljövänlig.

I samband med att reportern sa detta hördes ett klirrande ljud. En längre version av inslaget ingick i en tidigare ABC-sändning samma kväll. I det inslaget fortsatte reportaget ytterligare en stund efter reporterns kommentar.

Enligt granskningsnämnden framgick det inte av inslaget att reporterns uttalande om Alliansens miljöpolitik syftade till att sammanfatta uppgifter som framkommit i ett tidigare inslag. I stället framstod reporterns avslutande kommentar som värderande i frågan om syftena bakom Alliansens miljöpolitik. Nämnden ansåg dock att kommentaren inte kunde anses innebära ett ställningstagande i strid med kravet på opartiskhet.

FRIAT

Dokument utifrån: Det våras för extremhögern

SVT2, 2009-05-17

Beslut SB 65/10

Programmet var en fransk dokumentär från 2009 och handlade om extremhögerens utbredning i Europa. Det skildrade utvecklingen i Italien, Frankrike, Sverige, Tyskland och Ungern. Granskningsnämnden ansåg det helt förenligt med SVT:s skyldigheter enligt sändningstillståndet att visa program som lyfter fram den bakgrund som SD har i högerextrema kretsar och att redovisa de förändringar som skett inom partiet och/eller i partiets framtoning. Med hänvisning till de främlingsfientliga drag och den nationalistiska princip som SD ger uttryck för i sitt principprogram, innebar det förhållandet att SD sammankopplades med högerextrema partier eller grupper på sätt som skedde i dokumentären inte att programmet stred mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Nämnden friade på samma grund de kopplingar mellan Sverigedemokraterna och högerextrema partier/grupper som gjordes i *EU-valet: Valvakan* i SVT (SB 66/10) och *Brunchrapporten* i P3 (SB 67/10).

FRIAT

Familjens historia: Från lort till landsting

UR (P2), 2005-07-27

Beslut SB 858/05

Programmet ingick i en programserie om familjens historia och handlade om statens omsorg om familjen. I slutet av programmet uttalade sig programledaren om nedrustning av det svenska välfärdssamhället. Hon sa bland annat följande.

Fast nu för tiden pratar man ju om att vi svenskar blåögt tittar på när politikerna river den sociala trygghet som Per Albin och hans kamrater byggde upp på 30-talet. Frågan är hur blåögda vi får bli innan vi sätter stopp för nedrustningen av folkhemmet och välfärden. Eller är det så att vi inte alls kanske tycker att det behövs något stopp? Så länge vi har råd att köpa oss en ny dvd-spelare eller åka på utlandssemester så kanske välfärdsproblemen inte märks så väl. [...] Det verkar som att vi tål rätt mycket [...] och att det ska till riktigt hårda tag innan vi gör något åt att folkhem och välfärd snart bara blir några rader i historieböckerna.

Programledaren återgav också ett avsnitt ur Per Albin Hanssons så kallade folkhemstal från år 1928, där det talades om de stora ekonomiska orättvisorna i samhället, och konstaterade avslutningsvis att ”Det finns en del som tycker att det här talet skulle passa precis lika bra in år 2004”.

Granskningsnämnden ansåg inte att programledarens avslutande reflektioner kring nedrustning av det svenska välfärdssamhället var av sådan art att de innebar ett ställningstagande i strid med kravet på opartiskhet.

FRIAT

Trailrar för ”Fri television”

SVT1/SVT2, 2005-02-12 m.fl. dagar

Beslut SB 517/05

SVT drev under 2005 en kampanj kallad *Fri television* i sina sändningar. Som ett led i denna kampanj visades två trailrar om mediasituationen i Berlusconi Italien och i Putins Ryssland. Inslagen anmäldes av 27 personer som bland annat ansåg att de var partiska och innebar politiska ställningstaganden från SVT:s sida.

Enligt granskningsnämndens mening måste det vara möjligt för SVT att sända inslag som tar ställning för svensk public servicetelevision och dess oberoende i förhållande till statsmakterna. Det kunde visserligen diskuteras om det var förenligt med kravet på opartiskhet att, på sätt som skedde i Berlusconi- och Putin-trailrarna, använda förhållandena i andra länder som avskräckande exempel. Med beaktande av att det rörde sig om en sorts reklaminslag med det speciella formspråk som sådana har, ansåg dock nämnden att inslagen inte stred mot kravet på opartiskhet.

Två ledamöter var skiljaktiga och ville fälla inslagen.

FRIAT

Smakresan

TV4 Plus, 2005-03-01

Beslut SB 436/05

Programmets kock och sommelier besökte en lokal matmarknad på Irland och konstaterade att där även förekom försäljning av vin. Han sa:

Vin och mat hör ihop och det ska naturligtvis säljas ihop. Så på fiskmarknaden så köper man passande fiskviner som om det vore en självklarhet. Eller hur?

Granskningsnämnden ansåg att programledarens uttalande att mat och vin hör ihop och bör säljas ihop visserligen skulle kunna uppfattas som ett ställningstagande i en alkoholpolitisk fråga. Enligt nämnden kunde dock uttalandet, sett i sitt sammanhang, inte otvetydigt anses ha utgjort ett sådant ställningstagande. Nämnden ansåg mot den bakgrunden att inslaget inte stred mot kravet på opartiskhet. En ledamot var skiljaktig och ansåg att uttalandet innebar ett otillåtet ställningstagande i en kontroversiell samhällsfråga.

FRIAT

Nyheterna

TV4, 2004-11-08

Beslut SB 406/05

Inslaget handlade om statliga myndigheter. Efter en kort intervju med direktören för Handelsflottans kultur- och fritidsråd sa reportern:

Fotbollsserier, inget man tror åvilar en statlig myndighet, men det är den myndighetsutövning som Handelsflottans kultur- och fritidsråd bedrivit sedan 40-talet. Det visar sig att en myndighet kan syssla med nästan vad som helst. Har vi behov av Stängselnämnden, Centrum för flexibelt lärande, Nämnden för lön till riksrevisorerna

och så vidare? [- -] 31 nya myndigheter på tre år och 20 på gång. 160 miljarder om året till myndigheternas drift, en kostnad som ökat med över 14 miljarder sedan år 2000. Enligt en ännu ej publicerad rapport från Ekonomistyrningsverket så används pengarna inte heller särskilt effektivt. Mer än hälften går till kringverksamhet, alltså till annat än det myndigheten egentligen ska syssla med. Trots detta omfattande slöseri med skattemedel är det få som talar om saken.

Granskningsnämnden ansåg att det kunde ifrågasättas om reporterns svepande uttalande om omfattande slöseri med skattemedel var förenligt med kravet på opartiskhet, men fann att det inte innebar ett ställningstagande som stred mot bestämmelsen.

FRIAT

Trailer för "Nollrasism"

TV4, 2002-10-25

Beslut SB 210/03

Trailern visade en kille som kastade en boll mot en basketkorg och sa:

När blir man svensk då? Är det när man tar guldmedalj eller blir en världskändis? Eller är det när man låter kärningen få vara ute hur länge hon vill? Sist jag kände mig som svensk, jag tittade på Allsång på Skansen med hunden, och jag kände att jag verkligen älskade, hunden mer än tjejen. Oj, oj, ett språktest skulle ju göra susen. Skulle rensa i blatteträsket, skilja agnarna från vetet, de flitiga från de odugliga, de arbetsvilliga från de arbetsskygga. Arbeit macht frei! Men vi skulle också sila mygg och svälja kameler. För hur tror ni att kungen och kronprinsessan skulle klara ett språktest? Jag heter NN och jag flydde inte hit för att bli svensk utan för att fortsätta kunna vara kurd.

Därefter visades texten. "Världen krymper med fördomar. tv4.se/nollrasism"

En anmälare ansåg att inslaget anklagade Folkpartiet för att vara ett rasistiskt parti genom att ta upp frågan om språktest på det sätt som skedde.

Granskningsnämnden ansåg att enbart den omständigheten att trailern var kritisk till språktest av invandrare inte utgjorde något ställningstagande mot Folkpartiets förslag om språktest för medborgarskap. Mot denna bakgrund fann nämnden att inslaget inte stred mot kravet på opartiskhet.

>> Jämför med beslut:

Fällt, Morgonpasset, SR, P3, Beslut SB 904/06 (s. 33)

Lilla Aktuellt

SVT1, 2000-09-28

Beslut SB 23/01

Inslaget handlade om EMU-omröstningen i Danmark och hur det danska valresultatet kunde förväntas påverka Sveriges ställningstagande i EMU-frågan. Inslaget inleddes med att reportern kortfattat beskrev ja- respektive nej-sidans främsta argument och vad samarbetet inom EMU innebar. Härpå följde en intervju med *Aktuellts* politiske kommentator om vilka krav som måste vara uppfyllda för att ett land ska få vara med i EMU.

Kommentatorn förklarade också att det fanns en kraftig opinion mot EMU i Sverige och att Sverige därför hade valt att vänta. Reportern avslutade därefter inslaget med följande ord.

Om danskarna säger nej så kommer värdet på euron att sjunka och en svensk folkomröstning om EMU att försenas. Men om de säger ja blir Sverige det EU- land i Norden som inte är med i valutaunionen och det kan bli tufft.

Enligt granskningsnämnden kunde reporterns avslutande kommentar knappast uppfattas som ett ställningstagande i frågan om ett svenskt medlemskap i EMU. Nämnden ansåg inte heller att inslaget i övrigt stred mot kravet på opartiskhet i SVT:s sändningstillstånd.

Árran

SVT2, 1996-02-25

Beslut SB 366/96

Samemagasinet *Árran* handlade om rovdjurspolitiken och det förändrade ersättningssystemet för rovdjursrivna renar. Jordbruksministern intervjuades om Sveriges rovdjurspolitik och ersättningsnivåerna. I flera långa inslag i programmet fick företrädare för sameintressen och enskilda samer framföra sina kritiska synpunkter på bland annat ersättningarna för rivna renar och rovdjurspolitiken. Reportern berättade också om Naturvårdsverkets beslut om skydds jakt på 30 lodjur och sa i detta sammanhang bland annat följande. ”Antalet rovdjur skall ligga på dagens nivå. Renarna skall bli rovdjursföda, sådan är naturens lag och regeringens politik.” Reportern gjorde även vissa andra uttalanden om rovdjursrivna renar och ersättningen för dessa.

Granskningsnämnden ansåg att det kunde ifrågasättas om inte reporterns uttalanden innebar ett visst ställningstagande. Vid en sammantagen bedömning och med beaktande av programmets karaktär kunde nämnden dock inte finna att de stred mot kravet på opartiskhet.

6.2 UTRIKESFRÅGOR

FÄLLT

P4 Malmöhus

P4, 2017-03-31

Beslut 17/00395

I inslaget berättade programledaren om ett nyligen infört inreseförbudet för muslimer från i huvudsak sju muslimska länder till USA. Hon gav exempel på personer som fastnat på flygplatser runt om i USA och i världen och intervjuade även en person som beslutat att, i protest mot inreseförbudet, inte resa till USA under tiden Donald Trump var president. I inslaget sa programledaren bland annat följande.

Och bara begreppet 'muslim ban'. Jag har haft lite svårt att smälta det faktiskt. Ja, vad spelar det för roll för mig kan man ju undra, för jag är ju född i Sverige och därför så står det inget i mitt pass som skulle kunna hindra mig från en inresa till USA. Men jag är ju också muslim. Stora delar av min släkt bor i USA, några av mina närmaste vänner också och många av dem är muslimer. Vad betyder det här på sikt för dem? Kanske inte påverkar dem så mycket om de redan bor där och de inte planerar någon resa till något annat land om de då inte har dubbelt medborgarskap. Men det här sänder ju ut, ja jag måste säga obehagliga signaler alltså. Och jag tänker på historien som har lärt oss att den här typen av särskiljning av folk och folk på grund av religion eller hudfärg eller vad som annat helst aldrig leder till något bra och jag undrar liksom om det här har lett till något bra ens i USA faktiskt. Och det är inte bara de som är direkt drabbade som har börjat protestera mot detta.

Enligt nämndens bedömning var programledarens uttalanden om inreseförbudet i USA alltför värderande och gick utöver vad som kunde anses förenligt med kravet på opartiskhet. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet.

Två ledamöter var skiljaktiga och ville fria inslaget.

Nordegren & Epstein

P1, 2015-10-06

Beslut 15/02658

Inslaget handlade om klädföretaget American Apparel som hade ansökt om konkursskydd. I inslaget sa den ena programledaren att klädföretaget hade "fula kläder av dålig kvalitet. Det står jag för." och "de har också haft en i många fall lite dålig personalpolitik". SR kontaktade klädföretaget via mejl dagen efter sändningen och erbjöd företaget att ge sin syn på saken vid ett intervju tillfälle. SR angav även detta i nästkommande program. Klädföretaget svarade dock aldrig på SR:s erbjudande.

Granskningsnämnden konstaterade att *Nordegren & Epstein* var ett lättare underhållningsprogram – där programledarnas personliga ton fick anses vara känd för lyssnarna – vilket gav ett visst utrymme för värderande omdömen. Även med beaktande av detta ansåg nämnden att programledarens uttalanden var alltför värderande och gick utöver vad som kan anses förenligt med kravet på opartiskhet. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet. Att SR erbjöd en representant för klädföretaget att uttala sig dagen efter sändningen ändrade inte den bedömningen.

En ledamot var skiljaktig och ville fria inslaget.

Medierna

P1, 2011-09-03

Beslut 11/03658

Inslaget handlade om reaktionerna på SVT:s beslut att sända den kontroversiella dokumentären *Staden som offrades*. Av påannonseringen till inslaget framgick att dokumentären hade upprört många och att reportern A hade fått i uppdrag att göra ett inslag med kritiker och ansvariga.

Nämnden ansåg att reportern genom sitt förhållningssätt under en intervju med den ansvarige vid *Dokument utifrån*-redaktionen framstod som en företrädare för den kritik som han skulle rapportera om snarare än en opartisk företrädare för SR. Det förhållandet att reportern upprepade namnet på den Facebook-grupp som hade bildats i protest mot beslutet att sända filmen och att han redogjorde för dag och plats för en inplanerad demonstration mot SVT kunde dessutom enligt nämndens mening, i det aktuella sammanhanget, uppfattas som en uppmaning till lyssnarna att delta i protesterna. Mot den bakgrunden ansåg nämnden att

reportern tog klar ställning på ett sätt som inte är förenligt med opartiskhetskravet. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet.

Tre ledamöter var skiljaktiga och ansåg att inslaget borde kritiseras men frias.

FÄLLT

Dokument utifrån – Staden som offrades

SVT2, 2011-08-28

Beslut 11/02634

Programmet var en norsk dokumentärfilm om Srebrenica och kriget i före detta Jugoslavien. Enligt eftertexterna var den producerad med stöd från bland annat Norska filminstitutet och SVT. Filmen påannonserades på följande sätt.

Den blodigaste massakern sedan andra världskriget. Händelserna i Srebrenica berättas med hjälp av nya källor och bilder i kvällens Dokument utifrån.

Det kom in 46 anmälningar mot programmet, bland annat från föreningarna Bosniska akademiker i Sverige, SDBiH Diasporapartiet och Bosnien och Hercegovinas Kvinnoriksförbund.

Granskningsnämnden uttalade bland annat följande.

Det är väl förenligt med skyldigheterna i sändningstillståndet att lyfta fram nya perspektiv på historiska händelser. Det förhållandet att programmet om Srebrenica till stor del gav utrymme för en alternativ tolkning av vad som föregick folkmordet innebär således inte i sig att det stred mot kraven på opartiskhet och saklighet. Det ankommer inte på granskningsnämnden för radio och tv att beträffande en skildring av det nu aktuella slaget avgöra korrektheten i olika historiska faktabeskrivningar i form av sakuppgifter, bildval och vittnesmål. Saklighetsinvändningar av den karaktären får därför i första hand bedömas inom ramen för dokumentärens förenlighet med kravet på opartiskhet.

I programmets inledning angavs kort att händelserna i Srebrenica berättades med hjälp av nya källor och bilder samt att ”nu berättar de överlevande en uppseendeväckande historia som ger en delvis ny bild av folkmordet”. Denna information gav visserligen publiken en indikation om att dokumentärens historiebetraktelse inte var i alla delar överensstämmande med den beskrivning som publiken tidigare mött i SVT:s sändningar. Det framgick emellertid inte närmare i vilka delar dokumentärens historiebetraktelse var ny. Presentationen indikerade därtill att det var fråga om tillrättalägganden av tidigare vedertagna uppgifter. Det förekom inte heller någon debatt eller något ifrågasättande eller problematiserande – i eller i anslutning till dokumentären – kring hur sakuppgifter förhöll sig till den vedertagna historieskrivningen. Genom detta kom uppgifterna och slutsatserna

att framstå som odiskutabla. Att på detta oreserverade sätt sända en dokumentär med ett innehåll av så kontroversiell art strider mot kravet på opartiskhet i sändningstillståndet. Brister i sakligheten får tillskrivas den påtalade partiskheten.

I fråga om anmälarnas invändning om att programmet förnekade folkmord anförde nämnden att filmerna i sin helhet inte kunde anses framföra budskapet att massakrerna i Srebrenica inte var ett folkmord.

Två ledamöter ansåg att bedömningen av frågan om folkmordsförnekelse borde ha haft en annan lydelse med slutsatsen att begreppet folkmord visserligen användes men förlorade sin innebörd. Tre andra ledamöter ansåg att sändningen av filmen skulle kritiseras men frias.

FÄLLT

P1-morgon

SR, P1, 2004-10-26

Beslut SB 55/05

I inslaget diskuterade en debattör vid tankesmedjan Timbro och programledaren för P1-programmet *Konflikt*, rapporteringen i svenska medier om presidentvalet i USA. Debattören ansåg att rapporteringen varit partisk till förmån för John Kerry och gav som exempel programledarens förhållningssätt i en intervju med Carl Bildt i *Konflikt*. Programledaren försvarade den subjektiva journalistiken och ansåg att det inte var någon kontroversiell ståndpunkt att tycka ”att Kerry vore bättre för världen än Bush”.

Granskningsnämnden ansåg att programledaren genom uttalandet att ”Kerry vore bättre för världen än Bush” tog ställning i en politisk fråga på ett sätt som inte var förenligt med hennes roll som programledare i ett program i SR. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet i den delen.

FÄLLT

Europa

SR, P1, 2002-01-13

Beslut SB 321/02

Programmet handlade om effekterna av kravallerna i Göteborg och Genua samt attackerna mot New York den 11 september och om Europa förändrats efter dessa händelser. I programmet förekom ett inspelat reportage från Genua av en journalist som presenterades som ”vår reporter”. Efter reportaget intervjuades journalisten av programledaren och gjorde då flera uttalanden om den nya så kallade polisstat som enligt honom tog form. Enligt journalisten skulle den inre säkerhetspolitiska övervakningen i Europa komma att stärkas och oppositionella och demonstranter hamna i olika register. Han påstod att polisvåldet i Göteborg

var ett slags militärt polisingripande mot demonstranter och att det upptrappade institutionella våldet, ”statsterrorismen”, utgjorde ett större och farligare hot mot det demokratiska samhället än terroristnätverket al-Qaida.

Granskningsnämnden konstaterade att journalisten, med hänsyn till den roll han spelade i programmets inledning och då han presenterats som ”vår reporter”, skulle uppfattas som företrädare för SR. Enligt nämnden måste journalisten uttalanden ses som klara ställningstaganden i flera politiskt kontroversiella frågor. Programmet stred därför mot kravet på opartiskhet i den delen.

FÄLLT

Merhaba

SR, P2, 1999-08-02

Beslut SB 401/99

Det turkiskspråkiga nyhetsprogrammet *Merhaba* innehöll ett inslag med följande lydelse (i svensk översättning).

I Norra Cyperns turkiska republik firar man i morgon 'Det gemensamma motståndets dag'. President Denktashs budskap med anledning av firandet löd. 'Det är lika mycket grekernas rätt som vår att med stolthet och glädje fira denna dag.' I morgon firas den första augusti i norra Cyperns turkiska republik, en högtid som under namnet 'Det gemensamma motståndets dag' omfattar dels den 23:e årsdagen av säkerhetsstyrkornas grundande, den turkiska motståndsrörelsens 41:a årsdag och den 428:e årsdagen av turkarnas erövring av Cypern. President Denktash uttalade sig i sin kommuniké med anledning av firandet av denna motståndets dag med orden. 'Utan den turkiska militärens närvaro på Cypern i dag, hade inte en enda turk funnits kvar här.

Granskningsnämnden konstaterade att inslaget innehöll en uppräknning av de historiska händelser som låg bakom firandet av ”Det gemensamma motståndets dag” på norra Cypern. Vidare återgavs ett uttalande som den turkocypriotiske ledaren Rauf Denktash hade gjort inför firandet och som innebar en hyllning av den turkiska militärens närvaro på ön. Enligt nämndens mening kom inslaget genom reporterns okritiska förhållningssätt att framstå som ett klart ställningstagande till förmån för Turkiet i Cypernkonflikten.

FÄLLT

På tapeten

SR Gävleborg, P4, 1999-05-12

Beslut SB 351/99

På tapeten var ett eftermiddagsprogram som tog upp olika aktuella frågor och varvade dessa med musik. I det aktuella inslaget, som hade formen av en personlig betraktelse, gjorde en reporter jämförelser mellan reaktionerna mot Natos bombningar av det forna Jugoslavien och USA:s bombningar i Vietnam under 60- och 70-talen. Reportern undrade varför ingen ifrågasatte bombningarna och sa bland annat "Sluta bomba nu!"

Granskningsnämnden ansåg att reporterns betraktelse formades till ett ställningstagande mot bombningarna i det forna Jugoslavien. Enligt nämndens mening utgjorde inslaget ett ställningstagande i en politiskt kontroversiell fråga som inte var förenligt med det krav som ställs på företrädare för programföretaget. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Pussel

SR, P3, 1999-01-19

Beslut SB 202/99

Programmet handlade om de negativa effekter som FN:s handelssanktioner hade medfört för civilbefolkningen i Irak och varför det inte förekom någon debatt i Sverige i denna fråga. Programledaren konstaterade att det enligt WHO:s uppskattningar dog mellan 5 000 och 7 000 irakiska barn varje månad enbart på grund av FN:s sanktioner och han fortsatte:

[...] man kan säga att, om man räknar in kriget, så är det ett halvt Auschwitz som har dött, man kan också säga att det är kanske två, tre Hiroshimabombsoffer och det här är ett problem som programledare. För man ska vara opartisk. Och när det gäller det här som jag uppfattar som någon form av långsamt folkmord så är det väldigt svårt att vara opartisk. För du som kanske sitter där och slölyssnar nu så betyder inte det här att jag på något vis försvarar Saddam Hussein eller diktatur. Jag försvarar bara rätten att ifrågasätta våra ledares beslut i FN eller våra ledares brist på beslut kanske här i västvärldens eget lilla Toys 'R Us. Att jag tog upp det här är därför att för ett år sedan gjorde jag ett tv-program om det här och då så blev jag fälld för att jag inte var så opartisk som man ska vara när man fördömer ogärningar mot försvarslösa människor. För jag tycker fortfarande att de här resolutionerna är en skam för FN och jag begriper dem inte.

Programledaren uppmanade därefter den som ogillade det som sades i programmet att göra en anmälan till granskningsnämnden.

Granskningsnämnden konstaterade i sitt beslut att nämnden tidigare hade fällt ett inslag i tv-programmet *Sefyr* (se beslut nedan) som innehöll ett långtgående personligt ställningstagande av samme programledare mot FN:s sanktioner mot Irak. Trots denna tidigare fällning fortsatte programledaren i det nu aktuella programmet att uttrycka sina personliga åsikter om dessa sanktioner. Även med beaktande av SR:s skyldighet att granska och stimulera till debatt ansåg nämnden att programledaren även denna gång tog ställning i en kontroversiell fråga på ett sätt som inte är förenligt med rollen som programledare.

FÄLLT

Sefyr

SVT1, 1998-05-07

Beslut SB 273/98

Inslaget i ungdomsprogrammet *Sefyr* handlade om FN:s sanktioner mot Irak. I inslaget uppgavs att 8 000–10 000 irakier, varav hälften barn, dog varje månad på grund av FN:s handelssanktioner mot landet. Efter intervjuer med företrädare för Lutherhjälpen och Röda Korset, som berättade om de svåra förhållandena för civilbefolkningen i Irak, sa reportern "[...] och jag tycker verkligen att nu har det fan i mig gått för långt". Härefter visades hur reportern samlade in pengar till Iraks barn på en gata. Reportern fällde under denna del av inslaget kommentarer som: "För fastän all världens regeringar har bestämt sig för samma sak så behöver ju inte jag hålla med" och "Fast alla kan ju inte tycka som jag". I slutet av reportaget visades bilder av en liten flicka på ett irakiskt sjukhus och reportern sa:

Hon ligger och dör här. Det var för ungefär två månader sedan när vi här hemma mest pratade Melodifestival. Sedan dess har ytterligare 10 000 irakiska barn dött. Sådan är FN:s strategi.

Avslutningsvis visades hur programledaren fyllde i en postgiroinbetalning till förmån för Iraks barn samtidigt som han sa bland annat följande.

[...] och då kan ingen FN eller någon regering stoppa mig från att visa i handling vad jag vill. Och så kan man alltid beskylla mig för att vara politiskt naiv. Men gör det då och gör det när de här döda barnens mammor hör på, så att de där mammorna lär sig också varför deras barn var tvungna att offras i världssamfundets namn.

Granskningsnämnden konstaterade att det i och för sig var väl förenligt med SVT:s gransknings- och debattstimulerande skyldigheter att belysa och diskutera de effekter som FN:s handelssanktioner mot Irak hade medfört för civilbefolkningen

i landet. Det aktuella inslaget innebar emellertid ett mycket långtgående personligt ställningstagande av såväl reportern som programledaren mot dessa sanktioner. Nämnden fann att inslaget genom detta klara ställningstagande i en kontroversiell fråga stred mot kravet på opartiskhet.

>> Jämför med beslut:

Fällt, Pussel, SR, P3, Beslut SB 202/99 (s. 87)

FÄLLT

Iller

SR, P3, 1995-07-12

Beslut SB 531/95

I ett inslag i ungdomsprogrammet *Iller* uttalade sig programledaren kritiskt om de franska kärnvapenproven i Stilla Havet och uppmanade även till köpbojkott av franska varor. Hon sa bland annat följande. ”Köp inte franska viner, köp inte franska ostar. Köp inte in franska varor över huvud taget, ni som sysslar med sådana saker.”

Granskningsnämnden ansåg att den direkta uppmaningen till köpbojkott inte var förenlig med det krav på opartiskhet som ställs på programledare.

KRITISERAT

Världens konflikter

SVT2, 2010-03-31

Beslut 10/00077

Under det halvtimmeslånga programmet skildrades kortfattat olika centrala händelser i Israel-Palestina konflikten parallellt med att en palestinsk flykting i Sverige uttalade sig om sina upplevelser och tankar kring sin och palestiniernas situation.

Granskningsnämnden kunde inte finna att redovisningarna av de centrala händelserna i Israel-Palestina konflikten i sig innebar att programmet stred mot opartiskhetskravet. Nämnden, som konstaterade att programmet behandlade en konflikt som fortfarande pågick, ansåg emellertid med hänsyn till ämnets kontroversiella karaktär att det var en brist att endast en röst från den ena sidan av konflikten hördes. Sett till framställningen som helhet medförde dock denna brist enligt nämndens mening inte att programmet stred mot kravet på opartiskhet.

Två ledamöter var skiljaktiga och ville fria programmet helt.

KRITISERAT

Rapport

SVT24, 2006-11-09, kl. 0.00

Beslut SB 119/07

Inslaget handlade om en israelisk artilleriattack som ägt rum mot ett bostadsområde i staden Beit Hanun i Gaza natten innan och som krävt ett stort antal dödsoffer. I inslaget visades bilder av rasande och förtvivalade palestinska kvinnor och den palestinske premiärministern beskrev attacken som ett barbariskt angrepp. Reportern sa bland annat att "Massakern i Beit Hanun kommer troligen att gå till historien som ett av de värsta övergreppen mot civila palestinier" och att "En av världens mest avancerade och effektiva krigsmaskiner har slagit till mot ett av världens fattigaste områden".

En anmälare kritiserade reporterns uttalanden och att det inte sades något om att det inträffade enligt Israel hade skett oavsiktligt.

SVT anförde att det under onsdagen den 8 november då inslaget producerades inte fanns någon officiell israelisk kommentar till attacken i Beit Hanun. Uppgiften att attacken hade skett av misstag lämnades enligt SVT först dagen efter och redovisades då i *Rapport* och andra nyhetsprogram.

Granskningsnämnden ansåg att reportern brast i opartiskhet när han i inslaget använde värdeladdade ord som "massaker" och "övergrepp" och beskrev Israel som en krigsmaskin som "slagit till mot ett av världens fattigaste områden", särskilt som det vid tidpunkten inte fanns några uppgifter från Israel om det inträffade. Nämnden ansåg dock att reporterns värderande omdömen, sedda i sitt sammanhang, inte gick så långt att de innebar en överträdelse av bestämmelsen i sändningstillståndet.

En ledamot var skiljaktig och ville fria inslaget helt.

KRITISERAT

Rapport

SVT1, 2006-01-29

Beslut SB 293/06

I inslaget intervjuades den finska presidenten Tarja Halonen direkt från valvakan efter den andra presidentvalsomgången i Finland. I slutet av intervjun kramade SVT:s reporter om presidenten med ena armen och gratulerade henne till valsegern.

Granskningsnämnden ansåg att det inte var lämpligt av reportern att krama om den segrande presidenten eftersom det skulle kunna uppfattas som ett ställningstagande för henne. Enligt nämnden brast inslaget därigenom i kravet på opartiskhet, men inte i sådan grad att det stred mot bestämmelsen.

KRITISERAT

Rapport

SVT1, 2001-06-03

Beslut SB 349/01

Inslaget handlade om Israel-Palestinakonflikten. I ett reportage från området sades att det ständigt var trassel vid alla israeliska vägspärrar och att israelerna hade bestämt sig för att inte släppa igenom män under 45 år. Bilder visades från en vägspärr i Jerusalem och reportern sa följande.

Här stoppas varenda bil, varenda förare och passagerare kontrolleras och får visa legitimation innan de släpps igenom. Men man kan komma gående precis som jag. Jag skulle kunna ha haft hela väskan full med dynamit om jag ville. Så det här är inte för att kontrollera terrorister utan det är snarare trakassering av de palestinska invånarna i det här området.

Enligt granskningsnämndens mening kunde reporterns avslutande uttalande uppfattas som ett ställningstagande från hans sida i en kontroversiell fråga. Vid en samlad bedömning kunde nämnden emellertid inte finna att denna brist var så allvarlig att kravet på opartiskhet överträtts.

KRITISERAT

Aktuellt

SVT2, 2001-02-03

Beslut SB 171/01

Inslaget handlade om våld i Gazaremsan. SVT:s reporter hade blivit vittne till hur en 51-årig taxichaufför och tiobarnsfar skjutits till döds av israelisk militär när han inte hörsammat en order att stanna vid en vägkorsning. Reportern sa avslutningsvis följande.

Ännu en begravning, ännu ett konkret resultat av den israeliska terrorn. Den gamle chauffören kanske inte stannade så snabbt som han borde. Men det spelar ingen roll. Det visar ändå bara hur lite ett människoliv är värt här nere i helvetets Gaza. Den officiella versionen i israeliska medier efteråt varierar från att chauffören höll på att aptera en bomb till att han uppträdde underligt. Israelisk militär har lovat att utreda saken. Men för de instängda människorna i Gaza betyder det ingenting. Då är de tusentals dollar som Saddam Hussein betalar ut till offrens familjer betydligt viktigare.

Granskningsnämnden ansåg att reporterns uttalande om ”israelisk terror” kunde uppfattas som ett ställningstagande från hans sida i en kontroversiell fråga. Vid

en samlad bedömning kunde nämnden emellertid inte finna att denna brist var så allvarlig att kravet på opartiskhet överträts.

FRIAT

Nordegren & Epstein

P1, 2017-03-06

Beslut 17/00736

I inslaget samtalade de två programledarna, A och B, om att en fransk presidentkandidat anklagats för felaktig avlöning av familjemedlemmar. Under samtalet sades bland annat följande.

*(B) – [...] han borde ha gett upp för länge sedan [...] han är en mutkolv.
(A) – Han säger såhär att, jag, inget kan stoppa mig, jag är utsedd i ett demokratiskt val, och det här är en komplott mot mig. (B) – Vadå komplott? Han har ju betalt sin fru och sina barn [...] som om de är anställda utan att de till och med utfört något arbete. (A) – Men nu var det så här att det nya var här i fredags då, då pratade faktiskt Penelope, hans fru, med medierna hon sa så här: 'Visst har jag arbetat åt min man [...] jag har öppnat post och jag har haft koll på hans valkrets' sa hon, 'så som ingen annan har gjort.' (B) – Hon har sprättat kuvert. (A) – Hon har öppnat post och kanske sorterat dem, men det är lite oklart [...] (B) – Men hon har aldrig visat sig på arbetsplatsen. (A) – Inte så mycket. (B) – [...] det kanske är hemarbete.*

Granskningsnämnden konstaterade att B uttalade sig om den franske presidentkandidaten på ett värderande sätt men att *Nordegren & Epstein* är ett lättare underhållningsprogram där programledarskapets personliga ton ger ett visst utrymme för värderande omdömen. Mot bakgrund av detta och det faktum att A redogjorde för presidentkandidatens ståndpunkt i frågan ansåg nämnden att inslaget inte stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Go'kväll

SVT1, 2016-11-25

Beslut 16/03277

I ett inslag i *Go'kväll* uppmärksammades filmen *Taxi Driver* och bland annat sades följande.

(Filmkritiker) – Ja väldigt mörkt och nästan en slags helvetesskildring men också realistiskt nästan dokumentärt och så är det ju inte i dag. Alltså det är ju Disney, det är ju liksom familje, ett familjeturistmål Times Square. Det New York existerar inte längre. Men däremot

Travis Bickle, den här personen som då var en farlig outsider och liksom psykopat, han har valt USA:s nästa president. Alltså han är mitt i mainstream på ett sätt som han inte var då. Så därför så kan man se den här filmen med ganska andra ögon tror jag när man hör den här liksom rasisten, homofoben, den här allmänhataren Travis Bickle bara häva ur sig sin paranoia världsbild så känner man att ja men det här är inte så udda i dag. (Programledare) – Taxi Driver, det har inte kommit längre alltså.

Granskningsnämnden ansåg att filmkritikerns uttalande var värderande och att det kunde diskuteras om inte uttalandet borde ha balanserats på något sätt av programledaren. Nämnden ansåg dock, bland annat mot bakgrund av att uttalandet var begränsat till att handla om en fiktiv person där filmkritikern spekulerade om dennes politiske åskådning i modern tid, att inslaget inte stred mot kravet på opartiskhet och saklighet.

FRIAT

Kobra: Ungern

SVT1, 2013-10-23

Beslut 13/02391

Programmet skildrade det ungerska kulturlivet med utgångspunkt i de politiska förändringar som skett i Ungern de senaste åren. Programmet anmäldes av flera personer som ansåg att det var partiskt och innehöll en rad felaktigheter. Anmälna kritiserade bland annat att ingen företrädare för regeringspartiet Fidesz fick möjlighet att bemöta den kritik som riktades mot partiet i programmet.

Granskningsnämnden konstaterade att programmet i stora delar byggde på uttalanden och uppfattningar av tillfälliga medverkande. Att dessa personer gav uttryck för sina personliga betraktelser av händelseutvecklingen i Ungern medförde inte att kravet på saklighet åsidosatts. I flera sammanhang tydliggjordes de medverkandes kommentarer med bilder eller grafik. Nämnden kunde inte finna att dessa illustrationer medförde att programmet stred mot kravet på opartiskhet.

Fokus i programmet låg i grad hög på högerextremism och Jobbik och vad dessa strömningar lett till för det ungerska kulturlivets del. Programmet utgjorde även till stor del kritik mot regeringspartiet Fidesz. Någon tydlig redogörelse för innehållet i Fidesz politik på kulturområdet i jämförelse med Jobbiks gavs dock inte och nämnden ansåg därför att det blev en sammanblandning i programmet av deras politik. Nämnden konstaterade att politiska partier får goda en relativt långtgående kritik innan det kan krävas att partierna i fråga måste ges tillfälle att bemöta kritiken. Den kritik som fördes fram i programmet passerade inte den gränsen. Bland annat mot bakgrund av SVT:s granskningskyldighet och att programmet skildrade det ungerska kulturlivet utifrån ett politiskt klimat stred programmet inte mot kravet på opartiskhet.

Rapport

SVT1, 2012-08-12

Beslut 12/01808

Inslaget handlade om en film som utlöste våldsamma protester i Libyen. Det påannonserades genom att nyhetspresentatören sa ”Kränkande film mot profeten Mohammed utlöste blodig attack mot amerikanska diplomater.”

Inslaget inleddes sedan med att nyhetspresentatören sa följande.

USA:s ambassadör i Libyen var en av de fyra personer som dödades i den våldsamma attacken mot det amerikanska konsulatet i staden Bengazi. Attacken utlöstes av ilska över en film, som gjorts av en amerikan och som framställer profeten Mohammed på ett djupt nedsättande sätt.

Därefter sa reportern bland annat följande.

Orsaken till våldet är filmen 'Muslimernas oskuld' som gjorts av en amerikan och som bland annat framställer profeten Mohammed som mindre vetande och jämförs till intellektet med en åsna. Ett klipp ur den fullkomligt oanständiga och illa producerade filmen har publicerats på internet och skapar upprörda känslor i muslimska kretsar.

Granskningsnämnden ansåg att nyhetspresentatörens och reporterns beskrivning av den kontroversiella filmen kunde uppfattas som värderande på ett sätt som gick utöver att skildra den kritik som riktats mot filmen och de reaktioner den fått upphov till. Nämnden kunde dock inte finna att de uttalanden som nyhetspresentatören och reportern gjorde i det aktuella sammanhanget om den provocativa filmen medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

Gazas tårar

SVT2, 2011-12-20

Beslut 11/03800

Dokumentären *Gazas tårar* handlade i huvudsak om tre barns upplevelser under den israeliska offensiven mot Gaza åren 2008–2009. Dokumentärfilmen föregicks av en kommentar från filmens regissör som bland annat sa att syftet med filmen var att visa hur civila drabbades av krig. Hon sa att det inte var någon politisk film utan att hon var helt inriktad på krigets offer. Den aktuella filmen var enligt henne en antikrigsfilm.

Anmälarnas kritik var omfattande och de ansåg bland annat att dokumentärfilmen var att likna vid en propagandafilm som klart tog ställning mot staten Israel.

Granskningsnämnden ansåg att det tydligt framgick av regissörens kommentar som föregick filmen att dokumentären inte syftade till att skildra Israel-Palestina-konflikten utan hur krig drabbar civila. Fokus låg på krigets offer, särskilt kvinnor och barn, och av filmens inledning framgick även att dokumentären utgick från tre barns personliga berättelser och upplevelser av den israeliska offensiven mot Gaza. Nämnden, som konstaterade att programmet var klart ensidigt, ansåg inte att sändningen av den tydligt presenterade dokumentären stred mot kraven på opartiskhet och saklighet.

FRIAT

Morgonpasset

SR, P3, 2009-09-15

Beslut SB 977/09

Under ett samtal om resultatet i det norska valet sa en av *Morgonpassets* programledare att den rödgröna regeringen fick stanna kvar. En annan programledare kommenterade detta med orden: ”Wohoo, så vi slipper de främlingsfientliga tattarena eller?”

En anmälare kritiserade att Fremskrittspartiet kallades för ”främlingsfientliga tattare” och ansåg att uttalandet stred mot kravet på opartiskhet.

Granskningsnämnden konstaterade att *Morgonpasset* är ett lättare underhållningsprogram med en kommenterande och provokativ karaktär som ger ett visst utrymme för värderande omdömen. Det kunde diskuteras om programledarens uttalande om Fremskrittspartiet var alltför värderande. Med hänsyn till programformen ansåg dock nämnden att inslaget inte stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

P3 Stars nöjesnyheter

SR, P3 Star, 2006-09-26

Beslut SB 937/06

Ett inslag i *P3 Stars nöjesnyheter* handlade om Oprah Winfrey. Ett av hennes fans hade startat en kampanj för att hon skulle ställa upp i presidentvalet. Programledaren sa att anhängaren visste att Oprah Winfrey skulle göra ett bättre jobb än den sittande presidenten. ”Och det kan man ju kanske hålla med om”, sa programledaren.

Granskningsnämnden ansåg att det i ett program av det nu aktuella slaget fanns utrymme för vissa värderande omdömen. Enligt nämndens mening kunde det

diskuteras om inte kommentaren kunde uppfattas som ett ställningstagande i en kontroversiell fråga. Nämnden ansåg dock – mot bakgrund av programmets karaktär och den allmänt hållna kommentaren – att inslaget inte stred mot opartiskhetskravet.

FRIAT

Konflikt

SR, P1, 2004-05-22

Beslut SB 16/05

Inslaget handlade om en israelisk helikopterattack mot en demonstration i staden Rafah i Gazaområdet. Programledaren inledde med en målande beskrivning av attacken och dess konsekvenser med många dödade och sårade. Därefter telefonintervjuade programledaren en känd läkare i Gaza, som var mycket kritisk mot helikopterattacken. Det framgick också att han var emot självmordsattacker men att han samtidigt hävdade att palestinierna inte fick ge upp den väpnade kampen.

Granskningsnämnden ansåg att programledarens inledande kommentar till den israeliska helikopterattacken mot Rafah huvudsakligen fick anses ha utgjort ett uttryck för medkänsla för de många civila som dödades och skadats vid attacken. När det gällde intervjun med den palestinske läkaren ansåg nämnden att det klart framgick att han gav uttryck för sin personliga uppfattning om helikopterattacken. Nämnden konstaterade att konflikten och inte minst situationen på Västbanken och i Gaza var föremål för en mycket omfattande bevakning i SR:s nyhetssändningar. Mot denna bakgrund och med beaktande av den yttrandefrihet som ska råda ansåg nämnden att inslaget inte stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Spinn Topp 10

SVT1, 2003-04-04

Beslut SB 363/03

I ett inslag i musikprogrammet *Spinn Topp 10* återgav programledaren på svenska en text av rapparen Jay Z, där denne protesterade mot USA:s angrepp på Irak. Hon sa därefter.

Och Jay Z han är också med i en organisation som heter 'Musicians United To Win Without War', alltså 'Enade artister som vinner utan krig'. Och några som är mer med i den här organisationen är Russel Simmons, Outkast, R.E.M. och Sheryl Crow. Bra jobbat.

Granskningsnämnden konstaterade att programledaren fällde en positiv kommentar om organisationen "Musicians United To Win Without War" som bildats i protest

mot USA:s krig i Irak. Enligt nämndens mening kunde kommentaren sedd i sitt sammanhang inte uppfattas som ett så tydligt ställningstagande i Irakkonflikten att inslaget på grund härav stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Eurovision Song Contest 2002

SVT1, 2002-05-25

Beslut SB 706/02

I samband med presentationen av Israels bidrag sa kommentatorerna bland annat följande.

(Huvudkommentatorn) – Vi närmar oss det tionde bidraget. Ett bidrag som en del menar inte skulle få vara med, med tanke på hur de hanterar sin konflikt med Palestina.

(Bisittaren) – Ja. Jag har jättesvårt för den här låten. Det är ett praktfullt pekoral. (Huvudkommentatorn) – Det ska bli spännande att se hur många röster Israel får med tanke på det politiska läget.

(Bisittaren) – Ja, det blir noll ifrån mig i alla fall.

Granskningsnämnden ansåg att det klart framgick av sammanhanget att huvudkommentatorns uttalande om Israels deltagande i *Eurovision Song Contest* endast återgav synpunkter som förekommit i den allmänna debatten. Nämnden ansåg inte heller att kommentaren rörande omröstningsresultatet utgjorde något ställningstagande. När det gällde bisittarens uttalande att ”Ja, det blir noll ifrån mig i alla fall” ansåg nämnden att det fick uppfattas som ett uttryck för hans uppfattning om sångens musikaliska kvalitet. Mot denna bakgrund kunde nämnden inte finna att kommentaren stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Aktuellt och SVT Morgon

SVT2, 2001-01-30, SVT1, 2001-01-31

Beslut SB 269/01

Inslaget den 30 januari handlade ett besök som två *Aktuellt*-reportrar hade gjort i staden Prijedor i Bosnien. Nyhetspresentatören sa inledningsvis bland annat följande.

I Haag pågår just nu rättegången mot dem som ledde de ökända lägren i norra Bosnien. Aktuellt besökte staden Prijedor och upptäckte att förhistorien till krigsförbrytelseerna är en annan än den som hittills har betraktats som sanning.

Samtidigt som bilder visades av män innanför taggtråd och stängsel sades följande.

Minns ni de här bilderna? De kablades ut över världen den 6 augusti 1992. Bilderna av lägren utanför Prijedor i Bosnien blev för många ett bevis för serbiska koncentrationsläger med civila muslimer som leddes till slakt. Bilderna tvingade FN att sända trupp till Bosnien och upprätta krigsförbrytartribunalen i Haag. [...] Bilderna av fångarna utomhus förknippas med Omarskalägret. I verkligheten är det Trnopoljelägret. Och besöker man Trnopolje så ser man att en del av bilderna togs på ett sätt som förstärkte intrycket av koncentrationsläger. [...] Klart är att det begicks fruktansvärda brott i form av tortyr, mord och summariska avrättningar. Men frågan är om inte bara en del av bilderna, utan även bilden av att det var civila som internerades, är grovt överdriven. Frågan är om inte Karadzics version var rätt och omvärlden hade fel för nu börjar muslimerna i Prijedor att berätta.

De båda *Aktuellt*-reportrarna medverkade även i ett inslag i SVT *Morgon* följande dag. Reportrarna berättade bland annat hur de kom på att bilderna från fånglägret inte var sanna, vad förutom bilderna som inte stämde och hur det kändes att som journalist upptäcka att det som tidigare rapporterats från SVT varit fel.

Att SVT valde att korrigerera och diskutera sin tidigare rapportering om de aktuella fånglägren låg enligt nämnden väl i linje med den granskningsskyldighet som programföretaget har. Det kunde dock diskuteras om inte de slutsatser som drogs utifrån journalisternas teorier om de aktuella bilderna och deras tillkomst var väl långtgående. Nämnden kunde emellertid inte finna att inslagen härigenom stred mot kraven på opartiskhet eller saklighet i sändningstillståndet.

FRIAT

Merhaba

SR, P2, 1998-05-26

Beslut SB 22/99

I ett inslag i det turkiska nyhetsprogrammet *Merhaba* rapporterades det om spända relationer mellan Turkiet och Frankrike med anledning av att ”påståendena” om Turkiets folk mord på armenier åter tagits upp på dagordningen i Frankrike. Reportern sa att en proarmenisk deklaration om ”det påstådda” folk mordet på armenier skulle behandlas i den franska nationalförsamlingen inom kort. Vidare sades det att deklarationen innehöll ett förslag om en årlig minnesdag i Frankrike för ”det påstådda” folk mordet på armenier.

Granskningsnämnden konstaterade att reportern, enligt den svenska översättning av inslaget som nämnden låtit göra, vid ett par tillfällen uttalade sig om ”det påstådda” folk mordet på armenier. Det turkiska ord ”sözde” som reportern använde sig av kunde, enligt översättaren, av lyssnaren uppfattas som värderande.

SR anförde att ordet inte gick att översätta helt adekvat till svenska men att det närmast betydde ”så kallade”. Enligt programföretaget hade ordet ”sözde” inte använts i något värderande syfte utan endast för att hänvisa till den händelse som brukade kallas det armeniska folkmordet. Nämnden konstaterade att reporterns ordval lämnade utrymme för olika tolkningar. Vid sådant förhållande fann nämnden inte tillräcklig grund för slutsatsen att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

6.3 RÄTTSFALL, TVISTER M.M.

FÄLLT

Domstolen – friad eller fälld

SVT1, 2015-09-22

Beslut 15/02619

Inslaget handlade om ett rättsfall där en man, A, stod åtalad och sedan fälldes för narkotikabrott. Nämnden konstaterade utifrån handlingarna att flera uppgifter från en polismans vittnesmål utelämnades i inslaget. Nämnden ansåg att avsaknaden av en redogörelse för dessa uppgifter medförde att det gavs en otillräcklig bild av rättsfallet. Därutöver ansåg nämnden att programledaren gjorde flera värderande kommentarer till fördel för A som kunde uppfattas som ett ifrågasättande av den fällande domen i tingsrätten. Sammantaget fann nämnden att framställningen av det aktuella rättsfallet framstod som ett ställningstagande från SVT:s sida i fråga om A:s skuld. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet i sändningstillståndet.

Nämnden har också friat ett inslag om olaga diskriminering (15/02531) och ett program om egenmäktigt förfarande (15/02312) i programserien *Domstolen – friad eller fälld*. Nämnden kunde, mot bakgrund av vad SVT anförde i sina yttranden, inte finna att vad anmälarna tog upp medförde att inslaget respektive programmet stred mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Plus

SVT1, 2013-03-07

Beslut 13/00636

Inslaget handlade om en fastighetstvist som pågått sedan år 2003. Tvisten var mellan ett par och Skedevi församling som hade sålt mark till paret. När köpet var genomfört gav sig en arrendator tillkänna som sade sig arrendera marken av församlingen. Efter en lång rättsprocess beslutade Högsta domstolen att arrendet skulle upphöra. Paret krävde då församlingen på skadestånd för att de enligt paret inte upplyst om arrendeavtalet. I inslaget kommenterade programledaren

bland annat ett uttalande om att församlingen hade informerat om att marken var behäftad med arrende vid köpet av marken. Hon sa bland annat följande.

Ja, det här var ju lite bisarrt. För att Skedevi församling från början skulle ha informerat [NN] om att det fanns en arrendator. Ja, varför bedrev man i så fall en flera år lång rättsprocess för att fastställa att en det ens fanns en arrendator? Om ni frågar mig tycker jag att det här osar efterhandskonstruktion.

Granskningsnämnden konstaterade att programmet speglade en tvist mellan två parter. Flera av programledarens uttalanden var värderande och uttalandet om efterhandskonstruktion gick längre än vad som ryms inom SVT:s kommentarskyldighet. Programledaren tog därigenom ställning i skadestandsfrågan som var föremål för en rättslig prövning vid tidpunkten för inslaget. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Plus

SVT1, 2012-10-18

Beslut 12/02235

Inslaget handlade om vem som ansvarade för att putslagret hade fallit ner från ett tak i en bostad. Vid flera tillfällen sa programledaren att de experter som medverkade i inslaget var eniga om att det var bostadsrättsföreningen som hade ansvar för skadan. Enligt nämndens mening gick det inte att dra denna slutsats av experternas uttalanden i inslaget. Nämnden ansåg att programledarens uttalande därigenom kunde uppfattas som ett ställningstagande i ansvarsfrågan. Inslaget stred därför enligt nämnden mot kravet på opartiskhet.

Två ledamöter var skiljaktiga och ville kritisera men fria inslaget.

FÄLLT

Västerbottensnytt

SVT, 2010-11-17

Beslut 10/01490

Under hösten 2010 sände *Västerbottensnytt* en granskande reportageserie om Vapstens sameby och dess påstådda jaktbrott genom överskjutning och olagliga jaktmetoder. I på annonseringen av inslaget den 17 november 2010 uppgav nyhetspresentatören att det var visat att Vapstens jaktlag skjutit fler älgar än tillåtet. Senare i samma inslag sa reportern att uppgifterna från en rad olika källor visat att ”man systematiskt överskridit sin licenskvot och skjutit fler älgar än tillåtet”; att de flesta älgar gått till försäljning och att det handlade om miljontals kronor

för enskilda familjer. I det avslutande studiosamtalet sa reportern vidare att uppgifterna om jaktbrott var bekräftade.

Granskningsnämnden ansåg att *Västerbottensytt*, genom att slå fast att Vapstens jaktlag skjutit fler älgar än vad de haft rätt till, tog ställning i en kontroversiell fråga.

FÄLLT

Mitt i musiken

SR, P1, 2008-07-02

Beslut SB 251/09

En rad inslag i *Mitt i musiken* handlade om ”Svenska artisters och musikers intresseorganisation” (Sami) och att organisationen var inblandad i flera rättsliga processer. En av processerna som togs upp rörde avskedandet av organisationens förre VD. I inslaget den 2 juli 2008 uppgavs att motiven till avskedet var att VD:n bland annat skulle ha överträtt sina befogenheter och utsatt Sami för betydande ekonomisk risk. Reportern sa att ”rader av uppgifter och dokument som Sami lämnat till polisutredningen om detta, antingen inte tålt granskningen eller i vissa fall varit falska”.

Granskningsnämnden ansåg att rapporteringen i inslaget ensidigt tog ställning i frågor som var föremål för rättslig prövning. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Nyheter

SR Jämtland, P4, 2005-04-01

Beslut SB 704/05

I inslaget rapporterades att ledarsidan på Länstidningen i Östersund (LT) den dagen var tom, eftersom Norrländska Socialdemokraten (NSD) inte velat leverera något ledarmaterial med hänvisning till en pågående konflikt mellan LT:s ledarskribent NN och tidningens styrelse. Nyhetspresentatören avslutade på följande sätt.

Det finns en överenskommelse mellan socialdemokratiska ledarskribenter att täcka upp för varandra vid ledigheter, något som NSD nu alltså bryter. Avtal är till för att hållas, som [NN] har sagt.

Enligt granskningsnämndens mening kunde kommentaren inte uppfattas på annat sätt än som en kritik från hans sida mot NSD:s vägran att hjälpa LT med ledarmaterial. Nämnden ansåg att en kommentar av detta slag i en nyhetssändning inte

är förenlig med det krav som ställs på företrädare för programföretaget. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Plus

SVT1, 2005-11-07

Beslut SB 222/06

Inslaget den 7 november 2005 handlade om en familj som råkat ut för en vattenskada på sitt hus på grund av ett läckande akvarium. Tre månader senare, den 6 februari 2006, sände *Plus* ett nytt inslag med ett tillrättaläggande av det som sagts i det första inslaget.

Enligt granskningsnämnden tog både reportern och programledaren i det första inslaget reservationslöst ställning för uppfattningen att den inträffade vattenskadan berott på ett fel hos akvariet som säljaren var ansvarig för. Nämnden ansåg att inslaget genom detta ställningstagande stred mot kravet på opartiskhet. Det förhållandet att programledaren i inslaget den 6 februari 2006 klargjorde att ord stod mot ord i ansvarsfrågan ändrade inte den bedömningen.

FÄLLT

Bästa formen

SVT2, 2004-11-21

Beslut SB 404/05

Inslaget handlade om barnskedar från företagen BabyBjörn och Ikea. Programledaren sa att en äta-självs-ked hade tagits fram och mönsterregistrerats av BabyBjörn och att Ikea sedan något år sålde en snarlik ked. Programledaren sa vidare att formgivaren NN helt fräckt hade plagierat BabyBjörns originalsked och att NN:s ked, som såldes av Ikea, var stöld. Av inslaget framgick att en rättsprocess om skedarna hade påbörjats.

Granskningsnämnden ansåg att ett inslag som granskade plagiering och kopiering av formgivares produkter låg väl i linje med programföretagets debatt- och kommentarskyldighet. Inslaget kritiska infallsvinkel medförde därför inte i sig att det stred mot kravet på opartiskhet. Nämnden ansåg dock att programledarens uttalanden att NN gjort sig skyldig till plagiat och stöld innebar att han tog ställning i strid med kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Bladhs blandning

SR, P4, 2002-12-12

Beslut SB 347/03

Programmet, dit lyssnarna fick höra av sig med reaktioner på aktuella händelser, handlade bland annat om ett uppmärksammat omhändertagande av ett barn i Oskarshamn. Programledaren läste upp lyssnarnas kommentarer som alla var kritiska till omhändertagandet och uttalade vid ett tillfälle också själv kritik mot kommunens handläggning.

Granskningsnämnden ansåg att programledarens kritik i programmet innebar ett klart ställningstagande för lyssnarnas kritiska kommentarer. Programmet stred därför mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Uppdrag granskning

SVT1, 2001-10-02

Beslut SB 74/02

Programmet utgjorde en fortsättning på den granskning av händelserna i Göteborg som skedde i *Uppdrag granskning* den 14 och 21 augusti 2001 och som prövades av granskningsnämnden i beslutet SB 459/01. I det nu aktuella programmet hävdade samme reporter att en av polismännen avsiktligt hade avlossat ett direkt dödligt skott mot NN.

Granskningsnämnden ansåg att reportern härigenom tog ställning i skuldfrågan på ett sätt som inte var förenligt med kravet på opartiskhet.

Två ledamöter var skiljaktiga och ansåg att inslaget var, om än bristfälligt, förenligt med SVT:s granskande uppdrag.

FÄLLT

Kalla fakta

TV4, 2001-03-01

Beslut SB 316/01

Inslaget handlade om svenska barn som förlorar en förälder på grund av utvisning efter avtjänat fängelsestraff. Ett av de fall som togs upp gällde en ettåring, vars pappa hade utvisats när pojken var tio månader gammal. Pojkens mamma berättade om hur negativt pojken hade reagerat när pappan försvann och om de upprepade nådeansökningar som hon och hennes man hade gett till reger-

ingen. Justitieminister Thomas Bodström förklarade i en allmän kommentar att regeringen kan ändra ett utvisningsbeslut endast om det kommit fram nya omständigheter. Reportern sa därefter:

Trots ett antal intyg om hur starkt [pojken] reagerat har [mammans] ännu så länge bara fått avslag. Det finns alltså inga som helst formella skäl till det här, utan nu handlar det bara om politisk vilja.

Granskningsnämnden ansåg att reporterns kommentar till fallet innebar ett klart ställningstagande till förmån för familjens sak. Nämnden fann att inslaget genom detta ställningstagande stred mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Vardagspengar

TV4, 1999-04-05

Beslut SB 364/99

Programmet innehöll ett inslag om en bilskola och en missnöjd bilskoleelev. I inslaget återgavs elevens erfarenheter från bilskolan och skolan kritiserades på flera punkter. Bilskoleägaren medverkade kort i en telefonintervju och en kommentar från honom redovisades också i inslaget.

Granskningsnämnden ansåg att en väsentlig del av den framförda kritiken inte hade fått bemötas av bilskoleägaren och att inslaget därför stred mot kravet på opartiskhet. Nämnden ansåg vidare att reportern reservationslöst tog ställning för körskoleelevens uppfattning och att detta ställningstagande också kom till uttryck i den kritik som uttalades mot bilskolan. Inslaget stred därför även i detta avseende mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Plus

SVT2, 1997-10-27

Beslut SB 171/98

Inslaget handlade om mögelskadeutredningar som ett företag utförde med hjälp av särskilt tränade hundar. Allvarlig kritik riktades mot företagets verksamhet och i påannonserna påstods att ”mögelhundsfirman med näsa för pengar konstaterar mögel även i friska hus”. I ett reportage skildrades hur tre olika familjer hade anlitat företaget och hur firman enligt deras uppfattning hade funnit mögelskador där det inte fanns något mögel.

Granskningsnämnden konstaterade i sitt beslut att det finns olika uppfattningar om vad som är ett ”friskt” respektive ett ”sjukt” hus. I inslaget tog programledaren

emellertid reservationslöst ställning för uppfattningen att hundarna från det aktuella företaget hittade mögel ”även i friska hus”. Mot bakgrund av sin praxis fann nämnden därför att inslaget i detta avseende stred mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Striptease

Kanal 1, 1994-05-11 m.fl. dagar

Beslut SB 73/95

Striptease var ett granskade samhällsmagasin. Inslagen handlade om en rysk kvinna och hennes son, som var utvisningshotade på grund av skilsmässa mellan kvinnan och hennes svenske make. Kvinnan vägrades uppehållstillstånd därför att äktenskapet hade varat i mindre än två år och inslagen avsåg belysa hur utländska kvinnor, genom gällande regler, kunde utlämnas åt svenska mäns godtycke. I det första inslaget berättade kvinnan och andra personer i hennes närhet om hur mannen hade hotat och misshandlat henne under äktenskapet. Ett uppföljande inslag inleddes med att programledaren sa att mannen hade terroriserat hustrun och sonen både psykiskt och fysiskt och att de till sist hade lyckats fly, trots att mannen hade försökt hålla dem inlåsta.

Granskningsnämnden konstaterade att det uppföljande inslaget innehöll beskyllningar mot mannen som utan reservation formulerades av programledaren. Dessa beskyllningar framstod som ett klart ställningstagande från en företrädare för SVT och inslaget stred därför i den delen mot kravet på opartiskhet.

KRITISERAT

Reportrarna

SVT2, 1997-09-30

Beslut SB 60/98

Programmet handlade om begravningar som ”business”. Ett inslag hade rubriken ”Fonus lögner” och innehöll en intervju med en man som kände sig lurad av Fonus i samband med begravningen av en nära släkting. Av inslaget framgick att hans kritik främst gällde en faktura för röjning/städning av den avlidnes lägenhet. Vissa omständigheter kring denna faktura klargjordes, varpå reportern betecknade den som en ”fuskfaktura”. Kritiken tillbakavisades av NN, chefsjurist vid Fonus. Reportern fortsatte: ”Här ljuger NN på Fonus, eller man skulle kunna säga att han inte vet bättre.”

Enligt granskningsnämnden kunde det ifrågasättas om inte reporterns uttalande om att juristen NN ”ljög” i fråga om en viss faktura, i kombination med rubriksättningen av inslaget (”Fonus lögner”), innebar ett ställningstagande från reporterns sida. Nämnden noterade dock att det fullständiga uttalandet från reportern löd ”Här ljuger NN på Fonus, eller man skulle kunna säga att han inte vet bättre”.

Nämnden ansåg att inslaget i denna del brast i opartiskhet, men inte så allvarligt att bestämmelsen i sändningstillståndet överträtts.

FRIAT

Dalanytt

P4 Dalarna 2016-06-10

Beslut 16/01780

I påannonseringen av ett nyhetsinslag sa programledaren följande.

Alldeles färska, glada nyheter ska nu [namn på nyhetsprogramledare] leverera till oss.

I inslaget sades därefter följande.

(Nyhetsprogramledare) – Ja, alldeles nyss så kom beskedet att kammarrätten ger fäbodbrukaren [personnamn] rätt mot Skatteverket. Hon behöver inte använda ett kassaregister i sin fäbod, [namn] fäbod utanför Rättvik. Någonting hon ju länge kämpat för. "Jag blev så glad att jag grät när domen kom", säger [personnamn] i ett pressmeddelande.

Enligt granskningsnämndens bedömning kunde påannonseringen uppfattas som att SR tog ställning för fäbodbrukarens sak. Eftersom den också kunde uppfattas som en redogörelse för fäbodbrukarens glädjeyttring bedömde nämnden dock att påannonseringen inte var ett sådant tydligt ställningstagande som stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Nordegren & Epstein

P1, 2014-02-11

Beslut 14/00376

Inslaget handlade om hur den så kallade Julian Assange-affären påverkat bilden av Sverige och vilka reaktioner programledarna fått från personer i andra länder. I Inslaget diskuterades med inbjudna gäster hur andra länder såg på det svenska rättsväsendet och den svenska sexbrottslagstiftningen. I slutet av inslaget sa ena programledaren följande.

Det är en massa med jurister som skriver debattartiklar just nu och Advokatsamfundets generalsekreterare vill ha det här ur världen. Och alla kan väl vara överens om att Assange har uppträtt som en

svinpäls men frågan är om, om det ändå är rätt hanterat och hur många år det här ska pågå för att även om han hade fällt på alla de här punkterna hade han varit ute för länge sedan.

Granskningsnämnden ansåg att programledarens tillspetsade uttalande om att Julian Assange hade betett sig som en svinpäls var värderande och att lämpligheten i att använda uttrycket kunde diskuteras. Det var dock enligt nämndens uppfattning oklart vad uttrycket närmare syftade på och uttalandet kunde därför inte ses som ett ställningstagande i skuldfrågan. Inslaget stred därför inte mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Uppdrag granskning

SVT1, 2013-09-04

Beslut 13/01966

Programmet handlade om en pappa som misstänktes för sexuella övergrepp på sin dotter och om brister i polisens och socialtjänstens utredningar i ärendet. Anmälarna var kritiska till programmet som de ansåg var partiskt till pappans fördel i en pågående vårdnadstvist, då varken flickan eller flickans mamma fick möjligheten att ge sin syn på saken. Anmälarna var även kritiska till att pappans vänner intervjuades och de ansåg att de intervjuade experterna var partiska.

Enligt granskningsnämndens mening var det väl förenligt med SVT:s gransknings-skyldighet att granska polisens och socialförvaltningens utredningar i vårdnads-ärenden. Företrädare för socialtjänsten gavs stort utrymme att i programmet bemöta kritik som riktades mot socialtjänstens hantering och att redogöra för det uppdrag som socialtjänsten har att se till barnets behov och skydd. Nämnden ansåg att det dock kunde diskuteras om SVT, genom att i så hög grad spegla fallet utifrån pappas perspektiv, skildrade fallet på ett alltför ensidigt sätt. Nämnden kunde dock inte komma till slutsatsen att SVT uttryckligen tog ställning för pappan i vårdnadstvisten.

FRIAT

Uppdrag granskning

SVT1, 2008-11-12

Beslut SB 330/09

Inslaget handlade om en bostadsrättsombildning i en Stockholmsförort och en stämma i anslutning till ombildningen. Det framgick att ombildningskonsulten och en av stämmodeltagarna, som också medverkade i inslaget, hade olika uppfattningar i fråga om hur röstningen vid den aktuella stämman gick till. Stämmodeltagaren beskrev bland annat att han själv hade sträckt upp handen

och begärt votering men att konsulten bara klubbat, avslutat stämman efter fem minuter och framhållit att beslutet redan var klubbat.

Reportern uppgav sig ha varit i kontakt med både ja- och nej-sägare och att de alla hade bekräftat stämmodeltagarens historia. Han fortsatte: ”Exakt hur många som var emot, om det var så många att köpet inte borde ha gått igenom, det vet vi inte. Vi vet bara att det här är falskt.” I anslutning till detta uttalande visades ett utdrag från ett stämmaprotokoll där ordet ”enhälligt” var gulmarkerat.

Enligt granskningsnämndens mening kunde reporterns påstående om att stämmaprotokollet var falskt uppfattas som ett ställningstagande av SVT för stämmodeltagarens version. Mot bakgrund bland annat av att det framgick att stämmodeltagarens nej-röst hade bokförts som en ja-röst i röstlängden, kunde nämnden dock inte finna att inslaget i denna del stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Plus

SVT1, 2008-01-22

Beslut SB 817/08

Inslaget tog upp ett fall med en lägenhetsförsäljning. Säljaren medverkade i inslaget och kritiserade hur den anlidade mäklaren, NN, hade skött affären. Enligt säljaren drev köparen av hans lägenhet något slags rörelse där hon köpte, ”stylade” och sedan sålde lägenheter snabbt igen. Eftersom hon sålt samma lägenhet en månad senare för en miljon mer kände sig säljaren grundlurad och han spekulerade i om köparen och mäklaren hade någon relation där de delade på vinsten. I en avslutande kommentar sa programledaren bland annat följande.

Apropå säljarens känsla av att mäklaren var bekant med köparen säger mäklaren till oss att [mäklarfirmataget] har en strikt företagspolicy som säger att de inte får sälja till make, maka eller till sambo. Men säljaren kände nog rätt ändå. Köparen som på bara en månad plockade hem en miljon extra var tidigare anställd på [mäklarfirmataget]. Hon har dessutom jobbat på samma kontor som mäklaren NN.

Enligt granskningsnämnden kunde programledarens avslutande kommentar om att säljaren ”kände nog rätt ändå” uppfattas som att han understödde säljarens spekulationer om att mäklaren NN och köparen hade delat på vinsten eller haft någon liknande uppgörelse. Mot bakgrund av att uttalandet inte var helt entydigt ansåg dock nämnden att kommentaren inte stred mot kravet på opartiskhet.

Uppdrag granskning

SVT1, 2003-05-01

Beslut SB 616/03

I programmet rapporterades att en ny åklagare hade beslutat att delge två av de poliser som varit inblandade i skottlossningen mot NN i Göteborg misstanke om brott. I anslutning till detta visades bilderna av skottlossningen på nytt och samme reporter som i de tidigare programmen sa följande:

Med berättelse om skjutaren polismannen längst till höger. Vapnet håller han dolt bakom skölden. I förhör har han sagt att han siktade mot kroppen, ett direkt dödligt skott. Men det blir alltså inget åtal. Som om bilderna inte fanns. – Det här var det mest tabubelagda man kunde uttala för ett och ett halvt år sedan när Uppdrag granskning visade de här bilderna. Åklagaren [...] hade just lagt ner förundersökningen om skottet mot NN och vi anklagades för förvanskning. Men till slut så var det bilderna från Vasagatan som ledde fram till att två polismän nu har delgivits misstanke om brott.

Granskningsnämnden konstaterade att det nu aktuella inslaget var föranlett av åklagarens beslut att delge de båda polismännen misstanke om brott. Enligt nämndens mening kunde reporterns uttalande om skottet mot NN i det sammanhanget inte anses ha inneburit ett sådant ställningstagande som medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

Uppdrag granskning

SVT1, 2001-08-14 och 08-21

Beslut SB 459/01

Programmet den 14 augusti handlade om kravallerna i samband med EU-toppmötet i Göteborg i juni samma år. Programmet inleddes med ett reportage om händelserna på Vasaplatsen, där en 19-årig man, NN, sköts ner av polis. I reportaget visades bilder av hur demonstranter flydde från Vasaplatsen sedan polisen avlossat flera varningsskott mot dem, hur NN ensam vände tillbaka och kastade två gatstenar mot poliserna och hur han därefter sköts ner. Reportaget innehöll också en längre intervju med NN, där denne riktade stark kritik mot polisen. Efter intervjun med NN följde en studiodebatt om polisens agerande i samband med händelserna. I ett uppföljande inslag i *Uppdrag granskning* den 21 augusti diskuterade programledaren och reportern bland annat de starka och mestadels negativa publikreaktioner som programmet veckan innan hade gett upphov till.

Inslaget innehöll också ett studiosamtal om direktiven till och sammansättningen av den kommitté som regeringen tillsatt för att utreda händelserna i Göteborg.

Granskningsnämnden ansåg att programmen som sådana var väl förenliga med den granskningskyldighet som SVT har enligt sändningstillståndet. Enligt nämnden använde reportern formuleringar som kunde uppfattas som ställningstaganden i frågan om huruvida polisskottet mot NN varit motiverat. Vid en samlad bedömning kunde nämnden dock inte finna att programmen stred mot kravet på opartiskhet i SVT:s sändningstillstånd.

Två ledamöter var skiljaktiga. De ansåg att reportern i båda programmen reservationslöst tog ställning för slutsatsen att polisskottet mot NN hade varit helt omotiverat och att programmen härigenom stred mot kravet på opartiskhet.

7. FÖRHÅLLNINGSSÄTT/ UTFORMNING

FÄLLT

Rapport

SVT1, 2014-05-27

Beslut 14/01339 och 1348

Under den aktuella dagen visades flera inslag i *Rapport*, *Utiset* och *Gomorra Sverige* om ett förslag från Lärarförbundet om att stoppa alla partiers skolbesök till dess rektorer fått möjlighet att stoppa rasistiska och nazistiska partiers skolbesök.

Nämnden konstaterade att bildsättningen i inslaget i *Rapport* med fokus på en SD-representant och SD:s partisymbol på representantens tröja, visades i samband med redogörelser för Lärarförbundets uppmaning att ge rektorer rätt att stoppa bland annat nazistiska partiers skolbesök. SD framstod därigenom som ett exempel på ett nazistiskt parti vilket SVT i sitt yttrande inte visade grund för. Nämnden ansåg att framställningen medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

I övriga inslag i *Rapport* och *Utiset* var kopplingen till SD inte lika tydlig. Nämnden fann att dessa inslag, med viss tvekan, inte stred mot kravet på opartiskhet.

En ledamot var skiljaktig och ville kritisera men fria inslaget.

FÄLLT

Mittnytt och Nordnytt

SVT1 och SVT2, 2014-03-03–2014-03-21

Beslut 14/00808

I en serie inslag som sändes i *Mittnytt* och *Nordnytt* i mars 2014 granskades vindkraften i Sverige. Nämnden ansåg att rapporteringen genomgående förmedlade en ensidigt negativ bild av vindkraftverk i Sverige, där utgångspunkten för rapporteringen var att vindkraft i Sverige var en dålig affär. Den negativa bilden förstärktes av värderande uttalanden från företrädare för SVT som innebar ett

ställningstagande mot vindkraftverksutbyggnaden i Sverige. Nämnden konstaterade vidare att rapporteringens kritiska infallsvinkel bland annat utgick från osakliga uppgifter av väsentlig betydelse för framställningen. Vid en sammantagen bedömning ansåg nämnden att de granskade inslagen i rapporteringen mellan den 3 till 6 mars i *Mittnytt* och *Nordnytt* var så partiska att de stred mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Mittnytt

SVT1, 2012-01-19, kl. 19.15

Beslut 12/00170

Inslaget handlade om att de tidigare ägarna till ett företag i Sundsvall som nu hade gått i konkurs krävdes på två miljoner kronor av ett finansbolag. Det rapporterades att konkursen i bolaget misstänktes vara ett upplägg för grov ekonomisk brottslighet. Visserligen framgick det, enligt nämnden, i inslaget att det var oklart vem som hade plundrat det aktuella bolaget. Nämnden ansåg dock att det sätt på vilket uppgifterna om brottsmisstankarna i samband med konkursen av bolaget blandades med uppgifterna om finansbolagets krav på de tidigare ägarna, sammantaget misstänkliggjorde de tidigare ägarna för en oegentlig inblandning i konkursen. Misstänkliggörandet förstärktes enligt nämnden av reporterns närmast spekulativa uttalanden om det stulna godset. Enligt nämndens mening var reporterns ifrågasättande i inslaget av det påstått stulna godset så värderande att det måste ses som ett ställningstagande i strid med kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Sjuhärad Direkt

SR Sjuhärad, P4, 2009-01-13

Beslut SB 353/09

I början av programmet, som handlade om Israels medverkan i Eurovision Song Contest (ESC), uppgavs bland annat att kriget i Gaza hade krävt över 900 palestiniers liv och att en tredjedel av dem var barn. Programledaren intervjuade flera personer knutna till ESC om hur de ställde sig till Israels medverkan i tävlingen. Mellan intervjuerna spelades israeliska schlagerlåtar med pålagt ljud av bomber och skjutvapen samt uttalanden från nyhetsklipp med uppgifter om skadade och dödade civila palestinier.

Granskningsnämnden ansåg att det förhållandet att programmet ifrågasatte Israels medverkan i ESC, mot bakgrund av Israels roll i det då pågående kriget i Gaza, inte i sig medförde att programmet stred mot kravet på opartiskhet. Genom sitt sätt att ställa intervjufrågorna gav dock programledaren uttryck för vad som kunde uppfattas som hans personliga ståndpunkt mot Israel i det pågående kriget. Nämnden ansåg också att den inramning som programmet hade, med de pålagda

krigsljuden i de israeliska schlagerlåtarna, förstärkte ställningstagandet mot Israel. Sammantaget innebar programmet en klar överträdelse av kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Aktuellt

SVT2, 2005-05-11

Beslut SB 749/05

Inslaget innehöll en intervju med Folkpartiledaren Lars Leijonborg om det svenska sjukersättningsystemet. Enligt Lars Leijonborg var kostnaderna för förtidspensioneringar orimligt stora och han ansåg att personer som fuskade eller överutnyttjade systemet borde få sin ersättning indragen. I inslaget intervjuades också en kvinna, NN, som hade förtidspensionerats efter en svår bilolycka och som ansåg att Folkpartiledarens tal om fusk var kränkande. Lars Leijonborgs uttalande beskrevs i på- och avannonsen till inslaget samt på en textskylt i studion som en ”attack” på förtidspensionärerna.

Granskningsnämnden ansåg att beskrivningen av folkpartiledarens uttalande som en generell ”attack” på förtidspensionärerna var mycket tillspetsad och att inslaget därmed stred mot kravet på opartiskhet. Nämnden konstaterade vidare att NN inte tillhörde den kategori förtidspensionerade som Lars Leijonborg avsåg med sitt uttalande. Genom att hon användes som illustrationsexempel gavs dock bilden att även personer i hennes svåra situation ingick bland dem som Folkpartiledaren ansåg borde få sin sjukersättning indragen. Enligt nämndens mening blev inslaget i denna del så missvisande att det stred mot kravet på saktighet.

Tre ledamöter var skiljaktiga och ville endast fälla inslaget för partiskhet.

FÄLLT

Sameradion

SR, P2, 2004-09-15

Beslut SB 52/05

Sameradion sände ett reportage om organisationen Same Ätnam. Vid tidpunkten för reportaget pågick en konflikt i organisationen om en slöjdsamling som hade sålts till en privat samlare. En majoritet i styrelsen – däribland vice ordföranden – hade lämnat in en misstroendeförklaring mot ordföranden med anledning av försäljningen. Reportern beskrev och kommenterade konflikten. Inslaget påannonserades på följande sätt.

Nu framträder en annan bild än den av en korrupt ordförande för Same Ätnam. En rapport, initierad av arbetsgivarorganisationen, säger klart och tydligt att den sammankomst som kallades för extra

landsmöte för Same Ätnam förra helgen den var ogiltig. I andra dokument som Sameradion har kommit över visas en oresonlig falang som nu försöker att ta makten i Same Ätnam.

Reportern sa därefter:

Ordet sammankomst är inte mitt påhitt. Det framkommer i rapporten som tagits fram av konsulten A. I övriga dokument som vi tagit del av visas en maktkamp som pågått sedan första styrelsemötet efter att den här styrelsen blev vald. Här framförs misstroende mot ordförande som sedan följs av otaliga sådana. Till och med en enskild ledamot i valnämnden, B, avger en misstroendeförklaring mot ordföranden. Valnämndens uppgift är ju att förbereda val, men i Same Ätnam har denna använts i långt större utsträckning än så. I maktsyfte, kan man se i dokumenten. De handlingar som påstods ha mörkats av ordföranden visade sig vara, enligt de dokument vi tagit del av, inte vara mer än Sametingets offentliga protokoll och Same Ätnams landsmötesprotokoll tio år tillbaka i tiden. Till konsultens rapport igen. Kallelsen till sammankomsten i Östersund har inte skett enligt stadgarna och så rasar hela bygget med extra landsmöte. Konsultrapporten är klar på den här punkten. Till på köpet påstås i ett dokument att motfalangens ledare varit mycket lösaktiga med Same Ätnams resurser genom att utnyttja resekostnader på ett sätt som nog kan ses som rent slöseri och utnyttjande av gemensamma pengar. Någon har använt ordet elakhet om den här soppan men kanske ett samiskt ord träffar bättre – bonjo. Det betyder att man vrider till allt i illvilja. Nu återstår att se vem som åker på att betala sammankomsten i Östersund. Om konsultens slutsats håller så blir det åtminstone inte Same Ätnam som organisation som får betala.

Granskningsnämnden ansåg att reportern gav uttryck för egna värderingar i fråga om händelserna i Same Ätnam. Reportern tog därmed ställning i en kontroversiell fråga på ett sätt som inte var tillåtet med hänsyn till hans ställning i programmet.

FÄLLT

Aktuellt

SVT2, 2004-03-10

Beslut SB 585/04

Inslaget var ett reportage från Korsnäs fabrik i Gävle. Vid tidpunkten för reportaget pågick en konflikt mellan företaget och sex personer som blivit uppsagda på grund av arbetsbrist. Reportern beskrev och kommenterade konflikten och intervjuade de uppsagda personerna, en facklig representant och en representant från företaget.

Granskningsnämnden ansåg att inslaget genom reporterns förhållningssätt kom att framstå som ett klart ställningstagande till förmån för de uppsagda vid fabriken. Reportern tog därmed ställning i en kontroversiell fråga på ett sätt som inte var tillåtet med hänsyn till hennes ställning i programmet.

FÄLLT

Reportrarna

SVT2, 1997-03-25

Beslut SB 391/97

Programmet handlade om den restriktiva inställningen till naturläkemedel i Sverige jämfört med många andra länder. Ett av inslagen i programmet handlade om 10-åriga NN som led av MBD (Minimal Brain Dysfunction). Utgångspunkten för inslaget var ett statligt utredningsförslag, som enligt reporterns beskrivning innebar att behandling av barn under 15 år med naturläkemedel skulle straffbeläggas. Enligt reportern skulle ett genomförande av detta förslag innebära att NN, som nu framgångsrikt behandlades med gurkörtolja (GLA-olja), i stället påtvingades behandling med amfetamin. Inslaget innehöll en intervju med NN:s mamma, som var mycket kritisk till utredningsförslaget och som förklarade att hon hellre tog ett fängelsestraff än gjorde sin son "till narkoman".

Av handlingarna i ärendet framgick att amfetaminbehandling av MBD-barn användes endast i de allra svåraste fallen och under strikt kontrollerade former. Det framgick vidare att den använda dosen var 10–30 mg per dag, att jämföra med en normal missbruksdos på 500–2000 mg per dygn. Genom att dessa i sammanhanget relevanta sakuppgifter utelämnades blev inslaget ofullständigt och missvisande. Granskningsnämnden konstaterade vidare att reportern genom sina frågor och sammanfattningar understödde uppfattningen att det rörde sig om "nerdrogning" av barnen som kunde leda till ett framtida narkotikaberoende. Enligt nämndens mening tog reportern även ställning för åsikten att behandling med GLA-olja är ett beprövat och verksamt alternativ till amfetaminbehandling. Nämnden ansåg mot denna bakgrund att inslaget stred mot såväl kravet på saklighet som kravet på opartiskhet.

KRITISERAT

Ring P1

P1, 2013-05-23

Beslut 13/01316

I det aktuella programmet handlade ett av samtalen om de pågående oroligheterna i Stockholmsförorten Husby. Bland annat sades följande.

(Programledare) – Megafonen hävdade ju redan vid den första presskonferensen att poliserna kallade dem för apor, pajas, negrer och luffare. (Inringande lyssnare) – Ja, men det vet man ju inte. (Programledare) – Tror du... (Inringande lyssnare) – Om jag... (Programledare) – Tror du, tror du på det? (Inringande lyssnare) – Jag, jag har lite svårt att tro på det. Att... (Programledare) – Jag har väldigt... (Inringande lyssnare) – Jag tror faktiskt inte alls på det. (Programledare) – Jag har väldigt svårt att tro på det. Jag råkar känna en hel del poliser. (Inringande lyssnare) – Ja, ja. (Programledare) – Och, nej. (Inringande lyssnare) – Ungdomar, de vill ju ha en roll så det är väl klart att de hittar på också eller vad de nu har uppfattat då.

Granskningsnämnden konstaterade att *Ring P1* var ett direktsänt diskussionsprogram där programledarens roll är att ifrågasätta och polemisera med de inringande personerna. Enligt nämndens mening gick dock programledarens uttalande i det aktuella inslaget längre än vad som rymdes i programledarens roll att föra diskussionen framåt. Uttalandet kunde framstå närmast som en personlig åsikt i den kontroversiella frågan om oroligheterna i Husby och programledarens förhållningssätt brast därmed i förhållande till kravet på opartiskhet. Vid en sammantagen bedömning ansåg nämnden emellertid att bristen inte var så allvarlig att den medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

En ledamot var skiljaktig och ville fälla inslaget.

KRITISERAT

Lika olika

SVT2, 2011-12-21

Beslut 11/03869

Programmet, som ingick i en serie om dövkultur och identitet, handlade till stor del om handikappersättning för döva.

Granskningsnämnden ansåg att det förhållandet att en person som intervjuades i programmet och gav uttryck för sin uppfattning om handikappersättning hade haft projektanställning som reporter på SVT inte i sig innebar att programmet stred mot kravet på opartiskhet. Personen kunde enligt nämndens uppfattning inte uppfattas som en företrädare för SVT i det aktuella inslaget.

Nämnden konstaterade att programmet ifrågasatte systemet med handikappersättning till döva utan att det gavs någon relevant information om bakgrunden till systemet. Nämnden ansåg också att programmet förmedlade en negativ bild av döva som får handikappersättning. Programmet brast därför i förhållande till kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av granskningsskyldigheten ansåg nämnden att bristen inte var så allvarlig att den medförde att programmet stred mot kravet på opartiskhet.

KRITISERAT

Existens

SVT1, 2008-08-19

Beslut SB 133/09

Programmet granskade församlingen Kristet Center Syd som bedrev både församlingsverksamhet och ett vilda västern-inspirerat eventföretag. Ett avsnitt handlade också om Segrande Liv Grundskola som hade kopplingar till Kristet Center Syd. Flera anmälare ansåg att församlingsmedlemmarna pekades ut som sektmedlemmar och att programledaren klart och tydligt tog ställning mot församlingen.

Granskningsnämnden ansåg att programmets kritiska infallsvinkel låg väl inom ramen för SVT:s granskningskyldighet. Den framförda kritiken fick också bemötas av församlingens pastor. Nämnden konstaterade dock att hela avsnittet om Segrande Liv Grundskola beskrev förhållandena vid tiden för Skolverkets inspektion 2002, vilket vid programmets sändning låg långt tillbaka i tiden. Nämnden ansåg att programledarens och reporterns sätt att beskriva förhållandena efter Skolverkets senaste inspektion 2007 bidrog till en negativ bild av skolan och att programmet i denna del brast i förhållande till kravet på opartiskhet. Eftersom det framkom, om än knapphändigt, att resultatet av den senaste inspektionen var positivt, var bristen dock inte så allvarlig att programmet stred mot opartiskhetskravet.

En ledamot var skiljaktig och ville fälla programmet.

KRITISERAT

TV4 Norrbotten

TV4, 2007-11-20

Beslut SB 61/09

TV4 Norrbotten sände flera inslag om den verksamhet som bedrevs av Stiftelsen Verklighetens Center (SVC) i Vuollerim. I två av dessa beskrev en Vuollerimbo den splittring som SVC:s närvaro i byn enligt henne hade orsakat. Under påannonseringen och vid ytterligare ett tillfälle i inslagen visades en skylt med texten "Spionage uppmuntras" utan att någon förklaring till detta gavs.

Granskningsnämnden ansåg att den aktuella textskylten bidrog till att ge en negativ bild av SVC och att utformningen av inslagen i denna del därför brast i förhållande till kravet på opartiskhet. Bristen bedömdes dock inte som så allvarlig att inslagen stred mot bestämmelsen.

KRITISERAT

Banderoll

UR/SVT1, 2007-11-29

Beslut SB 821/08

Tv-serien *Banderoll* riktade sig till barn och ungdomar i årskurs 4–6. Det granskade avsnittet handlade om rättvisa och programledaren sa bland annat. ”Det är faktiskt så att vi är rika och kan leva i lyx tack vare att andra är fattiga” och ”Många av de länder som en gång varit kolonier lever fortfarande i stor fattigdom trots att de ofta har värdefulla naturresurser. Det beror på att det är utländska företag, framför allt från Europa och USA, som kontrollerar de här resurserna och som tjänar nästan alla pengar på dem.”

Programledarens beskrivning om att ”vi är rika och kan leva i lyx tack vare att andra är fattiga” var enligt nämndens mening förenklad, men kunde sedd i sitt sammanhang inte anses strida mot kravet på opartiskhet och saklighet. Uttalandet om att den stora fattigdomen i många forna kolonier berodde på att utländska företag kontrollerade dessa länders naturresurser, innebar enligt nämnden en mycket långtgående förenkling av de verkliga förhållandena. Nämnden ansåg att programmet i denna del brast i förhållande till kravet på opartiskhet och saklighet. Bristen var dock inte så allvarlig att programmet stred mot bestämmelsen.

KRITISERAT

Aktuellt

SVT2, 2006-06-02

Beslut SB 809/06

I inslaget rapporterades att elva civila irakier fallit offer för en massaker som begåtts av amerikanska soldater i staden Ishaqi. Enligt det brittiska tv-bolaget BBC hade de elva personerna skottskador och hade inte dött i ett husras, vilket den amerikanska versionen menade. Enligt reportern ansåg även den irakiska polisen att de elva avsiktligt skjutits ihjäl. Reportern berättade vidare om ett avslöjande om en massaker i staden Haditha där amerikanska marinkårssoldater uppgavs ha skjutit ihjäl 24 civila irakier. Hon avslutade med att säga: ”Till namnet ’Song My’ läggs nu flera namn, Haditha och Ishaqi.”

En anmälare ansåg att reporterns avslutning var partisk eftersom händelserna i Irak var outhärliga vid tidpunkten för sändning.

Granskningsnämnden konstaterade att det fanns uppgifter om att amerikanska soldater låg bakom de båda massakrerna. Nämnden ansåg dock att kopplingen till Song My blev väl långtgående mot bakgrund av vad som var känt vid sändningstillfället. Inslaget brast därmed i kravet på opartiskhet, men inte i sådan grad att inslaget stred mot bestämmelsen.

KRITISERAT

Aktuellt

SVT2, 2005-04-25

Beslut SB 747/05

Inslaget handlade om USA:s användning av medlet Agent Orange under Vietnamkriget och om de skador det kunde ha medfört för vietnameser i andra och tredje generationen. I inslaget sades bland annat att medlet innehöll det cancerframkallande ämnet dioxin och att verkningarna i form av missbildningar och kromosomförändringar var mycket påtagliga i Vietnam 30 år efter kriget. Av inslaget framgick även att kemiföretagen som tillverkat Agent Orange i en kommentar hade sagt att kopplingen till skadade människor i Vietnam inte kunde beläggas med några vetenskapliga bevis.

Granskningsnämnden ansåg att det kunde ifrågasättas om inte nyhetspresentatören och reportrarna tog ställning för uppfattningen att vietnameser drabbats av missbildningar och sjukdomar i andra och tredje generationen till följd av Agent Orange. Mot bakgrund av att även kemiföretagens ståndpunkt redovisades ansåg nämnden dock att den bristen inte innebar att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

KRITISERAT

Godmorgon, världen!

SR, P1, 2001-07-22

Beslut SB 462/01

Inslaget handlade om växthuseffekten och vilka följderna kunde bli om de då pågående förhandlingarna om Kyoto-protokollet misslyckades. I inslaget intervjuades en professor emeritus, expert på global energiförsörjning, och en ledarskribent på Svenska Dagbladet. Både professorn och ledarskribenten ansåg att växthusgasernas betydelse för klimatet var väsentligt överdriven. Deras uppfattning ifrågasattes inte utan understöddes i stället av reporterns egna kommentarer och sammanfattningar.

Med hänsyn till frågans kontroversiella karaktär ansåg granskningsnämnden att det kunde diskuteras om reporterns förhållningssätt var förenligt med kravet på opartiskhet. Nämnden kunde dock vid en samlad bedömning inte finna att inslaget hade så allvarliga brister att det stred mot SR:s sändningstillstånd.

Skavlan

SVT1, 2014-12-05

Beslut 14/02929

Statsministern medverkade i programmet och det var enligt anmälarna olämpligt eftersom han dagarna innan utlyst ett extraval. Mitt i detta inflammatoriska politiska läge fick han oemotsagd kritisera Sverigedemokraterna (SD) och partierna inom Alliansen. Oppositionen gavs inte heller någon möjlighet att bemöta kritiken. Enligt anmälarna förekom det flera felaktiga uppgifter i inslaget, i synnerhet om SD.

Av granskningsnämndens praxis följer att SVT måste ha stor frihet att själv bestämma vilka som ska medverka och intervjuas i programverksamheten. Det förhållandet att *Skavlan* innehöll en intervju med Sveriges statsminister vid den aktuella tidpunkten stred därmed inte mot de bestämmelser som gäller för programverksamheten. Vidare konstaterade nämnden att statsministern var en tillfällig medverkande. Nämnden kunde inte finna att hans uttalanden stred mot kravet på opartiskhet.

Nämnden kunde inte heller finna att programledarens förhållningssätt, eller vad anmälarna i övrigt anförde, medförde att inslaget stred mot kravet opartiskhet.

Program med meddelande om att rösta i valen år 2014

SVT1 och SVT2, 2014-08-04–2014-09-14

Beslut 14/01902

I en serie program producerade på uppdrag av SVT uppmanades allmänheten att bland annat rösta i de kommande valen 2014. Nämnden ansåg inte att programmets uppmaning till tittarna att använda sin demokratiska rättighet att rösta stred mot kravet på opartiskhet.

Sommar i P1

P1, 2014-07-21

Beslut 14/01724

Programmet var ett avsnitt av programserien *Sommar i P1* där poeten Athena Farrokhzad var programvärd. I programmet varvades inslag där programvärden talade och läste upp dikter med musikinslag. Musiker framförde låten "Beväpna er" där bland annat följande uttalanden förekom.

Ja jag, jag hatar hela borgerligheten. Ja jag, jag hatar hela kungahuset. Ja vi, vi ska beväpna oss. Ja vi, vi ska beväpna oss. Ja jag, jag svär ifrån mitt hjärta att vi från förörterna ska beväpna oss. [- - -] Ja vi, vi ska beväpna oss. Ja vi, vi ska beväpna oss. För de tål lite bly i nackarna. Ja, de tål lite bly i nackarna.

Senare sa programvärden bland annat följande.

Människor som kämpar mot rasism får ofta höra att SD trots allt är ett riksdagsparti och att vi därför måste respektera deras politik. Men kampen mot rasister och fascister är viktigare än någonsin när de sitter i parlament och kan begagna sig av de demokratiska friheter de vill underminera. Det borde vi ha lärt oss efter andra världskriget. När högerextremismen normaliseras i det politiska samtalet förskjuts hela kartan, vilket ger större spelrum åt dess våldsamma hjälptrupper i Svenskarnas parti och Svenska motståndsrörelsen. De som vill ge Sverigedemokraterna utrymme i debatten är inte de som får betala priset – det är mina vänner och jag. [- - -] På andra sidan Sinaihalvön, i Gaza, bor min vän och poeten [namn] tillsammans med nästan två miljoner människor i världens största utomhusfångelse. Där, liksom på Västbanken och i Jerusalem, lever befolkningen under ockupation. 1948 fördrevs hundratusentals från sina hem, bland annat till flyktingläger i Libanon och Syrien där många fortfarande lever, om inte inbördeskrigen återigen tvingat dem på flykt. Illegala bosättningar, check-points, apartheidlagar och etnisk rensning har sedan grundandet varit en fundamental del av staten Israels politik. Mot en av världens största vapenmakter står en palestinsk befolkning med stenar och raketer. Nu faller bomberna över Gaza igen. [namn] skriver: 'De där skräckfilmerna skulle lära sig en riktig läxa om de levde ditt liv för en dag. Regissörerna skulle förkasta sina förlegade idéer och bönfälla dig uppriktigt och ömt om att få filma en enda av dina dagar.' Den svenske poeten [namn] svarar: "Och solen börjar så smått att värma, Israel – mördare, och en del laddar sina batterier till kameran, Israel – mördare, och en del lägger fötterna på bordet, Israel – mördare, jag är trött på den leken."

Granskningsnämnden konstaterade att programformen som råder i *Sommar i P1* fick antas vara väl känd för lyssnarna samt att det ska råda en vidsträckt yttrandefrihet i radion. Vidare konstaterade nämnden att programvärden var en så kallad tillfälligt medverkande programvärd som gav uttryck för sina egna politiska och samhällskritiska åsikter. Mot den bakgrunden ansåg nämnden att programvärdens uttalanden och de låtar som framfördes inte medförde att programmet stred mot kravet på opartiskhet.

En ledamot var skiljaktig och ville kritisera programmet i fråga om opartiskhet.

Sjuhärad Direkt

Sveriges Radio P4 Sjuhärad, 2013-03-11

Beslut 13/00641

Inslaget handlade om en uppmärksammad debatt, mellan bland annat författaren Maria Sveland och journalisten Janne Josefsson, på ett seminarium för grävande journalister. I inslaget intervjuades bland annat Janne Josefsson om hur han uppträtt mot Maria Sveland. En anmälare ansåg att programledaren tog ställning i den uppmärksammade debatten när hon argumenterade mot Janne Josefsson under intervjun.

(Pgl.) – Vad har du fått för reaktioner på det här då? (Janne Josefsson)

– Vad tyckte du själv om det här som skedde? (Pgl.) – Jag var inte där. Men jag undrar vad du fick för reaktioner? (Janne Josefsson)

– Varför säger du att det var påhopp och grejer då? Var du där?

(Pgl.) – Jag frågade varför gav du dig på henne när du [...] Som jag uppfattade det så skulle det vara en paneldiskussion där man hade en allmän diskussion. (Janne Josefsson) – Vet du något om detta?

Vet du vad de har sagt till Maria Sveland? Du verkar ju veta mer än både jag och de andra här. (Pgl.) – Nu känns det som att du och jag har någon slags debatt det var faktisk inte det jag menade heller.

Du svarade inte på min fråga: Vad har du fått för reaktioner? (Janne Josefsson) – Nej men alltså, när du säger att jag hoppade på henne,

eller vad det är du säger, och att hon inte fick reda på någonting om det, vad bygger du det på? (Pgl.) – Jag bygger det på hennes

blogginlägg, som jag har läst och som jag undrar över om du, hur du reagerade på, jag har läst hennes blogginlägg och där visar hon sin syn på det hela och där visar hon det som att du gav dig på henne på ett väldigt hästskt och otrevligt sätt och jag undrar hur du,

vad du har fått för reaktioner på det och hur du ser på det om du på något sätt är självkritisk på något sätt? (Janne Josefsson) – Nej,

jag anser inte att jag hoppade på henne. Jag hyste uppfattningar som var direkt diametrala de åsikter hon har.

Granskningsnämnden konstaterade att nämnden i sin praxis har godtagit att en programledares frågor kan ha en provokativ karaktär och att nämnden har beaktat att en programledares uppgift vid intervjuer är att – genom ett kritiskt förhållningssätt – tydliggöra den intervjuades ståndpunkt. Nämnden ansåg inte att programledarens kritiska förhållningssätt under intervjun passerade gränsen för vad som kunde accepteras inom ramen för kravet på opartiskhet i SR:s sändningstillstånd.

Banderoll**UR/SVT1, 2010-01-19****Beslut 10/00145**

Programmet handlade om hur det ekonomiska systemet fungerar, vilka drivkrafter som påverkar det och vad som kan få finansbubblor att spricka. Granskningsnämnden fann att framställningen i vissa delar var provokativ, men ansåg inte att framställningen, de tillfälligt medverkandes uttalanden eller programmet i övrigt medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

En ledamot var skiljaktig och ansåg att programmet skulle fällas. Han ansåg att beskrivningen av marknadsekonomin var alltför ensidig och därmed olämplig i barn- och ungdomsprogram.

Banderoll**UR/SVTB, 2010-03-09****Beslut 10/00124**

I programmet visades tre korta filmer. Filmerna handlade om tre barns skilda förutsättningar i livet utifrån att de fötts in i olika samhällsklasser. Efter filmerna sa programledaren att filmerna naturligtvis var tillspetsade men att det var så verkligheten såg ut. Efter filmerna medverkade två forskare som tog upp varför det var viktigt att prata om klass.

Granskningsnämnden konstaterade att programmet innehöll en kategorisk beskrivning av betydelsen av att vara född i en viss samhällsklass. Nämnden noterade dock att programledaren uttryckligen sa i programmet att framställningarna av de tre karaktärerna var tillspetsade. Nämnden ansåg också att det hade varit lämpligt med en kommentar i någon form, eller att det på annat sätt framkommit, att betydelsen av begreppet klass är omstritt i inslaget. Vid en samlad bedömning kunde dock nämnden inte finna att programmet getts en utformning som stred mot opartiskhetskravet.

En ledamot var skiljaktig och ansåg att programmet borde kritiserats.

Trettondagsmorgon

SR, P1, 2010-01-06

Beslut SB 225/10

I inslaget samtalade programledaren om året som gått med en inbjuden panel. De diskuterade bland annat ämnet ”fallna änglar” och tog upp golfspelaren Tiger Woods otrohetsaffärer. Programledaren frågade därefter. ”Har vi andra fallna änglar? Jan Guillou som spion åt Sovjetunionen, vad säger ni om det?” Paneldeltagarna höll inte med om att Jan Guillou var en ”fallen ängel”. De konstaterade att han i alla lägen var den han var och att Sverige hade accepterat honom som en person som provocerar. Programledaren sa därefter. ”Men det är ett allvarligt brott att spionera för en främmande makt.”

En anmälare ansåg att programledaren påstod att Jan Guillou varit spion och påpekade att det inte fanns något som styrkte detta.

Granskningsnämnden konstaterade att frågan om vilka uppdrag Jan Guillou utfört åt KGB under 1960-talet var en omdiskuterad fråga som flitigt debatterades under den senare delen av 2009. Enligt nämndens mening gjordes påståendet att Jan Guillou bedrivit spionverksamhet på ett provocerande sätt i syfte att driva diskussionen framåt. Nämnden ansåg inte att den värderande formuleringen i det aktuella sammanhanget var så allvarlig att inslaget stred mot kravet på opartiskhet och saktlighet.

En ledamot var skiljaktig och ville fälla inslaget.

Musikhjälpen

SR, P3, 2009-12-16

Beslut SB 192/10

Musikhjälpen var ett program som sändes dygnet runt i P3 mellan den 14 och 20 december 2009. Syftet med programmet var att via Radiohjälpen samla in pengar till kampen mot malaria. I ett samtal mellan två av de tre programledare som alternerade i sändningen sa den ene att han hade funderat lite medan han legat och vilat. Han sa bland annat:

Det blir ju lätt när man ligger där och funderar, man kan inte riktigt sova. Jag tänkte att jag bara skulle sova lite kort, så jag stoppade inte in öronpropparna, så hörde jag dig, bruset i bakgrunden och folk som springer runt de här barackerna där vi är, i vår glasbur. Så låg jag och funderade, så funderade jag på det att vi har en biståndsminister som inte riktigt tror på bistånd och vill skära ner

biståndet och vill hellre att det ska gå till militära och polisiära saker. Sedan har vi en miljöminister som tycker att man ska investera i kol-kraftverk i andra europeiska länder och vill pantsätta vårt, Vattenfall till exempel. Sedan har vi, den första kulturministern som skulle bli tillsatt i denna regeringen hon gillar inte teater och sedan hade vi en jämställdhetsminister här som pratade om att folk inte ska skylla ifrån sig, att det är någon annans fel och sådant här i sådana här sammanhang, det är lite, jag blir bara lite fundersam helt enkelt.

Granskningsnämnden ansåg att uttalandet innehöll en viss värdering men att programledaren i detta fall inte gick så långt i sina omdömen att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Generation Z

SR, P1, 2009-02-15

Beslut SB 719/09

Programmet handlade om vad som händer med barn som misstänks för brott. I ett inlägg berättade en pojke, NN, om sina upplevelser när han blev misstänkt för brott och placerad på ett ungdomshem. Av inslaget framgick att de ansvariga på socialtjänstens ungdomsenhet samt de poliser som varit inblandade i NN:s fall hade avböjt att kommentera ärendet.

En raplåt med bland annat följande text spelades.

Satt fyra veckor bara för en jävla snut ville få ett snabbt slut på arbetsdagen, företrädde lagen, kolla klockan, vände bladen. Om man vänder mitt blad, hur jag lever i dag, halka efter i skolan och får byta jag. För alla trodde det var jag som hade gjort det, sett en tant med en väska runt axeln och snott det. Det skulle vara som att sno från min egen mor. Jag vet fan vad ni tror, kom igen, vad skulle jag tjäna, 20 spänn, ni hitta på för att komma till mitt hem. Och sedan när ni inte hittar något bevis, lägger in mig och lägger undersökningen på is, polis. Stans största skämt, stans största bov, om ni undrar hur jag känt, polis.

Efter låten presenterades de artister som skrivit text och musik.

Granskningsnämnden ansåg att SR:s val att illustrera inslaget med den aktuella raplåten möjligen kunde uppfattas som ett ställningstagande för NN:s version av händelsen. Med beaktande av att det ska råda en vidsträckt yttrandefrihet i radion ansåg dock nämnden att raplåten inte gick utöver vad som kunde accepteras i en tydligt presenterad text av en fristående artist. Därmed stred den inte mot kravet på opartiskhet.

P3 Nyheter

SR, P3, 2009-04-24

Beslut SB 687/09

I ett inslag i *P3 Nyheter* redovisade en reporter resultatet från en opinionsundersökning om riksdagspartiernas väljarstöd. Inslaget inleddes med ljudet från öppnandet av en champagneflaska. Resultaten varvades med pålagda hurrarop.

Eftersom hurraropen förekom i samband med opinionsframgångar för såväl regerings- som oppositionspartierna ansåg granskningsnämnden att inslaget inte innebar ett otillåtet ställningstagande.

Gomorrön Sverige

SVT1, 2008-07-18

Beslut SB 923/08

Tre debattörer i Nyhetspanelen diskuterade utifrån programledarens frågor orsakerna till att Sverigedemokraterna (SD) växte, hur partiet borde mötas och varför en debatt borde eller inte borde tas med dem. En av debattörerna sa flera gånger att ”det extremhögern alltid gör det är ju att ljuga”.

Enligt granskningsnämnden kunde det diskuteras om inte programledaren intog ett väl okritiskt förhållningssätt till debattörens upprepade påståenden om att SD ljög. Nämnden kunde dock inte finna att programledarens sätt att agera under den direktsända diskussionen innebar ett ställningstagande i strid med kravet på opartiskhet. Två ledamöter var skiljaktiga. De ansåg att påståendena om lögn borde ha ifrågasatts av programledaren och att bristen på en sådan balansering innebar att inslaget stred mot opartiskhetskravet.

Verkligheten i P3

SR, P3, 2008-06-15

Beslut SB 859/08

Det aktuella programmet hade underrubriken Propaganda och handlade bland annat om en film som Svenska institutet producerat. I sin introduktion till ämnet sa en av programledarna följande.

Vi har i kväll snubblat över en fullständigt, helt sjuk, vansinnig film som Svenska institutet, en statlig myndighet som ska främja Sverige utomlands, har gjort. Den här filmen har gått helt okommenterad

förbi, det är ingen som har granskat den. I kväll tar vi itu med den och vi ska avslöja att Sverige ljugar för omvärlden. Mörkar saker och för fram en bild av Sverige som luktar rasistiskt 30-tal, känn på den. Filmen hyllas av Sverigedemokraterna, hatas av kritikerna.

Granskningsnämnden ansåg att detta och andra uttalanden som programledarna gjorde om filmen inte gick utöver vad som kunde accepteras inom ramen för gransknings- och kommentarskyldigheten.

FRIAT

Rapport

SVT1, 2008-02-13

Beslut SB 501/08

Inslaget var en del i en temaserie om skolan och bestod dels av en sammanfattning av ett förslag från skolministern, dels ett reportage från det rika föreningslivet på Kärrtorps gymnasium. Skolministerns förslag fokuserade bland annat på ordning och reda och studiedisciplin som förutsättningar för bra resultat, medan det som lyftes fram från skolan var vikten av trivsel och aktiviteter utanför studierna. Rektor och elever intervjuades om föreningslivet och samtliga var positiva till det. Reportern sa:

Men hur går det här ihop med skolminister Jan Björklunds idéer om att skolan behöver ordning och reda, bättre studiedisciplin och ett nytt betygssystem? På Kärrtorps gymnasium har eleverna höga betyg och de flesta härifrån pluggar vidare på universitet och högskolor.

Granskningsnämnden ansåg att inslaget förmedlade att det fanns ett motsatsförhållande mellan regeringens förslag och skolans verksamhet och att inslaget därmed skulle kunna uppfattas som ett ställningstagande mot regeringsförslaget. Nämnden ansåg dock vid en samlad bedömning att inslagets utformning inte stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

TV4Nyheter

TV4, 2007-10-23

Beslut SB 178/08

Inslaget handlade om Göran Perssons nya bok och inleddes på följande sätt av nyhetspresentatören.

Förre vice statsminister Jan Nygren är den som döms hårdast i Göran Perssons nya bok, en bok där en lagom självgod man kommer med

sina insinuationer och elakheter. Och flera av dem tillbakavisas som rena lögner. Det är en bok som till sin karaktär är rätt egotrippad, vilket kanske är självklart med titeln 'Min väg, mina val'.

Granskningsnämnden ansåg att programledarens presentation var tillspetsad och konstaterade att den innehöll värderande uttalanden om Göran Persson. Nämnden ansåg dock att presentationen i huvudsak speglade innehållet i inslaget och kunde – om än med viss tvekan – inte finna att den stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Aktuellt

SVT2, 2004-03-18

Beslut SB 541/04

Inslaget var föranlett av att Naturvårdsverket samma dag hade lagt fram ett förslag om att ändra reglerna för skydds jakt på varg i mer tillåtande riktning. I inslaget intervjuades jägare och tamdjursägare på två mindre orter i Bergslagen och i Värmland om sin inställning till vargen och sina reaktioner på Naturvårdsverkets förslag. Reportern beskrev det obehag hon själv kände över att befinna sig i trakter där det fanns varg och sa avslutningsvis följande.

Vi skrivbordsmänniskor från Stockholm förstår först när vi kommer ut i verkligheten den enorma bitterhet som det finns bland många människor till exempel här i det vargtäta Bergslagen över den oförståelse de så ofta har mött hos centrala myndigheter varje gång det har handlat om att begära skydds jakt på varg.

Granskningsnämnden konstaterade att inslaget skildrade de boendes personliga erfarenheter och upplevelser av vargen i de mest vargtäta områdena i Sverige. Nämnden ansåg mot bakgrund av gällande praxis att inslaget som sådant inte stred mot kraven på opartiskhet och saklighet. Det kunde i och för diskuteras om inte reportern i sina frågor och sammanfattningar gav uttryck för sin egen uppfattning i fråga om behovet av skydds jakt på varg. Nämnden ansåg dock inte att reporterns uttalanden innebar ställningstaganden av sådan art att inslaget heller på den grunden stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Utfrågningen

SVT1, 2002-08-29

Beslut SB 36/03

Programmet innehöll en utfrågning av Moderaternas partiledare Bo Lundgren inför valet hösten 2002. Vid några tillfällen förekom en uppmaning från en av

programledarna att ge tydligare svar på frågor om bland annat skolan, friskolor och anställningsavtal. Programledaren visade missnöje med Bo Lundgrens svar och de resonemang han förde och gick också in i direkt diskussion med honom.

Granskningsnämnden konstaterade att särskilt en av programledarna vid ett flertal tillfällen visade en märkbar irritation över Bo Lundgrens svar. Nämnden beaktade emellertid att programledarnas uppgift var att genom ett kritiskt förhållningssätt tydliggöra partiernas ståndpunkter. Nämnden fann därför vid en samlad bedömning att programmet inte stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Pengar och rätt

SR, P1, 2002-07-01

Beslut SB 744/02

Inslaget handlade om kommuner som återkräver socialbidrag i samband med att familjens barn sommarjobbar. Programledaren ansåg att detta kunde vara ett slags systemfel och sa bland annat följande.

Konsekvenserna av detta är uppenbara. Barn i familjer som har goda inkomster eller i varje fall inkomster som gör att de inte har socialbidrag, får behålla sina pengar från sommarjobben medan barn i socialbidragsberoende familjer genom sitt sommarjobb försämrar familjeinkomster. Det verkar vara dags för politikerna att göra en förnyad granskning av bidragssystemen.

Granskningsnämnden ansåg att programledaren visserligen gjorde ett kritiskt och värderande uttalande om effekterna för ekonomiskt svaga familjer. Nämnden beaktade dock att programmet hade som uppgift att belysa vardagsekonomiska problem utifrån ett konsumentperspektiv och att kritiken var allmänt hållen. Vid en samlad bedömning kunde nämnden därför inte finna att programledarens uttalande stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Pussel

SR, P3, 1999-10-22

Beslut SB 174/00

Det aktuella avsnittet av aktualitetsprogrammet *Pussel* handlade om droger och drogmissbruk. I programmet medverkade en lektor från Socialhögskolan i Lund som undervisade om droger och missbruk och en docent i socialt arbete vid Stockholms Universitet, som forskat om vilka människor som blir narkomaner och om det är sant att många som testat droger sedan också fastnar i tungt

missbruk. Dessutom medverkade lyssnarna genom telefonsamtal och e-post. De medverkande experterna hävdade att forskning visat att det inte är sant att lättare missbruk automatiskt leder till tungt missbruk. Av flera inlägg framgick att deltagarna ansåg att det hade varit svårt att framföra den här typen av åsikter i den svenska debatten utan att stämplas som knarkliberala och beskyllas för att vilja avkriminalisera vissa former av drogbruk.

Granskningsnämnden ansåg att det framgick av programmet att det behandlade narkotikaproblemet utifrån en speciell utgångspunkt, nämligen motsättningen mellan vad de medverkande forskarna hade kommit fram till vid sin forskning – till exempel rörande riskerna med att testa cannabis – och den i Sverige förhärskande uppfattningen. Enligt vad som uppgavs gav forskningen inte något stöd för åsikten att till exempel cannabisbruk nästan ohjälpligt ledde vidare till tungt missbruk. Det framgick också att det varit svårt att framföra dessa inoportuna åsikter i den allmänna debatten utan att bli beskylld för att vara drogliberal – vilket de medverkande förnekade att de skulle vara. Nämnden ansåg visserligen att programledaren i flera fall tycktes ansluta sig till de medverkande forskarnas uppfattning, men noterade också att han ställde flera frågor som ifrågasatte den syn på narkotikabruk som de gav uttryck åt. Vidare noterade nämnden att flera kritiska lyssnare kom till tals i programmet. Vid en samlad bedömning kunde nämnden därför inte finna att programmet stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Smålandsnytt

SVT2, 1997-08-25

Beslut SB 475/97

Nyhetsinslaget handlade om misstänkta ”husbedrägerier” som skulle ha utförts av en namngiven kvinna. Reportern i inslaget sa bland annat att kvinnan tidigare var straffad för bedrägerier och att hon efter avtjänat fängelsestraff hade ägnat sig åt att systematiskt lura hantverkare på betalningar och spekulanter på köpeskillingar. I inslaget visades hur kvinnan försökte undkomma reportern och hans frågor. Reportern gav sig dock inte och kvinnan besvarade då vissa frågor och förnekade de anklagelser som riktades mot henne. Inslaget avslutades med att studioreportern sa att förundersökning hade inletts och att en skadeståndsprocess snart skulle inledas vid Jönköpings tingsrätt.

Granskningsnämnden ansåg att reporterna i vissa delar uttryckte sig på sådant sätt att det kunde uppfattas som ett ställningstagande för att kvinnan var skyldig till bedrägerierna. Frågan var inte prövad av domstol vid tidpunkten för inslaget. Det kunde därför diskuteras om reportrarnas förhållningssätt var förenligt med kravet på opartiskhet. Nämnden beaktade emellertid dels att det av inslaget ändå framgick att det rörde sig om misstankar, dels vad programföretaget hade anfört om grunderna för påståendena. Vidare ansåg nämnden att programföretaget genom kritiskt hållna intervjufrågor etc. måste kunna se till att en fråga blir belyst. Med

hänsyn tagen också till att kvinnan ändå kom att bemöta anklagelserna, kunde nämnden inte finna att det skett någon överträdelse av kravet på opartiskhet.

FRIAT

Striptease

Kanal 1, 1995-09-20

Beslut SB 187/96

Inslaget innehöll en kritisk granskning av polisens utredning av ett ännu ouppklarat mord på en 26-årig man. Reportern gav uttryck för uppfattningen att brottsutredningen var bristfällig när det gällde vissa omständigheter. Dessa pekade på att det fanns ett samband mellan den så kallade Militärligan och mordet.

Enligt granskningsnämnden kunde det diskuteras om inte reporterns framställning kunde uppfattas som ett ställningstagande för teorin om att Militärligan låg bakom mordet. Nämnden beaktade dock att reporterns uttalanden balanserades av intervjuade personer i programmet. Av betydelse i sammanhanget var även programföretagets skyldigheter att granska och stimulera till debatt. Någon överträdelse av kravet på opartiskhet förelåg därför inte.

FRIAT

Mitt i naturen

TV2, 1994-11 14

Beslut SB 170/95

Inslaget handlade dels om vad som skulle hända sedan småviltjakten blivit friare i fjällområdena, dels om det var rimligt att jägarna ensamma fick bestämma om de villkor som ska gälla vid jakt. Programledarna samtalade i studion med en panel som bestod av företrädare för olika jakt- och naturvårdsintressen.

Granskningsnämnden konstaterade att programledarna från etiska utgångspunkter genomgående intog en kritisk hållning till modern jakt och att de även markerade denna kritiska hållning från ekologiska utgångspunkter. Även med beaktande av SVT:s granskningskyldighet kunde det enligt nämndens mening diskuteras om inte programledarna gick för långt i sin kritiska hållning. Vid sin bedömning beaktade dock nämnden att det i panelen fanns företrädare för olika jaktintressen och att dessa fick tillfälle att svara på de kritiska frågor som ställdes. Vid en samlad bedömning ansåg nämnden att programledarnas agerande inte innebar någon överträdelse av kravet på opartiskhet.

Nyheterna

TV4, 1994-03-12 m.fl. dagar

Beslut SB 101/94

I *Nyheterna* förekom tre inslag som handlade om ett knivdråp där två personer hade beskyllt varandra för gärningen. En av dem hade dömts för brottet. Denne framträdde i ett av inslagen och hävdade att det var den andre som var den verkliga gärningsmannen. Domarna ifrågasattes även av reportrarna som bland annat berättade om nya omständigheter i fallet som hade framkommit efter domarna.

Granskningsnämnden konstaterade att domarna ifrågasattes av såväl den dömden som genom reportrarnas uttalanden. Nämnden ansåg att vissa av de uttalanden som reportrarna gjorde var av sådan karaktär att det kunde diskuteras om de var att uppfatta som ställningstaganden för den dömdes version av händelseförloppet vid brottet. Nämnden beaktade emellertid vad TV4 anförde om att man inte hade tagit ställning till vem som var skyldig, utan att man hade velat belysa de problem som uppstår i ett fall då två personer beskyller varandra för ett brott och då teknisk bevisning saknas. TV4 hade också anförde att man velat ifrågasätta om domstolarna i detta fall verkligen iakttagit principen ”hellre fria än fälla”. Nämnden kunde vid en samlad bedömning inte finna att reportrarnas uttalanden var så långtgående att inslagen stred mot kravet på opartiskhet.

8. UTFRÅGNING, INTERVJU

FÄLLT

SVT Nyheter

SVT2, 2017-01-20

Beslut 17/00208 och 241

I SVT:s direktsända rapportering från Donald Trumps presidentinstallation i Washington D.C. medverkande bland annat en USA-korrespondent och en reporter. Vid två tillfällen i sändningen intervjuade reportern personer som befann sig i Washington D.C. för att se presidentinstallationen. I en av intervjuerna talade reportern med en kvinna. Han ställde provocativa frågor som till exempel ”varför Donald Trump som är miljonär skulle bry sig om henne”, ”om hon hade muslimska vänner” och ”om hon tyckte att de skulle registreras”. Anmälarna ansåg att reportern hade ett påstridigt sätt mot de personer han intervjuade och att han ställde ledande frågor.

Granskningsnämnden konstaterade att de i sin praxis godtagit att en reporter har ett kritiskt förhållningssätt och ställer provocativa frågor för att tydliggöra den intervjuades ståndpunkt. Enligt nämndens bedömning hade dock reportern i detta fall ett förhållningssätt som var så provocativt att det passerade gränsen för vad som kan accepteras inom ramen för kravet på opartiskhet. Sändningen stred därför mot detta krav.

FÄLLT

Mediemagasinet

SVT2, 2001-01-18

Beslut SB 214/01

Programmet innehöll ett inslag där en reporter intervjuade kulturminister Marita Ulvskog. Reportern inledde vid flera tillfällen frågorna med egna påståenden om bland annat public service och mediekoncentration, påståenden som kulturministern i flera fall instämde i.

Granskningsnämnden konstaterade att flera av reporterens påståenden innebar ställningstaganden i kontroversiella frågor. SVT gav varken i presentationen av

intervjun eller på annat sätt uttryck för att reportern inte skulle ses som företrädare för programföretaget. Tvärtom presenterades hon av programledaren som ”vår reporter”. Nämnden ansåg därför att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

KRITISERAT

Aktuellt

SVT2, 2015-07-22

Beslut 15/01871

Det direktsända nyhetsinslaget handlade om att det hade gått fyra år sedan terroristattentaten i Norge 2011. En del av inslaget var en intervju med författaren och journalisten Åsne Seierstad. Samtalet mellan programledaren och Åsne Seierstad kom att handla om hur attentaten hade påverkat Norge som land och hur det inrikespolitiska läget hade förändrats sedan år 2011. Mot slutet av intervjun ställde programledaren följande fråga.

Socialdemokraterna vann ju valet i Norge efter attentatet, men sedan tycks stämningarna ha förändrats och nu sitter Fremskrittspartiet, som också var med och drev fram så att säga Breivik, i den norska regeringen. Hur kommer det här sig, att ett sådant parti nu har fått den platsen i Norge med tanke på det som har hänt?

Granskningsnämnden ansåg att uttalandet, om Fremskrittspartiets förhållande till Anders Behring Breivik, kunde uppfattas som ett ställningstagande i fråga om huruvida Fremskrittspartiet hade något ansvar för Anders Behring Breiviks attentat. Enligt nämnden brast inslaget därför i förhållande till kraven på opartiskhet och saklighet. Mot bakgrund av att uttalandet var något oprecist ansåg nämnden dock inte att bristen medförde att inslaget stred mot dessa krav.

KRITISERAT

Fråga doktorn

SVT1, 2012-01-16

Beslut 12/00127

I programmet medverkade Håkan Juholt, som vid den aktuella tidpunkten var partiledare för Socialdemokraterna. I påannonseringen till inslaget sa programledaren bland annat följande.

Troligtvis har denne man sitt värsta och kanske bitvis sitt bästa år bakom sig. Vad har han lärt sig av motgångarna och sorgerna i livet och hur ser framtiden ut om han får bestämma? I kväll är vår gäst Håkan Juholt.

I intervjun som följde frågade programledaren Håkan Juholt bland annat hur han mädde med anledning av den omfattande mediala bevakningen av honom under hösten 2011. I flera av svaren på programledarens frågor redogjorde Håkan Juholt för vad han ansåg var brister i den svenska hälso- och sjukvården och för vad som var en ”traditionell socialdemokratisk välfärdsidé”. Håkan Juholt fick vidare svara på frågor om hur en familjemedlems öde hade påverkat honom och fick därefter frågan vilka de tre viktigaste frågorna var som han ville genomföra om han kom till makten.

Enligt nämndens mening fick Håkan Juholt stundtals långtgående möjligheter att redogöra för sin och Socialdemokraternas uppfattning i politiskt kontroversiella frågor, utan något direkt ifrågasättande eller kommenterande från programledarens sida. Inslaget brast därmed i förhållande till kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av programformen och att programledaren ändå ifrågasatte vissa av Håkan Juholts svar ansåg nämnden, med viss tvekan, att bristen inte var så allvarlig att den medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

Två ledamöter var skiljaktiga och ville fälla inslaget.

KRITISERAT

Nordegren i P1

SR, P1, 2008-11-13

Beslut SB 254/09

Inslaget handlade om att många LO-förbund hade tecknat tilläggförsäkringar för sina medlemmar för att dryga ut arbetslöshetsersättningen, men att IF Metall hade valt att inte teckna någon sådan försäkring. IF Metalls förbundsordförande medverkade per telefon och redogjorde utförligt för förbundets ståndpunkt. Han upprepade bland annat att regeringen hade förstört a-kassan och att det var regeringen som borde återställa ersättningsnivån i stället för att lämna över räkningen till industriarbetarna. I detta sammanhang sa programledaren följande.

Men jag får en sådan där hisnande jämförelse med sådan där al-Qaida-retorik som, där al-Qaida uppmanade folk att, amerikanarna att rösta på George Bush så att säga, att kapitalismen skulle förgöra sig själv tidigare och, och jag, när jag läser den här Rote Armé Fraktionen, Ulrike Meinhof. Det var ju också deras att man skulle liksom provocera fram någon sorts total kris för att maximera krisen i första hand.

Granskningsnämnden konstaterade att programledaren vid flera tillfällen ifrågasatte IF Metalls ståndpunkt och att den upprepade gånger försvarades av förbundsordföranden. Programledarens jämförelse mellan IF Metall och terroristorganisationerna var långsökt och värderande på ett sätt som, oavsett programmets karaktär, inte var i linje med det krav på opartiskhet som ställs på företrädare för SR. Bristen var dock enligt nämnden inte så allvarlig att inslaget stred mot bestämmelsen i sändningstillståndet.

Politik i bokhyllan

SVT2, 2019-06-17

Beslut 19/02062 och 2072

I programmet intervjuade en programledare en författare om en bok hon skrivit. Det framgick att boken var en historia om svensk konformitet och att den tog sin utgångspunkt i hur medier behandlat uppgifter om sexuella övergrepp på en musikfestival i Stockholm år 2015. Programledaren sa bland annat följande om det materiel som boken byggde på.

*(Pgl.) – Jag har varit utgivare i decennier och försökt bedöma material, så i ärlighetens namn så i det skedet så är det oerhört tunt som påstå-
ende, framför allt när det gäller långtgående påståenden om föröv-
arnas etniska bakgrund. (Författare) – Men sådana påståenden gör
jag ju inte, jag citerar ju DN som senare då anklagar polisen för att
ha mörkat det här för att de inte vill gynna SD. [- - -] Polisen säger
ju själva att de som anmälde var en liten bråkdel av de som blev
utsatta, att man avvisade hundratals unga killar från festivalplatsen
som man bedömde då trakasserade. [...] Sedan spekulerar ju inte
jag i deras etnicitet, jag säger att [en psykolog] gör den bedömning.
(Pgl.) – Jo, du ger en bild av etnicitet.*

Lite senare sa programledaren bland annat att författaren gjorde en historia av något som inte var helt dokumenterat och det inte hade blivit någon rättsprocess. Därefter sades bland annat följande.

*(Författare) – Att övergreppen ägde rum är ju inte bestritt på något
vis. (Pgl.) – Nja, det är ju inte bekräftat heller. Det blev inga rättssaker
av det här, så att säga. (Författare) – Så du menar att de här över-
greppen, hände inte? (Pgl.) – Nej, jag säger att [- - -] du har inga
belägg för det i din bok. (Författare) – Men polisen säger ju själva
att det här ägde rum, att alla de här tjejerna utsattes för sexuella
övergrepp. (Pgl.) – Ja, det blev inga rättssaker, du har en anonym
polis, alltså du förstår du, det finns ett källkritiskt problem här.*

Programledaren frågade även författaren om hon tyckte att etnicitet skulle lyftas fram i brottsrapportering.

Den 20 juni 2019 sände SVT ett beriktigande där bland annat följande sades:

*I intervjun förekom sakfel om att övergreppen inte skulle ha blivit en
rätts sak och Sveriges Television vill förtydliga att en anmälan ledde
till rättegång och fällande dom.*

Granskningsnämnden ansåg inte att programledarens förhållningssätt eller uttalanden i programmet gick utöver vad som kunde accepteras inom ramen för kravet på opartiskhet. Detta med hänsyn till att nämnden i sin praxis har godtagit att en programledares frågor kan ha en provokativ karaktär och att en programledares uppgift vid intervjuer är att – genom ett kritiskt förhållningssätt – tydliggöra den intervjuades ståndpunkt. Programmet stred därför inte mot detta krav.

Nämnden ansåg dock att programledarens uttalanden gav intrycket att det inte skulle ha skett några sexuella övergrepp under den aktuella musikfestivalen och att framställningen därför blev missvisande. Det beriktigande som SVT sände korrigerade enligt nämnden inte felaktigheten tillräckligt och programmet stred därför mot kravet på saklighet.

FRIAT

Aktuellt

SVT2, 2018-05-31

Beslut 18/01913 och 1914

Inslaget handlade om en ny rapport som bland annat utredde kostnaden för flyktinginvandringen i Sverige. I inslaget intervjuades forskaren som skrivit rapporten. Han fick bland annat svara på frågor om varför det var viktigt att utreda vad en flykting kostade och om forskaren trodde att rapporten kunde komma att användas i valrörelsen. Inslaget anmäldes av ett 30-tal personer som främst kritiserade programledaren för att vara tendensiös.

Granskningsnämnden konstaterade att SVT har som uppdrag att bland annat stimulera till debatt och att inslagets kritiska infallsvinkel inte i sig stred mot kravet på opartiskhet. Nämnden konstaterade också att en programledares uppgift vid intervjuer är att genom ett kritiskt förhållningssätt tydliggöra den intervjuades hållning. Nämnden ansåg därför inte att programledarens förhållningssätt och uttalanden i inslaget medförde att det stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Ekots lördagsintervju

P1, 2016-02-27

Beslut 16/00670

I en intervju med IF Metalls ordförande uttalade programledaren ett ”Ja” i en diskussion om att den intervjuade hade kallat Sverigedemokraterna för ett rasistiskt parti. I inslaget sades bland annat följande.

(Programledare) – Du är ju socialdemokrat också och sitter i parti-styrelsen. Hur bekymrad är du över att så många av LO:s medlemmar föredrar Sverigedemokraterna, ett parti som du själv har kallat rasistiskt? (IF Metals ordförande) – Ja, det är ett rasistiskt parti och det... (Programledare) – Ja... (IF Metals ordförande) – Och det, jag är bekymrad över det. Men jag kan också intellektuellt delvis också kunna ge möjligtvis en bild utav att många utav våra medlemmar upplever ett hot ifrån arbetslösheten, ett hot så att säga emot sin egen situation ute i den enskilda orten i samband med flyktingkrisen som vi nu har sett under förra året. (Programledare) – Vad har felhanterats då, när du nu hänvisar till den?

Granskningsnämnden ansåg att programledarens ”ja” i det aktuella intervju-sammanhanget kunde framstå som att programledaren gav uttryck för sin egen åsikt. Nämnden ansåg dock inte att det utgjorde ett tydligt ställningstagande i strid med kravet på opartiskhet.

FRIAT

Opinion live

SVT1, 2016-02-11

Beslut 16/00429

Inslaget var en del i det återkommande debattprogrammet *Opinion live*. Inför den aktuella debatten visades texten ”Kan konstverk vara rasistiska?”. I studion medverkade en kulturvetare och konstnären Makode Linde. Debatten modererades av en programledare.

Ett stort antal anmälare ansåg att programledaren agerade partiskt och tog öppet konstnären Makode Lindes parti i debatten. Flera anmälare ansåg att programledaren behandlade ämnet rasism mot afrosvenskar på ett lättvindigt sätt och att han inte visade förståelse för afrosvenskars utsatthet i Sverige. Flera av anmälarna var särskilt kritiska till specifika uttalanden som att programledaren tyckte att den aktuella konstutställningen var bra och rolig, att han tyckte att en tallrik som ingick i utställningen var fantastisk och programledarens fråga till kulturvetaren om ”han inte hade fastnat i någon slags gammalt rastänkande” och ”om det inte var dags att släppa detta och gå vidare”.

Granskningsnämnden har i sin praxis godtagit att en programledares frågor kan ha en provokativ karaktär och har beaktat att en programledares uppgift vid intervjuer är att – genom ett kritiskt förhållningssätt – tydliggöra den intervjuades ståndpunkt. Nämnden ansåg att programledarens uttalanden till viss del var värderande men att de inte gick längre än vad som fick accepteras inom ramen för kravet på opartiskhet.

Heliga familjen

SR, P1, 2008-07-04

Beslut SB 325/09

Heliga familjen var en programserie i åtta delar som i huvudsak diskuterade begrepp som familjen, äktenskapet och jämställdhet. Programmet den 4 juli 2008 handlade om äktenskapets mörka historia och programledaren intervjuade en kristdemokratisk riksdagsledamot som ansåg att äktenskapet bara skulle gälla för relationen man och kvinna. Vid ett tillfälle under intervjun sa programledaren att hon försökte förstå hur han argumenterade men att de ”tyckte olika helt enkelt”.

Anmälarna var kritiska mot såväl enstaka program som hela programserien och ansåg att programmen var partiska, kränkande, nedvärderande och att de tog ställning mot kärnfamiljen. Några anmälare ansåg vidare att programmet den 4 juli 2008 var partiskt i fråga om könsneutrala äktenskap.

Granskningsnämnden konstaterade att det tydligt framgick att utgångspunkten för programserien var att belysa och skapa debatt kring familjebegreppet och jämställdhet. Enligt nämndens mening var en programserie av detta slag väl förenlig med SR:s uppdrag att belysa olika skeenden och stimulera till debatt. Mot denna bakgrund kunde inte nämnden finna att programserien som sådan eller att valet av medverkande stred mot kravet på opartiskhet. Programledarens konstaterande av att hon och den intervjuade riksdagsledamoten hade olika åsikter och att hon endast till viss del kunde förstå hur han resonerade var enligt nämnden, med hänsyn till intervjuens karaktär av ett samtal, inte ett sådant ställningstagande i frågan om könsneutrala äktenskap som stred mot kravet på opartiskhet.

Godmorgon, världen!

SR, P1, 2007-09-16

Beslut SB 795/07

I inslaget intervjuades författaren Björn Ranelid om sin nya bok *Öppet brev till George W Bush*. Programledaren frågade om det inte var ”ganska enkelt, nästan som att sparka in en öppen dörr, att skriva till en president som så få ändå tycker om, till och med i hans hemland är han ju näst intill avskydd”. Senare frågade programledaren också om det fanns ”något hopp för president George Bush”.

Granskningsnämnden konstaterade att programledarens uttalande om det bristande stödet för George Bush i USA var en del av en fråga som syftade till att tydliggöra den intervjuades ståndpunkt. Nämnden ansåg inte att programledaren genom sin – något provokativa – fråga tog ställning på ett sätt som stred mot kravet på

opartiskhet. När det gällde programledarens fråga om huruvida det fanns något hopp för George Bush ansåg nämnden att frågan utgick från vad som sagts tidigare under intervjun samt från Björn Ranelids författarskap. Inte heller detta uttalande stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Partiledarutfrågningen 2006

TV4, 2006-09-13

Beslut SB 116/07

I en gemensam utfrågning av de borgerliga partiledarna diskuterades en allians över blockgränserna och programledaren Jan Guillou sa att en klok regel var att ”aldrig säga aldrig”. Efter att Folkpartiledaren Lars Leijonborg påpekat att det var en samlingsregering under andra världskriget sa Jan Guillou:

*Jo, men du behöver inte ens ta till världskrig. Vi har ett mer när-
liggande problem. I Blekinge har det öppna rasistpartiet 13 procent
av sympatierna. Får de in en gubbe på sina, att nå över den här
12-procentspärren och vi har en öppen rasist i riksdagen som
tungan på vågen, då blir det väl ändå en del förhandlingar? Av
ett slag som vi inte har tänkt oss. Det finns andra möjligheter,
teoretiskt?*

Granskningsnämnden konstaterade att Jan Guillou i sin roll som programledare för Partiledarutfrågningen var en sådan företrädare för programföretaget för vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut. Nämnden ansåg att det visserligen kunde ifrågasättas om Sverigedemokraterna kunde betecknas som öppet rasistiskt. Mot bakgrund av att uttalandet gjordes i en direktsänd diskussion, för att spetsa till en frågeställning, ansåg dock nämnden att det fick godtas.

FRIAT

Nyhetsmorgon

TV4, 2006-08-11

Beslut SB 906/06

Inslaget innehöll en intervju med utrikesminister Jan Eliasson om det pågående kriget i Libanon. Under intervjun hänvisade programledaren Jan Guillou till FN:s definition av terrorism. Inslaget i denna del löd:

*(JG) – Systematiska våldsbrott som riktar sig mot civila i syfte att
uppnå politiska mål. Det är en beskrivning på Israel just nu. (JE) –
Jag vill inte sätta stämplor på en hel nation. (JG) – Det förstår jag,
men det är en beskrivning av vad Israel gör just nu. (JE) – Ja, vi*

har ju reagerat och jag har reagerat oerhört starkt mot övervåldet och handlingarna gentemot valda politiker och att civilbefolkningen drabbas urskillningslöst och tagit väldigt stark ställning, drivit detta i EU och uttryckt nästan vår förtvivlan över att inte FN:s säkerhetsråd har tagit sitt ansvar att stoppa detta övervåld.

Granskningsnämnden konstaterade att Jan Guillou i sin roll som programledare för *Nyhetsmorgon* var en sådan företrädare för programföretaget för vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut. Enligt nämnden fanns det en risk för att en intervju-teknik där en programledare använde påståenden i stället för frågor av publiken kunde uppfattas som att programledaren tog ställning. Detta gällde i synnerhet om programledaren var en känd samhällsdebattör som i andra sammanhang fritt kunde uttrycka sina åsikter i olika frågor. När det gällde det nu aktuella uttalandet om Israel ansåg nämnden att det i första hand måste ses som ett – låt vara något provokativt – sätt att få utrikesministern att ange sin uppfattning i frågan. Nämnden ansåg mot den bakgrunden att uttalandet, som gjordes i en intervju-situation, fick accepteras.

FRIAT

Flipper

SR, P3, 2005-04-09

Beslut SB 746/05

Med anledning av en omröstning i riksdagen om huruvida apatiska flyktingbarn skulle få permanenta uppehållstillstånd sände *Flipper* två intervjuer med en socialdemokratisk riksdagsledamot. Riksdagsledamoten intervjuades både före och efter omröstningen.

Granskningsnämnden ansåg att en kritisk granskning av riksdagens behandling av frågan låg väl i linje med programföretagets skyldigheter enligt sändningstillståndet. Nämnden ansåg att det i och för sig kunde diskuteras om inte reportern i sina frågor och påståenden gav uttryck för sin egen uppfattning i fråga om de apatiska flyktingbarnen. Nämnden ansåg dock inte att reporterns uttalanden innebar ett sådant ställningstagande att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Rapport

SVT1, 2004-10-29

Beslut SB 56/05

Inslaget handlade om att Sidas underorganisation Forum Syd hade gett ett bidrag på 90 000 kronor till boken ”Kuba – en annan värld är möjlig”. Boken, som var

utgiven av Svensk-Kubanska Föreningen, var enligt reportern en hyllning till Fidel Castro och det kubanska samhället. En företrädare för Forum Syd intervjuades om beslutet att ge stöd till den aktuella boken och fick avslutningsvis följande fråga.

Om någon hyllar diktaturen på Kuba, då är det ju propaganda på samma sätt som om någon skulle hylla apartheid eller nazismen. Var går gränsen? När säger ni stopp, det här är inte vi med och betalar för skattepengar?

Flera anmälare kritiserade att reportern jämförde regimen på Kuba med apartheid och nazism.

Granskningsnämnden konstaterade att reporterns uttalande om apartheid och nazism hade formen av en fråga till företrädaren för Forum Syd. Nämnden ansåg inte att reportern genom sin – i och för sig tillspetsade – fråga tog ställning på ett sätt som stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Aktuellt

SVT2, 2004-02-11

Beslut SB 381/04

Inslaget var en studiodiskussion om det nya partiet Junilistan och valet till EU-parlamentet. I diskussionen medverkade ordföranden för Junilistan och en av Centerpartiets kandidater till Europaparlamentet. Nyhetsuppläsaren frågade ordföranden: ”Hur ska ni hålla nationalisterna och allehanda knäppskallar borta?” Granskningsnämnden ansåg att nyhetsuppläsarens fråga till ordföranden var väl tillspetsad, men att yttrandet inte var av sådant slag att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

>> Jämför med beslut:

Friat, Utfrågningen, SVT1, Beslut SB 36/03 (s. 128)

9. DISKUSSIONSPROGRAM

Ring P1 är ett återkommande direktsänt diskussionsprogram där programledarens uppgift är att ifrågasätta och att polemisera med de inringande personerna. Enligt granskningsnämnden måste det i ett program av denna typ för diskussionens skull finnas ett stort utrymme för programledaren att föra fram argument för en annan uppfattning än den som hävdas av en inringande lyssnare. Programledaren får dock inte föra fram sina egna åsikter.

FÄLLT

P1-morgon

SR, P1, 2011-05-04

Beslut 11/01131

Inslaget handlade om att Växjö kommun hade ställt in en konsert med ett hip-hop-band efter att polisen varnat om att bandet sjöng drogförhärlikande texter. Skol- och barnomsorgschefen i Växjö närvarade och berättade varför han tagit beslutet att ställa in konserten. Programledaren introducerade därefter NN, programledare på SR Metropol, och undrade vad hon hade att säga om beslutet. NN svarade att hon var med i egenskap av musikjournalist också, och inledde med att fråga kommunens företrädare om kommunen även gått in och tittat i de skattefinansierade biblioteken och förbjudit till exempel boken *Snabba Cash* som också skulle kunna tolkas som drogförhärlikande. Hon menade att det kommunen gjort gick stick i stäv mot vad ett demokratiskt samhälle stod för eftersom det inte var meningen att myndigheter och polisen skulle gå in och titta på låttexter. Hon frågade vidare kommunens företrädare vilka andra länder som också censurerade musik och kultur och berättade att det handlade om Sovjet, Nazityskland, Iran och så vidare, och sa att hon ansåg att det vi hade här var en kommunal tjänsteman som sysslade med förhandscensur.

Granskningsnämnden konstaterade att NN presenterades som programledare i kanalen SR Metropol och att hon således var en sådan företrädare för programföretaget för vilken kravet på opartiskhet gäller. Hennes kritik mot kommunens agerande var mycket långtgående och innebar ett ställningstagande i en kontroversiell fråga i strid mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Ring P1

SR, P1, 2005-07-06

Beslut SB 902/05

I ett inslag ifrågasatte en lyssnare trovärdigheten hos journalister som medverkar som ”tyckare” i media. Under diskussionen sa programledaren bland annat att han inte tyckte att kollektivavtal skulle gälla i Sverige.

Granskningsnämnden ansåg att det i ett debattprogram som *Ring P1* för diskussionens skull måste finnas ett stort utrymme för programledaren att föra fram argument för en annan uppfattning än den som hävdas av en inringande lyssnare. Programledaren får dock inte föra fram sina egna åsikter. Nämnden konstaterade att det aktuella uttalandet gjordes i en diskussion om journalisters opartiskhet. Frågan om kollektivavtalen togs upp som ett exempel och var i sig inte ämnet för diskussionen. Nämnden ansåg att programledaren tog ställning i en kontroversiell politisk fråga. Uttalandet kunde inte tolkas som ett försök att föra fram argument för en motsatt uppfattning i fråga om journalisters opartiskhet än den lyssnaren gav uttryck för. Mot den bakgrunden fann nämnden att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

En ledamot var skiljaktig och ansåg att programledarens uttalande kunde tolkas som en invit till en vidare diskussion i den aktualiserade frågan, inkluderande argument för och emot. Mot den bakgrunden ansåg hon att inslaget inte stred mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Ring P1

SR, P1, 2004-12-23

Beslut SB 653/05

I programmet sa programledaren med anledning av ett mejl från en lyssnare att ”jag är republikan och alltid har varit republikan och alltid kommer att vara republikan, det kan jag bara inte hjälpa”.

Granskningsnämnden ansåg att uttalandet var ett politiskt ställningstagande i en fråga som var kontroversiell och att inslaget därmed stred mot kravet på opartiskhet.

Ring P1

SR, P1, 2000-12-22

Beslut SB 135/01

I programmet talade programledaren med en lyssnare om privatiseringen av olika offentliga verksamheter. Lyssnaren ansåg bland annat att det var fel att vården och allmännyttan såldes till privata intressen för att tjäna pengar. Programledaren höll med lyssnaren och tillade följande.

Jag hör nu hur det mullrar liksom bland somliga. Nu står den där usla programledaren och bedriver politisk propaganda men vi betonar då att den här åsikten står för mig. Det är inte värre än att jag skriver en artikel i en tidning. Så var det med det.

Vid sin bedömning beaktade granskningsnämnden att programledarens uttalanden gjordes i ett direktsänt telefonprogram där hans uppgift bland annat var att i dialoger med lyssnarna föra debatten framåt. Enligt nämndens mening tog programledaren emellertid mycket klart ställning i en kontroversiell politisk samhällsfråga på ett sätt som inte var acceptabelt med hänsyn till hans ställning i programmet. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet.

KRITISERAT**Ring P1**

SP1, 2016-09-12, 2016-09-13 och 2017-03-24

Beslut 17/00913, 16/02394 och 2403

Inslagen var en del av *Ring P1* där programledaren samtalande med olika inringande personer om bland annat Sverigedemokraterna (SD). Programledaren samtalande i inslaget med en inringande person, A, som var kritisk till att bland annat Stefan Löfven och Anna Kinberg Batra uttryckt att SD inte var välkomna i diskussioner. Därefter sades bland annat följande.

(A) – Löfven och de andra, de här två till, det är de som är de värsta rasisterna. [- -] (Programledare) – Men alltså, om vi har då ett parti som trots att de kallar sig demokrater, menar att människor har olika värde, ska då ett sådant parti respekteras på samma sätt som andra partier som verkligen är demokratiska? [- -] Men du SD, kan man ju säga, har en slags martyrkrona på sig som väl kanske har givit dem, vad vet jag, en hel del sympatier. Om de blir insläppta då har de inte längre det här martyrskapet att rida på. (A) – Nej, men varför gör de inte det då? Varför släpper de inte in dem utan håller fast vid det här gamla. Men varför kan de jobba med kommunisterna? [- -]

I ett annat inslag samtalande programledaren med en annan inringande lyssnare, B, som ansåg att SD redan granskats av media. Bland annat sades följande.

(Programledare) – Men varför ställer aldrig folk, sällan, vänta nu, vad har de för människosyn? (B) – På vilket sätt skiljer sig Sverigedemokraternas människosyn ifrån andra partiers människosyn, menar du? (Programledare) – Ja, att människor inte har samma värde. (B) – Nä, men människor har väl inte samma värde också. Det är väl inget parti som anser att alla människor har lika värde. Alla partier behandlar ju olika människor... (Programledare) – Jo, utom Sverigedemokraterna faktiskt. (B) – ... på olika sätt. (Programledare) – Men vi får fortsätta prata om det här imorgon.

Programmet avslutades därefter.

Granskningsnämnden konstaterade att *Ring P1* är ett återkommande och för publiken väl känt diskussionsprogram där programledarens roll är att ifrågasätta och polemisera med de inringande personerna. Av detta följer att det måste finnas utrymme för programledaren att föra fram argument för en annan uppfattning än den som hävdas av inringande lyssnare. Programledarens ifrågasättande av om SD borde respekteras på samma sätt som partier som ”verkligen är demokratiska” samt uttalandena om att SD inte tillämpade demokrati och att alla partier utom SD ansåg att alla människor har ett lika värde var dock värderande och kunde uppfattas som ställningstaganden. Uttalandena innebar därmed en brist i förhållande till kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av den aktuella programformen ansåg nämnden dock att bristen inte medförde att inslagen stred mot kravet på opartiskhet.

KRITISERAT

Karlavagnen

SR, P4, 2007-03-14

Beslut SB 564/07

Karlavagnen är ett direktsänt program som bygger på samtal från lyssnare. I det anmälda programmet diskuterades bland annat utförsäljningen av statliga bolag. I ett samtal med en lyssnare sa programledaren att hon tyckte att det var märkligt att inte svenska folket stod upp och skrek rakt ut i protest mot utförsäljningen.

Granskningsnämnden ansåg att programledaren gick väl långt i sina uttalanden i den kontroversiella politiska frågan och att inslaget därför brast i förhållande till kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av att programledaren i slutet av programmet intog en mer neutral hållning i frågan och med beaktande av programmets karaktär ansåg nämnden dock att inslagen som helhet inte stred mot kravet på opartiskhet. Två ledamöter var skiljaktiga och ville fria inslaget helt.

Ring P1

SR, 2015-10-26

Beslut 15/02929

Under sändningen diskuterade flera av de inringande lyssnarna den skolskjutning som fyra dagar tidigare hade inträffat i Trollhättan. Andra teman för lyssnar-samtalen var rasism och anlagda bränder mot flyktingförläggningar. En av de inringande lyssnarna inledde samtalet med att säga att hon ville tala direkt till Jimmie Åkesson. Under samtalet sades bland annat följande.

(Lyssnare) – Men efter alla mordbränder och efter morderna i Trollhättan så tror jag faktiskt att Jimmie Åkesson verkar ha gjort sig skyldig till anstiftan till mord. (Programledare) – Det här vet inte jag om man... (Lyssnare) – Anstiftan. (Programledare) – Det här är ju spekulationer. Det här vet inte... (Lyssnare) – Men jag vill framför allt säga till dig, Jimmie Åkesson, till dig Jimmie Åkesson, sluta att uppmana dina horder att bete sig på det här viset. Jag tror att du borde sitta bakom galler och bom. Och därinne kan du bilda dig. Du ska läsa, Jimmie Åkesson. Du är bara okunnig och rädd. Men du ska aldrig, aldrig gå undan med det här. Du ska inte komma undan med det här för att det är dina ord som gjorde att den där killen agerar som han agerade och det handlar absolut inte om ensamvargar, absolut inte. Det här är politiska aktioner som kan ramas in i den här propagandakampanjen som själva Jimmie Åkesson har sagt att de ska göra.

Mot bakgrund av programformen och att den kritik som framfördes gällde parti-ledarens politik, samt med beaktande av att programledaren distanserade sig från den inringande lyssnarens uttalanden, fann granskningsnämnden att inslaget inte stred mot kravet på opartiskhet.

Nyhetsbyrån

SVT2, 2011-04-05

Beslut 11/00857

Nyhetsbyrån var ett program där tre paneldeltagare och en programledare diskuterade nyheter från den gångna veckan. I panelen medverkade en journalist, en komiker, och en professor i statsvetenskap. Paneldeltagarna diskuterade en film från Djurgårdens IF vari en liten flicka sjöng inledningen på en sommarpsalm i ett av portvalven till Stockholms Stadion. Efter ett tag kom ett antal män in från sidorna i bilden och föll in i sången. Paneldeltagarna uttryckte obehag över Djurgårdens IF:s film. En av deltagarna sa bland annat att han ansåg att männen i filmen såg ut som halvnazister nästan allihop.

Granskningsnämnden ansåg inte att några enskilda personer pekades ut som nazister eller våldsvärkare i inslaget. Det kunde ändå diskuteras om de långtgående och negativa uttalandena av paneldeltagarna borde ha kommenterats och balanserats av i vart fall programledaren. Mot bakgrund av programmets lättsamma karaktär och det sätt på vilket panelen sammantaget kommenterade filmen och Djurgårdens IF kunde nämnden dock inte finna att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Ring P1

SR, P1, 2009-07-15

Beslut SB 971/09

I *Ring P1* talade flera inringande lyssnare om cannabis. Majoriteten av dem var tveksamma till en legalisering av drogen och talade om dess negativa effekter. Programledaren ifrågasatte de inringande lyssnarnas åsikter och frågade bland annat varför just cannabis var värre än alkohol. Han jämförde även cannabis med homosexualitet som han menade hade blivit en naturlig del av vår vardag och frågade varför inte cannabis skulle kunna bli det. I ett samtal med en kvinna som beskrev de negativa följderna av cannabisbruk sa programledaren bland annat.

Fast det där låter liksom teoretiskt, med all respekt, du har aldrig prövat själv, så du, det där är någonting som du har läst dig till. [- -] Jag känner ju liksom jätteakademiker som har skrivit massa med böcker och så där, som röker nu och då, de har alla, de har alla knivarna mycket vässade i lådan.

Trots att programledarens argumentation var något tillspetsad kunde hans uttalanden enligt granskningsnämnden inte uppfattas som ställningstaganden i strid med kravet på opartiskhet. Nämnden, som beaktade programmets karaktär, ansåg inte heller att hans uttalanden innebar ett förhållande av drogbruk. Två ledamöter var skiljaktiga och ansåg att programledaren tog personlig ställning i den kontroversiella frågan om cannabisbrukets effekter.

FRIAT

Ring P1

SR, P1, 2008-12-12 m.fl. dagar

Beslut SB 352/09

I de aktuella programmen handlade flera av samtalen om elöverkänslighet. Programledaren sa bland annat följande.

Jo, men det är ju toppen. Då kan man ju göra sig själv till ett offer och så pekar man på samhället och säger, där är massa elektricitet och ingen förstår mig, jag är jättespeciell, och så kan jag få pension också för att jag är så jättespeciell och inte vill jobba.

Flera anmälare ansåg att programledaren uttalade sig om elöverkänslighet på ett okunnigt och respektlöst sätt.

Granskningsnämnden har i tidigare beslut uttalat att det i ett program av den typ som *Ring P1* representerar för diskussionens skull måste finnas ett stort utrymme för programledaren att föra fram argument för en annan uppfattning än den som hävdas av en inringande lyssnare. Nämnden ansåg att det med hänvisning till programledarens roll att ge debatten liv och komma med motargument kunde diskuteras om han inte även borde ha argumenterat mot de inringande personer som ifrågasatte elöverkänslighet. Nämnden fann dock att avsaknaden av detta inte innebar att inslagen stred mot kravet på opartiskhet. Tre ledamöter var skiljaktiga och ville fälla inslagen.

Nämnden har även i tidigare beslut friat programledaruttalanden om elöverkänslighet i programserien *Ring P1* (Beslut SB 634/06).

FRIAT

Mitt P3

SR, P3, 2008-07-01

Beslut SB 858/08

I det aktuella programmet kunde lyssnare ringa eller skicka e-post till programmet och tycka till om den så kallade FRA-lagen. Programledaren inledde programmet genom att säga att hon i gårdagens program varit allt för okunnig om lagen för att kunna ha en åsikt men att hon nu hade läst på. Hon sa att hon hade en kluven inställning till lagen och gjorde bland annat kopplingar till Pinochetdiktaturens övervakningssamhälle som hennes egen familj hade flytt från.

Granskningsnämnden konstaterade att programledaren var en sådan företrädare för SR för vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut. Programmets karaktär var dock sådan att programledarens roll var att skapa diskussion och debatt. Under det fortsatta programmet efterlyste hon vid flera tillfällen inlägg från personer som var för FRA-lagen. Mot den bakgrunden ansåg nämnden att programledarens uttalanden inte innebar något ställningstagande i strid med kravet på opartiskhet.

Ring P1

SR, P1, 2007-11-14

Beslut SB 283/08

I det aktuella programmet handlade flera samtal om lämpligheten i att en mord-dömd person utbildade sig till läkare. Under två olika samtal gjorde programledaren kopplingar till det så kallade ”styckmordsfallet”. En anmälare kritiserade att programledaren jämförde de båda fallen.

Enligt granskningsnämnden måste programledarens uttalanden om ”styckmordsfallet” ses som ett sätt att försöka föra diskussionen framåt. Även om kopplingen mellan de två fallen kunde diskuteras, innebar uttalandena enligt nämndens mening inte några ställningstaganden i strid med kravet på opartiskhet.

Ring P1

SR, P1, 2002-09-16

Beslut SB 55/03

I programmet medverkade en kvinna som ansåg att ”högern” i Sverige ofta missförstods och felaktigt framställdes som en linje som inte var för solidaritet, omtanke för de svaga i samhället etc. Programledaren svarade henne följande.

Ja, det finns ju ingenting som tyder på att folk mår bättre i högerregimer. [...] Man knäcker fingrarna på folk som har olika åsikter och så där. Det är ju inte att må bra tycker jag. [...] Äh, jag tänkte på Chile och sådant där.

Granskningsnämnden konstaterade att programledaren gjorde flera uttalanden som i andra sammanhang inte skulle ha varit godtagbara. Mot bakgrund av programmets upplägg ansåg dock nämnden dock att uttalandena inte innehöll ställningstaganden av sådant slag att de stred mot kravet på opartiskhet.

Ring P1

SR, P1, 2002-02-06 och 02-08

Beslut SB 324/02

I programmet den 6 februari medverkade en kvinna som var kritisk mot det sätt på vilket medierna hade behandlat nyheten om Sigvard Bernadottes död. Hon ansåg att hans bortgång hade fått alldeles för liten uppmärksamhet i media i jäm-

förelse med mordet på Fadime Sahindal. Efter ett kort meningsutbyte frågade programledaren kvinnan om hon var rasist, varefter han avslutade samtalet med orden. ”Ja, tack ska du ha lilla stumpan”. I programmet den 8 februari återknöt en annan lyssnare till ovanstående samtal och kritiserade programledaren för att hans sätt att avsluta detta. Programledaren förklarade att han hade blivit ganska trött på den uppringande damen som visat sig vara ”väldigt rasistisk”.

Enligt granskningsnämndens mening kunde det diskuteras om programledaren inte gick väl långt i sin ”betygsättning” av de uppringande personerna och deras åsikter när han i inslaget den 8 februari slog fast att en tidigare medverkande lyssnare var ”väldigt rasistisk”. Nämnden kunde dock inte finna att inslaget innehöll ställningstagande av sådant slag att det stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Ring P1

SR, P1, 2001-03-01

Beslut SB 270/01

I programmet förekom en diskussion mellan programledaren och några lyssnare om droger. En lyssnare förde fram en friare syn på droger och ansåg att till exempel cannabis borde säljas receptfritt på apotek. Det framgick av diskussionen att programledaren var av en annan mening. Avslutningsvis förekom följande dialog mellan lyssnaren och programledaren.

(Pgl.) – Har du tänkt på det [NN]? (Lyssnaren) – Nu har vi en sysselsättningsrumpnisse som håller på att försöka slå ihjäl mig. (Pgl.) – Vänta, vänta. Då gör vi så här. Eftersom du säger att alla som är emot legalisering av cannabis försöker slå ihjäl dig med olika argument då tar jag och gör det slutgiltigt och säger att så korkade idéer som du för fram är det sällan man hör. Det finns för övrigt redan för mycket knark i Sverige och varför ska man då föra in mer eftersom redan många ungdomar har bestulits på sin framtid. Hej då [NN]! Nu har vi förespråkarna för en restriktiv linje kvar.

Granskningsnämnden konstaterade att det i Sverige råder en relativt stor politisk enighet om att iakttä en restriktiv hållning till droger. Många debattörer förespråkar dock en liberalare linje av kontinental modell. Frågan om drogpolitiken är otvivelaktigt kontroversiell. Bestämmelsen om mediets genomslagskraft ålägger SR att visa varsamhet bland annat vid spegling av bruket av droger. SR hade som sin mening anfört att företaget med hänvisning till bestämmelsen måste kunna markera ett avståndstagande från liberalisering. Granskningsnämnden delade inte den uppfattningen. När företaget, som i det aktuella fallet, inbjöd lyssnare att debattera frågan ålåg det SR att iakttä sedvanlig objektivitet. SR kunde således varken företräda den officiella, restriktiva, linjen eller den motsatta, liberala.

Enligt nämnden kunde det diskuteras om inte programledaren genom sitt bryska avvisande av den uppringande kom att ta ställning i en kontroversiell fråga. Med hänsyn till att det rörde sig om ett direktsänt diskussionsprogram och det därmed sammanhängande ansvaret för programledaren att polemisera med de uppringande, fann nämnden dock vid en samlad bedömning att programmet inte stred mot kravet på opartiskhet.

En ledamot var skiljaktig och ansåg att programledaren tog ställning i en kontroversiell fråga.

FRIAT

Ring P1

SR, P1, 2000-11-21

Beslut SB 79/01

I programmet förekom ett samtal med en lyssnare som var kritisk till mediebevakningen av konflikten mellan Israel och Palestina. Lyssnaren ansåg att bevakningen var alltför Palestinavänlig. Följande dialog utspelades.

(Lyssnaren) – [...] när man ser reportagen så får man känslan av att det bara är Israel som är boven i dramat. (Pgl.) – Jaså? Där tror jag nog att folk har litet olika uppfattning där. (Lyssnaren) – Men vi kan vara överens om att Israel är den enda demokratiska staten i området. Så långt kan vi ju gå. (Pgl.) – Men är inte Israel i grunden en illegitim statsbildning när det bygger på, när staten bildades genom en ockupation. Så att det där är väl en fråga som kan tvistas bland de lärde. (Lyssnaren) – Ja, säkert. Men du vet det kom ju till fyrtioåtta, femte maj, Israels stat.

Enligt granskningsnämnden kunde programledarens uttalande tolkas som ett ställningstagande från hans sida. I programmet dagen därpå gjorde programledaren emellertid ett tillrättläggande och förklarade hur han hade menat. Mot bakgrund av detta klarläggande och att uttalandet gjordes i en direktsänd dialog med en lyssnare, där programledarens uppgift var att ifrågasätta och föra debatten framåt, ansåg nämnden att inslaget inte stred mot kravet på opartiskhet.

10. HÄNVISNING TILL WEBBPLATS

FRIAT

Nyheterna

TV4, 2005-09-09

Beslut SB 935/05

I inslaget uppmärksammades att Lotta Hedström, tidigare språkrör för Miljöpartiet, hjälpte och skyddade en kurdisk kvinna och hennes dotter som sades vara hotade av hedersmord och barnnäktenskap om de återvände till Turkiet. Efter intervjuer med den kurdiska kvinnan, Lotta Hedström och migrationsminister Barbro Holmberg avslutades inslaget med att studioreportern sa följande.

Och i hela Sverige hålls i morgon demonstrationer för flyktingamnesti och på onsdag i nästa vecka så fattar riksdagen sitt beslut. Mer om tider och platser för demonstrationerna på tv4.se.

TV4 anförde att det var vanligt att man i nyhetsinslag hänvisade till TV4:s webbplats för ytterligare information. Granskningsnämnden ansåg att det var en viss skillnad mellan att till exempel hänvisa till en utredning som fanns tillgänglig via programföretagets webbplats och att, som i detta fall, hänvisa till information om planerade demonstrationer i en kontroversiell samhällsfråga. Nämnden hade emellertid inte underlag för slutsatsen att informationen på webbplatsen i detta fall var utformad på sådant sätt att inslaget i förening med denna information stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

TV4 Stockholm

TV4, 2002-12-24

Beslut SB 212/03

Inslaget utgjordes av ett telegram med följande innehåll.

Nu finns det en hemsida om det påstådda valfusket i Stockholm. Det är kristdemokraterna [A] och [B] som har skapat hemsidan för

att samla information om och för att få folk att protestera mot det fusk som misstänks ha förekommit under valet i höstas. valfusk.nu är adressen till hemsidan.

Medan telegrammet lästes upp visades webbadressen och olika delar av webbplatsen i närbild.

Enligt granskningsnämndens uppfattning kunde inlagen uppfattas som en hänvisning till den aktuella webbplatsen. Nämnden ansåg att lämpligheten av detta utifrån opartiskhetssynpunkt visserligen kunde diskuteras, men att inslaget likväl knappast kunde uppfattas som ett ställningstagande för den linje som ansåg att socialdemokrater i Stockholm hade fuskat under valet 2002. Mot denna bakgrund fann nämnden att inslaget inte stred mot kravet på opartiskhet.

11. PERSONANGREPP

FÄLLT

Val 2014: Valet med Janne och Belinda

SVT1 2014-09-09

Beslut 14/02147

Programmet handlade om det kommande riksdagsvalet och direktsändes på tisdag- och torsdagskvällar med start tre veckor före valet. En av programledarna fanns i studion och den andra ute bland allmänheten någonstans i Sverige. I det aktuella programmet gästades studion av bland annat en EU-parlamentariker, en skådespelare, en författare och en före detta idrottsstjärna. Vidare visades bland annat ett förinspelat reportage där en sverigedemokrat, A, intervjuades som planerade att starta en flyktingförläggning. Mellan inslagen fick studiogästerna reagera på vad som hade sagts.

Granskningsnämnden konstaterade att det i programmet riktades långtgående anklagelser mot A. Även om kritiken framfördes av tillfälligt medverkande i direktsändning kunde den knappast ha varit oförutsedd av programföretaget. Enligt nämnden gjorde inte heller programledaren tillräckligt för att balansera kritiken. Mot den bakgrunden stred programmet mot kravet på opartiskhet. Att A, av vad som framkommit i SVT:s yttrande, i sista stund avböjde att medverka i direktsändning ändrade inte den bedömningen.

FÄLLT

Obs

SR, P1, 2012-05-03

Beslut 12/01531

Programmet innehöll en krönika av en barnläkare om antisemitism och om Malmös kommunalråd Ilmar Reepalu. Krönikören sa bland annat följande.

Om någon hade frågat mig för några decennier sedan om Malmö är en antisemitisms stad hade jag betraktat vederbörande som ett pucko. I dag är det annorlunda. Även om Ilmar Reepalu långt ifrån är den värsta antisemiten har hans attityd till frågan på ett

avgörande sätt bidragit till denna hydras återkomst. [- -] Malmös starke man, Ilmar Reepalu, har ställt till mer skada än mången annan. Per Engdahl blev efter världskriget bara en patetisk figur. Ilmar Reepalu slokar med sina öron varje gång han försagt sig och framhåller att han ingenting visste. Han visste ingenting om nazisternas bestialiteter fastän partikamraten Göran Persson genomfört den bästa upplysningskampanj som tänkas kan. Ilmar är barnfödd enbart tre mil från Estlands största koncentrationsläger där tiotusentals mördades. Har inte hans föräldrar berättat det eller hans kusiner? Reepalu vill att judar i Malmö ska ta avstånd från Israels politik. Aldrig skulle jag dock begära att kommunalrådet offentligen tog avstånd från esters och letters högtidlighållanden av sina kollaboratörsgränningar som sker årligen. Reepalus så många så kallade misstag vad gäller hans inställning till judar borde av hans parti rendera honom en timeout, i det här fallet möjligen kalla den för ett eller flera sabbatsår.

Granskningsnämnden ansåg att barnläkaren riktade långtgående kritik mot Ilmar Reepalu. Även med beaktande av den vidsträckta yttrandefriheten, barnläkarens ställning som fristående krönikör och att det framgick att krönikan utgick från krönikörens personliga iakttagelser och erfarenheter, ansåg nämnden att hans uttalanden närmast fick karaktären av ett personangrepp. Ilmar Reepalu borde ha fått möjlighet att bemöta dessa uttalanden i eller i nära anslutning till sändningen. Det förhållandet att redaktionen först 19 dagar efter det aktuella inslaget kontaktade Malmö kommun kunde inte anses innebära att SR hade iakttagit skyldigheten att ge en kritiserad part utrymme att bemöta kritiken. Inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Godmorgon, världen!

SR, P1, 2010-02-28

Beslut SB 320/10

I inslaget kommenterade krönikören NN den kritik som hade riktats mot kommunalrådet Ilmar Reepalu sedan han uttalat sig om attacker mot judar i Malmö. NN sa bland annat:

Men i en sak vill jag ge Ilmar Reepalu rätt. Och det är när han skriver att detta börjar likna en kampanj riktad mot honom personligen. Ja, käre Ilmar Reepalu, det är precis vad det är. Det är en kampanj riktad mot dig personligen och man kan hoppas att den fortsätter med oförminskad styrka ända tills Malmöborna tar sig samman och väljer sig ett nytt kommunalråd. Eller tills att Reepalu på det minsta lilla sätt antyder att han, som vill ha folkets förtroende, har fattat vad antisemitism är. [- -] Reepalu förnekar nu alltså att han är antisemit. Han har inte alls något emot judar. Men, och här kommer problemet, när han tillfrågas om attackerna mot enskilda judar i Malmö, så söker han en rationell förklaring till dem. Han sätter dem i samband med Israels

politik i Palestina. En jude i Malmö kan alltså i Reepalus ögon vara ansvarig för vad den israeliska regeringen har för politik, bara genom att vara jude. Det är precis samma tankefigur som ligger till grund för den traditionella antisemitismen. [- -] Antisemitismen i Malmö är sannolikt inte så mycket värre än på andra håll i Sverige eller i Europa. Det är Ilmar Reepalu som är värre. [- -] Hur får man en sådan man att fatta? Vem kan hjälpa honom att förstå vad det är han faktiskt säger? Jo, det finns en som borde kunna vara till hjälp, på nära håll. I Malmö bor en man som heter Salomon Schulman, född i Malmö, efter kriget av föräldrar som överlevde förintelsen. Gå hem till honom Ilmar, be honom läsa högt ur den bok han just översatt och publicerat. Chil Rajchmans 'Jag är den siste juden', som handlar om utrotningslägret Treblinka, där cirka en miljon judar mördades. Rajchman var en av 54 överlevande. Det är en förfärlig bok. Men den är inte så lång. Salomon kan läsa hela för dig, och när han läst färdigt, ska du svara på frågan, vad hade Rajchman gjort för ont? Vad hade hans system som gasades ihjäl gjort för ont? Vad hade de för åsikt om Palestina som de inte borde ha haft? Om inte den skånske juden Salomon Schulman kan få Ilmar Reepalu att fatta, då kan ingen. Men då borde inte Reepalu vara stark man i Malmö heller.

Även med beaktande av den vidsträckta yttrandefriheten och NN:s ställning som fristående krönikör ansåg granskningsnämnden att hans uttalanden närmast fick karaktären av ett personangrepp mot kommunalrådet och att de gick utöver vad som kunde accepteras med hänsyn till opartiskhetskravet.

FÄLLT

Drömstart

SR Kristianstad, P4, 2008-04-15
Beslut SB 741/08

Under sändningen av programmet spelades vid två tillfällen ett inlägg upp från en inringande kvinna som uttalade sig om den man som misstänktes för mordet på en tioårig flicka. Kvinnan sa:

Jag vill bara säga, avrätta det djävla svinet. Han har inga rättigheter att leva. Och kan någon inte göra det så skicka honom till mig så ska vi ta hand om honom. Hej då!

Uppspelningarna hade inte någon av gångerna någon koppling till det övriga programinnehållet. Granskningsnämnden beaktade att uttalandena framfördes av en tillfällig medverkande person men eftersom de framfördes på det sätt som skedde och utan balanserande kommentarer, passerade de gränsen för vad som kunde accepteras med hänsyn till opartiskhetskravet.

Nyhetstimmen

SR Väst, P4, 2005-02-10

Beslut SB 698/05

En krönika i SR Väst handlade om den så kallade porrskandalen vid Dramatiska institutet (DI). Krönikören, som var reporter och programledare på SR Väst, sa bland annat följande.

Att få utlopp för sina egna sexuella böjelser via barn är för mig det värsta av brott. För det här är inte tal om annat än djup kränkning och frågan är om det inte också handlar om både sexuellt ofredande och pedofili i olika grad för sjukt är det. Det här är inte konst men däremot är det konstigt att det får och kan hända vid en sådan institution som Dramatiska institutet. Det är konstigt att [X] som är chef också visar sig vara en sådan mes när han får frågor om det finns rim och reson i det här. 'Det kan verka egendomligt kanske när man tar det ur sitt sammanhang men jag har fortsatt förtroende för det som förekommit', säger han och det borde räcka för att skicka hem honom anser jag. En annan, en professor [Y] vid institutet, anser att det inte alls är något problem med att låta små barn lyssna på samlagsljud men han kan inte precisera syftet med den så kallade studien. Tjingeling [Y], nu har du också gjort ditt. Ta [X] i näven, hyr er en hederlig vuxenporrfilm och gå i pension vet jag för ni har som sagt gjort ert. Och [Z] hon säger sig i dag vara ångerfull. Jättefint hördu du, ta nu du och skaffa dig en vävstol och förpassa din konst till varpen i stället. [- - -] Nu ska det hela utredas på femtioelva olika nivåer och det enda jag är intresserad av och hoppas på det är att någon till syvende och sist slår näven i bordet och rensar upp på Dramatiska institutet och det snarast.

Granskningsnämnden konstaterade att inslaget var en krönika med personliga kommentarer och ansåg att dess karaktär måste ha stått klar för lyssnarna. Angreppen på de namngivna personerna och på studenterna var dock långtgående. Mot den bakgrunden och eftersom krönikören var nyhetsreporter och programledare på SR Väst ansåg nämnden att inslaget utgjorde ett ställningstagande som stred mot kravet på opartiskhet i sändningstillståndet.

En ledamot var skiljaktig och ville fria inslaget.

Godmorgon, världen!

SR, P1, 2004-09-05

Beslut SB 93/05

I inslaget gjorde SR:s östeuropakorrespondent en betraktelse över Slobodan Milosevics försvarstal inför krigsförbrytartribunalen i Haag. Drygt halvvägs in sa han följande.

När Slobodan Milosevic kallar in sina första vittnen så ser vi var vännerna finns. Vittnena är två tidigare premiärministrar, Greklands Konstantinos Mitsotakis och Rysslands Javgeniv Primakov. Milosevic har 150 dagar på sig, lika länge som åklagarsidan, för att höra vittnen som stöder Milosevic. Om [NN], chefredaktör för Ordfront Magasin, också finns med bland vittnena är inte känt.

NN anmälde inslaget och ansåg att det var grovt och osakligt och att det uppenbara syftet verkade vara att smutska honom. Han uppgav att han aldrig skrivit eller sagt något som kunde tolkas som att han stöder Milosevic.

Enligt granskningsnämndens mening misstänkliggjordes NN i inslaget för att sympatisera med Milosevic. Nämnden beaktade att en vidsträckt yttrandefrihet ska råda i radion, men ansåg att uttalandet passerade gränsen för vad som kan accepteras med hänsyn till kravet på opartiskhet.

God Morgon

SR Gävleborg, P4, 2004-09-15

Beslut SB 828/04

I ett inslag med rubriken Veckans överraskning kommenterade programledaren det förhållandet att Ylva Johansson och Marita Ulvskog hade fått nyckelpositioner inom socialdemokratin. Enligt programledaren skulle tidigare socialdemokratiska partiledare inte ”ha drömt om att ge före detta kommunister det enorma inflytande över regeringspolitiken som de har i dag” och han fortsatte:

Tillsammans med Miljöpartiet är det ju Vänsterpartiet som slutgiltigt utformar den socialdemokratiska politiken och det må väl vara att små partier får ett orimligt stort inflytande i parlamentariskt osäkra lägen, men varför ska en före detta Moskvakommunist bli minister i en rent socialdemokratisk regering och, ännu värre, varför ska en före detta maoist bli partisekreterare i landets största demokratiska parti?

Programledaren riktade också hård kritik mot Marita Ulvskog för att hon inte hade tagit avstånd från sitt tidigare stöd för maoismen. SR anförde bland annat att programledaren var välkänd för SR Gävleborgs lyssnare och att den aktuella kommentaren gjordes inom ramen för en stående programpunkt där denne tog upp aktuella händelser i kåserande, kommenterande och reflekterande form.

Granskningsnämnden ansåg att programledaren i sin kritik mot utnämningarna av Ylva Johansson och Marita Ulvskog tog ställning på ett sätt som inte är förenligt med det krav som ställs på företrädare för programföretaget. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet. Vad programföretaget anförde om inslagets karaktär och om att programledarens personliga stil var välkänd för lyssnarna ändrade inte den bedömningen.

FÄLLT

Studio Ett

SR, P1, 2001-08-10

Beslut SB 75/02

I *Studio Ett* sändes en krönika som riktade sig till Utlänningsnämndens ledamöter. Krönikören uttalade långtgående kritik mot ledamöterna vars förnamn räknades upp i inslaget. Han sa bland annat följande.

Alla ni ledamöter av Utlänningsnämnden. Ni som har till yrke att vara sista instans i asylärenden och inte sällan har den tunga plikten att sätta yxan i nacken på folk som inte får stanna i Sverige. Jag undrar bara, varför gör ni det? [- -] Nej, jag skulle vilja höra de rent personliga argumenten. Även om man är för dödsstraff så behöver man ju inte ta anställning just som bödel. [- -] För det är ju just ni som gör det. Inte reglerna, reglerna är bara ord på papper som man kan protestera mot eller bara strunta i. Men ni trycker på knappen fastän ingen har tvingat er. Varför valde ni det som yrke? Var det bra betalt? Eller gav det prestige? Fick ni jättfina visitkort? Ja, jag vet att det här är problematiskt. Ibland är ni ju hyggliga och låter folk stanna. Men ibland går det åt pipan också och ni tycks vara villiga att ta den risken och det förstår inte jag.

Granskningsnämnden konstaterade att det i inslaget riktades långtgående kritik mot Utlänningsnämndens ledamöter. Nämnden beaktade samtidigt att en vidsträckt yttrandefrihet ska råda i radion. Oavsett om krönikören skulle betraktas som en tillfällig medverkande eller en sådan medverkande för vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut ansåg nämnden att inslaget passerade gränsen för vad som kunde accepteras med hänsyn till kravet på opartiskhet.

Kulturnytt

SR, P1, 1999-11-11

Beslut SB 122/00

Det aktuella avsnittet av *Kulturnytt* innehöll ett inlägg om att en ny chef hade tillsatts på Östasiatiska museet. Kulturradios medarbetare kommenterade utnämningen i mycket personliga ordalag och uttalade skarp kritik mot valet av ny chef och de tillsättandes kompetens härför. Han sa bland annat följande.

Sålunda ska alltså den i musée- och kultursammanhang fullkomligt novise [A] och hans ordförande [B] fatta besluten. [B] som själv deklarerat att hon sitter där hon sitter endast för att vidarebefordra order uppifrån. Hennes kompetens för museiverksamhet och kulturfrågor härrör från en mellanchefspost i Göteborgs bostadsförmedling, från en sällsynt misslyckad sejour som chef för Statens invandrarverk, varifrån hon räddades till ett chefsjobb för ett för tillfället speciellt hoptotat statligt fastighetsbolag. En trogen hund alltså, och därunder tillräckligt många nyttiga idioter. Och detta i kombination med totalt tanketomma idéer och frånvaron om allt begrepp om praktisk utställningsverksamhet.

Granskningsnämnden ansåg att reportern i sin kommentar gjorde ett långtgående personligt ställningstagande som närmast fick karaktären av personangrepp. Inslaget stred därigenom mot kravet på opartiskhet i sändningstillståndet.

Morgonpasset

SR, P3, 1996-11-15

Beslut SB 392/97

En krönika med stå-upp-komikern Lasse Lindroth i *Morgonpasset* handlade om NN som hade utvisats till Iran efter tio år i Sverige. Efter beslutet om utvisning hade NN tagit sitt liv. Lindroth uttalade långtgående kritik mot de berörda tjänstemännens och ledamöternas handläggning av ärendet, att de var den ”mördarpatroll” som svenska folket skulle minnas och att de skulle ställas ansvariga för mordet på NN.

Granskningsnämnden konstaterade att det i inslaget riktades långtgående anklagelser mot namngivna tjänstemän och ledamöter för att ha begått mord. Även med beaktande av att en vidsträckt yttrandefrihet ska råda i radion och av att uttalandena gjordes av en utomstående medverkande ansåg nämnden att inslaget passerade gränsen för vad som kunde accepteras med hänsyn till kravet på opartiskhet.

Nyheterna

TV4, 1994-12-13 och 12-14

Beslut SB 59/96

I ett inslag i *Nyheterna* den 13 december 1994 kritiserades Aktiespararnas vd, NN, för att ha monopoliserat hotellmarknaden i Södertälje genom ett avtal som innebar att hans familjeföretag tog över driften av Stadshotellet i Södertälje. NN misstänkliggjordes också för att ha utnyttjat sin position i Aktiespararna för att få till stånd det aktuella avtalet. I två uppföljande inslag dagen efter påstods att NN hade utövat påtryckningar på bland annat TV4:s reporter i syfte att förhindra sändning av det tidigare inslaget och att han hade försökt efterforska *Nyheternas* källor. Reportern riktade hård kritik mot NN och ansåg det ”ynkligt” av en person som ”självt alltid ställer krav på maximal öppenhet i affärssammanhang” att agera på detta sätt. Reportern sa också att det var mycket ovanligt att ”personer på den här nivån” utövade påtryckningar på journalister och att detta var vanligtare ”i mer ljusskygga kretsar”.

Granskningsnämnden ansåg att reportern kommenterade NN:s agerande på ett sätt som inte stod i proportion till vad NN beskyldes för och som närmast fick karaktären av ett personangrepp. Enligt nämndens mening var reporterns uttalanden om NN inte förenliga med det krav på opartiskhet som gäller för programledare och reportrar.

Skånemorgon

SR Kristianstad, P4, 1994-04-04

Beslut SB 125/94

Programmet innehöll ett inslag om en omröstning i Konstitutionsutskottet (KU) som gällde frågan om huruvida innehav av barnpornografi skulle kriminaliseras. Enligt programledaren röstade fem ledamöter emot kriminalisering. Han buade och suckade åt dessa ledamöter, nämnde två gånger deras namn och uppmanade lyssnarna att lägga namnen å minnet. Programledaren fortsatte:

Grundlagen bör inte ändras i brådska efter ett brev i massmedierna, sa Ingela Mårtensson. Ja, men hallå Ingela, hallå! – barnporr upp-fanns faktiskt inte i går! Jag börjar undra, det sägs att bakom varje stor man står en kvinna. Men Ingela, vem står bakom dig? Och ni, fem ledamöter, som röstade emot. Jag börjar faktiskt intressera mig lite grann för er sexuella läggning. Även om det i sig inte skulle förändra någonting.

Granskningsnämnden ansåg att programledarens uttalanden innebar ett klart ställningstagande i en kontroversiell fråga. Hans antydning att de namngivna KU-ledamöternas ”sexuella läggning” kunde ha haft någon betydelse för deras ställningstagande måste vidare betraktas som ett i sammanhanget allvarligt och ovidkommande personangrepp. Även med beaktande av vad SR anfört angående programledarens personliga sätt att leda programmet ansåg nämnden att det aktuella inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

KRITISERAT

Kulturnytt

SR, P1, 1996-05-31

Beslut SB 378/96

Programmet innehöll ett inslag i vilket kulturredaktionens medarbetare A ironiserade över att tonsättaren B skulle följa med en polarexpedition till Arktis för att bland annat göra en musikkomposition av ljud från is. A sa bland annat följande.

Han tänker spela in knakanden och brakanden i alla möjliga fiffiga mikrofoner och sedan tänker han centrifugera alltihop i datorn och vinna pris på festivaler. Problemet är bara att Arktis inte ligger där alldeles tomt och knakar och väntar på [B]:s mikrofoner. Arktis är redan bebott, nämligen av en massa isbjörnar, osällskapliga typer som kan tänkas bli irriterade på den här egendomliga verksamheten, och som i så fall genast måste avlivas av den handlingskraftige kompositören.

Avslutningsvis sa A:

Men, allvarligt talat, är det inte en alldeles osedvanligt snuskig bild man ser för sig. Det västerländska avantgardet på besök i verkligheten, lämnande ett brett spår av blod och kadaver efter sig i snön. Fast det kommer väl inte med i hans lilla äckliga komposition, förstås.

Granskningsnämnden konstaterade att bakgrunden till inslaget var en artikel i en dagstidning om den musikkomposition som B avsåg att göra av ljud från is och den förestående expeditionen till Arktis. I artikeln uppmärksammades bland annat att B skulle vara isbjörnsvakt på expeditionen och därför var tvungen att lära sig skjuta. Som nämnden uppfattade SR:s yttrande var syftet med inslaget att på ett karikatyrmissigt sätt ironisera över konstnärens möte med verkligheten och det våld som kunde bli följden av detta möte. Genom A:s avslutande kommentarer kom emellertid inslaget även att framstå som ett angrepp på tonsättaren och hans ännu inte skrivna komposition. Inslaget brast härigenom i förhållande till det krav på opartiskhet som gäller för programledare och andra personer med liknande ställning i programmen. Bristen var dock enligt nämnden inte så allvarlig att inslaget stred mot bestämmelsen.

Studio Ett

P1, 2014-02-26

Beslut 14/00852

Inslaget var en del i ett program om var gränsen för brott i trafiken går. Inslaget innehöll uttalanden av en tillfälligt medverkande journalist, NN, som varit med om en bilolycka. Bland annat sades följande.

(NN) – Jag tycker att det är stötande för det allmänna rättsmedvetandet. Det är den principiella frågan. Sedan tycker jag att det är rent utsagt förjävligt att en person som så uttryckligen har bevisat för alla att han är oförmögen att på ett säkert sätt föra ett fordon på en allmän väg, tillåts fortsätta med det. Att han har sitt körkort kvar i dag det är väldigt stötande och allvarligt [- -] Just det, det var väldigt halt. Det var väldigt halt. Och det var det många förare som hade uppmärksammat och anpassat farten efter. En bil hade inte gjort det. (Programledare 1) – Jo, men ni får ju också en sladd. (NN) – Absolut, absolut, men vi körde inte på någon annan på en raksträcka. [...] Alla de andra bilarna, ett tiotal bilar lyckas observera olyckan, bromsa in, passera den, till och med parkera och gå ut och hjälpa till. En bil totalt misslyckas med detta, erkänner själv att det är 100 meter kvar när han får upp ögonen för att det ligger en bil tvärs över vägen. Den personen har inte i trafiken att göra. [- -] Han tittade inte på vägen. Det är ett mycket allvarligt misstag som leder till att jag i dag har tillbringat två månader på sjukhus, en person som försökte hjälpa mig få ut min son ur bilen är död, en kvinna är mycket allvarligt skadad. Jag kan fortsätta att räkna upp de allvarliga skador som det här har lett till. (Programledare 1) – Om det inte är viktigt med ett straff, vad är då viktigt för du har ju nu överklagat det faktum att förundersökningen lades ner. (NN) – Körkortet, han ska bort från gatan. Den killen ska inte sitta i en annan bil när min fru eller mina barn eller mina vänner rör sig på allmän väg. Han ska inte ha körkort. Och det, problemet är ju att eftersom det inte blir något åtal blir det heller ingen sådan efterföljd. Det är det som är problemet. Han ska inte utsätta andra människor för sitt bristande omdöme.

Granskningsnämnden beaktade vid bedömningen att NN vid tidpunkten för sändningen av inslaget var en tillfälligt medverkande och att det ska råda en vidsträckt yttrandefrihet i radion. För en tillfälligt medverkande kan kravet på opartiskhet ställas lägre. Det kunde dock diskuteras om inte NN riktade så långtgående anklagelser mot en bilförare att uttala andena innebar ett personangrepp på denne och passerade gränsen för vad som kunde accepteras inom ramen för kravet på opartiskhet. Mot bakgrund av att programledarna förde fram frågor och kommentarer som enligt nämndens mening var balanserande stred dock inslaget inte mot kravet på opartiskhet.

ANDRA BESLUT

Andra beslut som gällt personangrepp är:

Kritiserat, Tankesmedjan, SR, P3, Beslut 13/01319 (s. 20)

Kritiserat, Tankesmedjan, SR, P3, Beslut 12/01044 (s. 21)

Kritiserat, Best of P3, SR, P3, Beslut 10/01520 (s. 23)

Friat, Tankesmedjan, SR, P3, Beslut 11/02888 (s. 27)

12. FÖRETRÄDARE FÖR PROGRAM- FÖRETAGET ELLER TILLFÄLLIGA MEDVERKANDE?

För intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande gäller inte samma krav på opartiskhet som på programföretagens egna företrädare. Som framgår av till exempel besluten SB 75/02 och 392/97 (refererade i kapitel 11) finns det dock en gräns även för tillfälliga medverkandes yttrandefrihet.

FÄLLT

Aktuellt

SVT2, 2017-09-28

Beslut 17/02686

Inslaget handlade om att Kristdemokraterna (KD) lagt fram ett förslag om att samröre med våldsbejakande organisationer skulle förbjudas. I studion debatterade journalisten NN från programmet *Uppdrag granskning* och KD:s partiledare Ebba Bush Thor. NN fick bland annat frågan ”varför personer ska få uttrycka antidemokratiska åsikter i ett demokratiskt samhälle”. Bland annat sades följande.

(NN) – Det är otroligt farligt. Även om det låter väldigt gott, i ett demokratiskt syfte. Att försöka stoppa hemska åsikter, i det här fallet nazistiska. (Ebba Bush Thor) – Det är faktiskt inte det jag föreslår. (NN) – Men i de goda avsikterna så kan man också förinta demokratin. Vad, vilka andra åsikter... (Ebba Busch Thor) – Det är kanske lite väl magstarkt för det är inte det som skulle vara förlängningen av vårt förslag. Som för övrigt inte är nytt. Vi har drivit det sedan slutet av 80-talet. [...]. (NN) – Vilka andra åsikter ska vi brännmärka? Vad säger du om kommunistiska revolutionära organisationer som vill tillgripa våld och införa en totalitär stat? Ska de också förbjudas?

Utgångspunkten för inslaget var ett kontroversiellt förslag från KD om att samröre med våldsbejakande organisationer skulle förbjudas. NN var en sådan företrädare för SVT för vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut. Enligt nämndens mening kunde det i och för sig godtas att han deltog i den aktuella diskussionen, särskilt med beaktande av att ämnet gällde yttrandefrihet. Nämnden ansåg emellertid att flera av NN:s uttalanden om KD:s förslag, inte minst i den senare delen av debatten,

var så värderande att de innebar ett ställningstagande i strid med kravet på opartiskhet. Inslaget stred därför mot detta krav.

Två ledamöter var skiljaktiga och ville fria inslaget.

FÄLLT

Go'kväll

SVT1, 2012-11-27

Beslut 12/02610

I programmet medverkade två så kallade nyhetsspanare som diskuterade aktuella nyheter som de valt ut. En av nyhetsspanarna valde att lyfta frågan om ”skolan och kyrkan” och förklarade sina ståndpunkter. Nyhetsspanaren ansåg bland annat att det var synd att kyrkan inte tog ”chansen” att möta barn och ungdomar i kyrkan i samband med skolavslutningar.

Granskningsnämnden konstaterade att frågan om kyrkan och skolavslutningar är kontroversiell och att den var aktuell i media när programmet sändes. I inslaget uttalade nyhetsspanaren sina personliga åsikter om vilken position kyrkan borde inta i frågan.

Av SVT:s yttrande framgick att nyhetsspanaren vid sändningstillfället hade ett frilansuppdrag för programföretaget, som programledare för ett annat program. Nämnden ansåg därför att han vid sändningstillfället var en sådan företrädare för SVT där opartiskhetskravet gäller fullt ut. Nämnden ansåg vidare att nyhetsspanarens uttalanden var så långtgående att de innebar ett ställningstagande i strid med kravet på opartiskhet i SVT:s sändningstillstånd. Det kunde enligt nämndens mening diskuteras om inte också en avslutande kommentar av programledaren om att denne föredrog avslutning i sporthallen, var alltför värderande i den kontroversiella frågan. Nämnden ansåg dock att hans uttalande inte innebar något otvetydigt ställningstagande, varför inslaget i det avseendet inte stred mot opartiskhetskravet.

FÄLLT

Godmorgon Stockholm

SR, P4 Radio Stockholm, 2012-09-17

Beslut 12/01833

I inslaget samtalade programmets bisittare med programledaren om Saltkråkan AB:s beslut att inte låta Herr Nilsson förekomma i ett barns dödsannons. Bisittaren sa bland annat att hon, som så många andra, hade blivit förbannad när hon läst om detta i tidningen och att även om Saltkråkan AB hade bett om ursäkt så ansåg bisittaren att varumärket var skadat och att ursäkten inte spelade någon roll enligt henne eftersom den kom för sent. Hon avslutade med att säga: ”Nej Saltkråkan,

skämmes”. Senare i programmet upprepade bisittaren att Saltkråkan AB hade bett om ursäkt.

Granskningsnämnden konstaterade att *Godmorgon Stockholm* är ett lättare underhållningsprogram där bisittarens uppgift bland annat är att kommentera aktuella händelser. Nämnden konstaterade vidare att den aktuella bisittaren fick anses vara en sådan företrädare för programföretaget för vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut. Bisittarens kommenterande roll i programmet med ett personligt anslag – som fick anses vara känt för lyssnarna – gav visserligen ett visst utrymme för värderande omdömen. Även med beaktande av detta ansåg dock nämnden att bisittarens starkt värderande omdömen och personliga åsikter om Saltkråkan AB:s agerande var alltför långtgående och gick utöver vad som kunde anses förenligt med kravet på opartiskhet. Inslaget stred därför mot kravet på opartiskhet i SR:s sändningstillstånd.

Två ledamöter var skiljaktiga och ville fria inslaget.

FÄLLT

Godmorgon, världen!

SR, P1, 2002-08-04

Beslut SB 258/03

Det aktuella inslaget handlade om händelserna år 1992 då serbiska styrkor intog staden Prijedor i nordvästra Bosnien och hur dessa händelser hade beskrivits i utländska medier. Reportern hävdade att mediebilderna av serbernas krigsförbrytelser hade varit väsentligt överdriven, en uppfattning som han ansåg hade stöd i de domar som avkunnats av Haag-tribunalen. Han sa bland annat följande.

I dessa läger inträffade summariska avrättningar och det rådde omänskliga förhållanden men något massmord inträffade inte denna heta sommar för tio år sedan, enligt krigsribunalen. [...] I november förra året föll domen för de ansvariga i lägret Omarska som av journalisterna beskrivits som ett dödsläger, ett samtida Auschwitz. [...] Miroslav Kvočka, vicekommendanten, dömdes alltså till sju års fängelsestraff. Ett uppseendeväckande kort straff med tanke på att många journalister jämfört Omarska med nazisternas utrotningsläger.

SR anförde att reportern i fråga var frilansjournalist och att inslaget innehöll hans tolkningar av Haag-tribunalens domar. Även om inslaget i avannonsen beskrevs som ”Ett personligt färgat reportage” framgick det enligt granskningsnämndens mening inte tillräckligt tydligt att reportern var en sådan från programföretaget fristående medverkande som SR gjorde gällande. Hans uppfattning i den kontroversiella frågan om serbernas krigsförbrytelser understöddes i stället närmast av programledarens påannons till inslaget. Nämnden fann därför att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

FÄLLT

Nu – för unga döva

UR (SVT1), 1996-02-29

Beslut SB 334/96

Teckenspråksprogrammet *Nu – för unga döva* avslutades med ett inslag, i vilket en ung kvinna sa följande. ”Plågsamma djurförsök är det många som är emot och vill stoppa. Cochlea implantat-operationer, som görs på många döva barn, det måste vi också sätta stopp för!” Någon närmare presentation av den medverkande kvinnan, förutom att hennes namn angavs på en textskylt, förekom inte.

Av UR:s yttrande framgick att alla program i serien *Nu – för unga döva* under våren 1996 avslutats med ett ”veckans tyckare”, dit tittarna uppmanats att höra av sig med kommentarer, åsikter, lustigheter eller kritik.

Enligt granskningsnämnden framgick det dock inte av det anmälda inslaget om den person som uttalade sig var en tillfällig medverkande eller om hon på något sätt företrädde programföretaget. Med hänsyn till inslagets otydliga karaktär och till att uttalandet rörde en i döv världen mycket kontroversiell fråga ansåg nämnden att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

KRITISERAT

Agenda

SVT2, 2013-03-10

Beslut 13/00618

>> *Beslutet refereras i kapitel 4. Kommentar.*

KRITISERAT

Kulturradion: Att bomba Irak – vilken hit

SR, P1, 2009-01-05

Beslut SB 395/09

Programmet handlade om orsaken till USA:s invasion av Irak och påannonserades på följande sätt: ”Och alldeles strax fortsätter *Kulturradion* här i P1 med programmet *Att bomba Irak – vilken hit* [- - -] Nu är det dags för *Att bomba Irak – vilken hit* av och med Martin Rössel.”

SR uppgav i sitt yttrande att Martin Rössel inte var någon företrädare för programföretaget utan en utomstående tillfällig medverkande. Enligt SR var han en känd kulturperson och musiker, vilket kunde antas vara känt för många av *Kulturradions* lyssnare.

Granskningsnämnden ansåg att programmet innehöll uttalanden om Irakkriget som innebar ställningstaganden i en kontroversiell utrikespolitisk fråga. Enligt nämnden fick Martin Rössel anses vara en sådan tillfällig medverkande på vilken kravet på opartiskhet kan ställas lägre. Presentationen av programmet gav dock inte ett tillräckligt tydligt uttryck för detta och brast därmed i förhållande till kravet på opartiskhet.

KRITISERAT

Kulturnyheterna

SVT2, 2002-08-28

Beslut SB 829/02

I en krönika i *Kulturnyheterna* kritiserade en krönikör Folkpartiets förslag om språktest för svenskt medborgarskap.

Granskningsnämnden ansåg att krönikören tog ställning i en politiskt kontroversiell fråga. Av SVT:s yttrande framgick att krönikören var en sådan tillfällig medverkande på vilken kravet på opartiskhet kan ställas lägre. Krönikören introducerades emellertid inte närmare än genom att hennes namn nämndes före krönikan. Enbart det förhållandet att inslaget presenterades som en krönika signerad av en namngiven person var inte ett tillräckligt tydligt uttryck för att krönikören endast medverkade tillfälligt. Presentationen var således bristfällig med hänsyn till kravet på opartiskhet. Med beaktande av att flertalet tittare ändå torde ha uppfattat krönikören som en tillfällig medverkande ansåg granskningsnämnden dock att bristen inte var så allvarlig att inslaget stred mot kravet på opartiskhet i SVT:s sändningstillstånd.

En ledamot var skiljaktig och ville fälla inslaget.

FRIAT

Spanarna

P1, 2019-04-19 och 2019-04-20

Beslut 19/01447

I inslaget berättade en återkommande spanare i programmet, NN, om ett konstverk i ost. Följande sades.

En konstnär håller i detta nu på att bygga en mur mot Mexiko i ost. Hans slogan är 'Make America grate again', alltså en parafra på Trumps nynazistiska slogan men i det här fallet stavas great, g r a t e, alltså riven. [- -] Hans ostmur är enligt honom själv ett viktigt inlägg i debatten om det politiska läge som råder i USA.

Granskningsnämnden konstaterade att NN:s uttalande om Donald Trumps slogan var långtgående i att den kallades nynazistisk. Enligt nämnden var NN dock inte en sådan representant för programföretaget för vilken kravet på opartiskhet gäller fullt ut. Mot bakgrund av det, att programformatet fick antas vara välkänt för lyssnarna och att inslaget hade en lättsam och humoristisk ton ansåg nämnden att NN:s uttalande inte medförde att inslaget stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Toppmötet och Efter Toppmötet

SVT1, 2016-12-29, 2017-01-02, 2017-01-05 och 2017-01-09

Beslut 17/003622

I programserien *Toppmötet* samtalade Sveriges förre statsminister Fredrik Reinfeldt med före detta toppolitiker från USA, Danmark, Storbritannien och Norge. Samtalen kretsade bland annat kring makthavarnas karriärer samt de politiska beslut de varit involverade i. Ett återkommande diskussionsämne var Irakkriget samt dess för- och efterspel. I programserien visades ett flertal faktainslag där en speakeröst kortfattat redogjorde för olika historiska och politiska skeenden.

Granskningsnämnden ansåg att det tydligt framgick att utgångspunkten för *Toppmötet* var att skildra personliga samtal mellan Fredrik Reinfeldt och fyra andra före detta framträdande politiker som samtliga var tillfälligt medverkande för vilka kravet på opartiskhet kan ställas lägre än på företrädare för programföretaget. Nämnden ansåg att publiken borde ha uppfattat även Fredrik Reinfeldt som en tillfälligt medverkande person snarare än som en representant för SVT, trots att programserien omfattade flera avsnitt med samma samtalsupplägg. Mot denna bakgrund ansåg nämnden att varken Fredrik Reinfeldt eller de andra politikernas uttalanden eller förhållningssätt medförde att SVT hade åsidosatt kravet på opartiskhet.

FRIAT

Veckans brott

SVT1, 2016-01-12 och 2016-02-09

Beslut 16/00150 m.fl.

I tre inslag i *Veckans brott* uttalade sig en kriminologiprofessor om aktuella mordfall. Anmälarna kritiserade professors uttalanden och ansåg bland annat att han förde fram egna åsikter om fallen, att hans påståenden fick stå oemotsagda och att det innebar att SVT uttalade sig i skuldfrågan.

I ett av inslagen uttalade sig professorn och en försvarsadvokat om en skottlossning på en restaurang i Stockholm. Advokaten argumenterade för att den 23-åriga man som han representerade, och som dömts för mord i fallet, var oskyldig. Professorn

höll med advokaten om att det fanns en brist på vittnesmål och teknisk bevisning mot den dömda och att fallet troligen skulle bli ett resningsärende.

I två andra inslag uttalade sig professorn om ett mycket uppmärksammat mord på en 17-årig flicka. Professorn sa i det ena inslaget att den 35-åring som av tingsrätten dömts till mordet på flickan, men vars dom ännu inte vunnit laga kraft, var skyldig till mordet.

Granskningsnämnden konstaterade att kriminologiprofessorn var *Veckans brott* återkommande expert. Hans personligt präglade ställningstaganden i de tre aktuella inslagen medförde inte i sig att SVT hade åsidosatt kravet på opartiskhet.

FRIAT

Veckans brott och Veckans brott special

SVT1, 2013-11-26

Beslut 13/02774

En person anmälde alla avsnitt av *Veckans brott* som sändes hösten 2013. Han ifrågasatte om det var förenligt med kravet på opartiskhet att låta den medverkande kriminologiprofessorn oemotsagd få yttra sig i kontroversiella frågor. Anmälaren pekade särskilt på vad han ansåg vara olämpliga yttranden som kriminologiprofessorn gjort gällande ”Quickaffären”. Mot bakgrund av de invändningar anmälaren förde fram granskade granskningsnämnden *Veckans brott* samt *Veckans brott special* som sändes den 26 november 2013.

Granskningsnämnden konstaterade att kriminologiprofessorn var *Veckans brott* återkommande expert. Hans personligt präglade ställningstaganden i de aktuella inslagen medförde inte i sig att SVT hade åsidosatt kravet på opartiskhet. Kriminologiprofessorn riktade i inslagen allvarlig kritik mot utpekade personer. SVT uppgav i ärendet att dessa givits möjlighet att delta i direktsändningen eller via en bandad intervju, men att de avböjt medverkan. Programmet stred därför inte heller mot opartiskhetskravet i det avseendet.

FRIAT

SVT Forum

Kunskapskanalen, 2012-07-01

Beslut 12/01464

I ett inslag kommenterades Sverigedemokraternas retorik och politik av en tidigare SVT-företrädare, NN. En anmälare ansåg att NN uttalade sig partiskt. Enligt granskningsnämndens mening framgick det tillräckligt tydligt att NN var en tillfälligt medverkande krönikör från tidningen Expressen. Det framgick genom en elektronisk namnskyld. Nämnden kunde inte finna att NN:s uttalanden stred mot kravet på opartiskhet.

Godmorgon, världen!

SR, P1, 2008-12-07

Beslut SB 351/09

Inslaget var en krönika som handlade om nynazister och andra högerextrema grupper som enligt krönikören NN på sistone hade låtit tala om sig en hel del. NN beskrev grupperna som ”Sverigedemokraternas radikalare syskon högerut” och enligt henne misstänktes nynazister för att ha anlagt två mordbränder i Stockholm. Krönikören undrade om Sverigedemokraterna diskuterade den senaste tidens händelser och avslutade krönikan med att säga följande. ”Hur är det, drar ni också en gräns vid mordbrand? Tala då om det.”

En anmälare ansåg att krönikören kopplade ihop Sverigedemokraterna med nynazister, mordbränder och annan extremism.

Granskningsnämnden konstaterade att NN inte var någon företrädare för SR utan medverkade i programmet i egenskap av fristående krönikör. Mot bakgrund av detta och med beaktande av att det ska råda en vidsträckt yttrandefrihet i radion, ansåg nämnden att uttalandena inte gick utöver vad som kan accepteras i en tydligt presenterad personlig krönika.

Halal-TV

SVT1, 2008-11-03

Beslut SB 349/09

Programserien *Halal-TV* leddes av de tre unga muslimska tjejerna A, B och C. Ämnet för det första programmet i serien var klasskillnader och klasstillhörighet och A, B och C besökte två Stockholmsförorter som enligt dem var exempel på ett rikt respektive fattigt område.

Programmet föranledde ett stort antal anmälningar till granskningsnämnden. Anmälarna ansåg bland annat att SVT bröt mot kravet på opartiskhet genom att låta tre troende muslimer leda programmet. Några av anmälarna ansåg också att programmet hade en tydlig vänsterinriktning.

Enligt granskningsnämndens mening framgick det av programmets inledning och dess karaktär i övrigt att utgångspunkten för programmet var att låta A, B och C skildra sina egna personliga iakttagelser och erfarenheter av Sverige och av skeenden i det svenska samhället. A, B och C kunde därför inte anses vara sådana företrädare för programföretaget för vilka kraven på opartiskhet och saklighet gäller fullt ut. Samtidigt kunde de enligt nämnden inte heller jämföras med intervjuade, debatttagare och andra så kallade tillfälligt medverkande.

Nämnden ansåg därför att A, B och C i stor utsträckning, om än inte fullt ut, haft att beakta kraven på opartiskhet och saklighet.

Genom de diskussioner och intervjuer som förekom i programmet presenterades olika perspektiv på frågan om Sverige var ett klassamhälle eller inte. Enligt nämndens mening kunde det inte anses strida mot kravet på opartiskhet att behandla det aktuella ämnet på det sätt som skedde. Nämnden ansåg inte heller att det förhållandet att A, B och C medverkade i egenskap av troende muslimer eller programmets utformning i övrigt stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Efter tolv

SR, P4, 2007-06-03

Beslut SB 773/07

I inslaget, som tog sin utgångspunkt i begreppet ”En svensk tiger”, riktade NN kritik mot ledande politiker. Han sa att Sverige teg enligt order när USA-agenter förde bort svenska medborgare och flög dem till Kairo från Bromma flygplats och han kritiserade att statsministern vid ett besök i USA inte nämnt att många svenskar var upprörda och oroade över situationen i Irak. Inslaget föregicks inte av någon presentation men avslutades på följande sätt. ”Det här är NN för *Efter tolv* i P4.”

Granskningsnämnden konstaterade att inslaget innehöll värderande uttalanden, men att NN var en sådan tillfällig medverkande på vilken kravet på opartiskhet kan ställas lägre än på företrädare för programföretaget. Det hade enligt nämndens mening i och för sig varit lämpligt att presentera inslaget som en krönika av en tillfällig medverkande. Mot bakgrund av att inslagens krönikekaraktär ändå måste ha stått tillräckligt klar för lyssnarna och att de uttalanden som gjordes inte gick utöver vad som kunde accepteras från en tillfällig medverkande ansåg dock nämnden att inslaget inte stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Gringolotto

TV4, 2001-11-28

Beslut SB 164/02

Gringolotto var en dokumentär av filmaren NN om den svenska flyktingpolitiken och konsekvenserna av Sveriges medlemskap i Schengensamarbetet. I programmet framförde både NN själv och olika intervjuade personer kritik mot flyktingpolitiken och det sätt på vilket ansvariga myndigheter hanterade asylärenden. Programmet innehöll också satirinslaget Gringolotto med Schengenchansen, där hoppfulla asylsökande deltog i ett roulettspel i huruvida de skulle få stanna i Sverige.

Enligt TV4 utgjorde programmet ett debattinlägg av NN om den svenska flyktingpolitiken. Enligt granskningsnämndens mening borde programmets karaktär av debattinlägg av en för tillfället anlitad filmare ha klargjorts på ett tydligare sätt i påannonseren. Nämnden kunde dock vid en samlad bedömning inte finna att den något otydliga introduktionen medförde att programmet stred mot kravet på opartiskhet.

En ledamot ansåg att programmets karaktär av debattinlägg inte framgick tillräckligt tydligt och ville därför fälla programmet.

FRIAT

Katarina, Kristina och dom som har

SVT2, 1997-05-08

Beslut SB 416/97

I programmet talade en radiojournalist med en annan journalist om sitt arbete med ett radioprogram. Det var ett reportage om ”de rikas värld” i Djursholm jämfört med de betydligt enklare förhållandena i Farsta och Trångsund, där radiojournalisten själv växt upp. Delar av radioprogrammet spelades upp och några filmade intervjuer visades. Journalisterna kommenterade olika uttalanden och de värderingar som – enligt deras uppfattning – fanns bland välsituerade människor. Programmet påannonserades som en dokumentär.

Granskningsnämnden konstaterade att radiojournalisten och hennes väninna kommenterade de klasskillnader som – enligt dem – fanns i Sverige. Båda var upprörda över ojämlikhet och den elitistiska människosyn som de ansåg att många av de intervjuade gav uttryck för. Enligt nämndens mening framgick det klart av programmet och påannonseringen att de bägge talade om personliga erfarenheter och gav uttryck för sina subjektiva uppfattningar. Nämnden ansåg inte att radiojournalisten – även om hon var producent på Sveriges Radio och uttalade sig i anslutning till ett radioprogram – i det nu aktuella programmet skulle ses som företrädare för programföretaget. I enlighet med nämndens praxis när det gäller tillämpningen av kravet på opartiskhet kunde nämnden därför inte finna att programmet stred mot detta krav.

ANDRA BESLUT

Frågan om en medverkande skulle betraktas som en företrädare för programföretaget eller inte aktualiserades även i besluten nedan.

Krönika, kåserier, recension

Fällt, Wolter och Röör, SR, Beslut 12/00065 (s.10)

Friat, Filmklubben: Miraklet i Lourdes, SVT2, Beslut 11/03498 (s. 11)

Friat, Wollter och Röör, SR P4, Beslut 10/00076 (s. 13)
Friat, P1-morgon, SR P1, Beslut SB 253/09 (s. 13)
Friat, Folkradion, SR P3, Beslut SB 41/97 (s. 17)

Satir/ironi

Kritiserat, Tankesmedjan, P3, Beslut, 12/01044 (s.21)
Friat, Tankesmedjan, P3, Beslut 11/02888 (s. 27)
Friat, Morgonpasset, SR P3, Beslut SB 612/03 (s. 29)

Demokratibestämmelsen

Fällt, Morgonpasset, SR P3, Beslut SB 904/06 (s. 33)
Friat, Förmiddagsradion, SR Östergötland P4, Beslut SB 73/06 (s. 37)
Friat, Carin 21:30, SVT2, Beslut SB 72/06 (s. 38)

Kommentar

Fällt, Miifradio morgonshow, UR, Beslut 15/03445 (s. 58)
Fällt, Studio Ett, P1, Beslut 14/02894 (s. 59)
Fällt, Förmiddag, SR Norrbotten, P4, Beslut SB 854/05 (s. 42)
Friat, Kvällsöppet med Ekdal och Hakelius, TV4, Beslut SB 380/08 (s. 49)
Friat, Rakt på med K-G Bergström, SVT2, Beslut SB 794/07 (s. 49)
Friat, Morgonpasset, SR P3, Beslut SB 905/06 och SB 177/07 (s. 50)

Deklarerat ställningstagande

Fällt/kritiserat, Drevet, TV4, Beslut SB 903/06 och SB 183/07 (s. 54)

Ställningstagande eller inte?

Fällt, Medierna, P1, Beslut 11/03658 (s. 83)
Fällt, Morgonpasset Sommar, P3, Beslut 11/02009 (s. 62)
Fällt, Nordegren i P1, SR P1, Beslut SB 887/09 (s. 63)
Fällt, Europa, SR P1, Beslut SB 321/02 (s. 85)
Fällt, Lördags-teven, SVT2, Beslut SB 203/99 (s. 65)
Fällt, På jakt med Alexander Wendt, SR Blekinge P4, Beslut SB 236/95 (s. 67)
Kritiserat, Godmorgon Sverige, SVT1, Beslut 15/00295 (s. 67)
Friat, P1-morgon, P1, Beslut 15/00345 (s. 73)
Friat, Uggla i P4, SR P4, Beslut 11/00241 (s. 47)

Förhållningssätt/utformning

Kritiserat, Lika olika, SVT2, Beslut 11/03869 (s. 116)
Friat, Sommar i P1, Beslut 14/01724 (s. 120)

Utfrågning/intervju

Fällt, Mediemagasinet, SVT2, Beslut SB 214/01 (s. 133)
Friat, Partiledarutfrågningen 2006, TV4, Beslut SB 116/07 (s. 140)

Friat, Nyhetsmorgon, TV4, Beslut SB 906/06 (s. 140)

Diskussionsprogram

Fällt, P1-morgon, P1, Beslut 11/01131 (s. 143)

Friat, Mitt P3, SR P3, Beslut SB 858/08 (s. 149)

Personangrepp

Fällt, Val 2014: Valet med Janne och Belinda, SVT1, Beslut 14/02147 (s. 155)

Fällt, Obs, P1, Beslut 12/01531 (s. 155)

Fällt, Studio Ett, SR P1, Beslut SB 75/02 (s. 160)

13. UTLÄNDSKT PROGRAM

NEWS

FÄLLT

Jamie Olivers sockerchock

UR (Kunskapskanalen), 2018-01-08

Beslut 18/00076

Programmet skildrade bland annat negativa hälsoeffekter kopplade till sockerkonsumtion och leddes av den kände brittiske tv-kocken Jamie Oliver som argumenterade för införandet av en sockerskatt. I slutet av programmet sa Jamie Oliver bland annat följande.

Vi kan göra det här, men jag behöver din hjälp. Det här är viktigt, och jag vill att vi ser till att det märks. Om du vill ha en sockerskatt i ditt land, säg till din regering. Det är så lätt. Ju fler som talar, desto mer hörs vi. Desto större blir pressen på regeringar att tänka nytt.

Granskningsnämnden ansåg att det tydligt framgick att programmets utgångspunkt var att skildra negativa hälsoeffekter kopplade till sockerkonsumtion och att diskutera ett möjligt sätt att stävja dessa – vilket i sig inte var kontroversiellt. Eftersom det var ett inköpt, utländskt program som i huvudsak hade fokus på brittiska förhållanden, och då programledaren var en välkänd brittisk tv-kock som inte omedelbart kunde uppfattas som en företrädare för UR, ansåg nämnden att kravet på opartiskhet borde tillämpas mindre strikt. Mot denna bakgrund, och med beaktande av att en företrädare för en branschorganisation för mat och dryck fick utrymme att argumentera mot en sockerskatt i programmet, medförde inte programledarens avslutande uppmaning till tittaren att programmet stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

The Henry Rollins Show

SVT1, 2007-07-06

Beslut SB 793/07

Programmet var en pratshow ledd av artisten och författaren Henry Rollins, som höll kritiserande och värderande monologer om president Bushs aids-politik och

om Kaliforniens guvernör Arnold Schwarzenegger. Eftersom uttalandena gjordes i ett inköpt, utländskt program och av en programledare som inte omedelbart kunde uppfattas som en företrädare för SVT ansåg nämnden att bestämmelsen om opartiskhet i den delen borde tillämpas mindre strikt. Det hade dock varit lämpligt att programmet presenterats på ett sådant sätt att dess karaktär stod klar för tittarna. Även med beaktande av att någon sådan presentation inte gjordes ansåg nämnden att inslagen inte stred mot kravet på opartiskhet.

FRIAT

Dr Phil

TV4, 2003-10-29

Beslut SB 290/04

Hela det aktuella avsnittet av den amerikanska pratshowen *Dr Phil* handlade om USA:s krig mot Irak och om hur människor (amerikaner) hanterade kriget. I programmet medverkade bland andra två kvinnor som var aktiva krigsmotståndare. Programledaren Dr Phil ifrågasatte om kvinnorna gjorde rätt som protesterade mot kriget när unga människor dog för landet. Mot slutet av intervjun framgick att Dr Phil ansåg att kvinnorna inte skulle låta sig ”exploateras av Saddam och hans mördarband”.

Granskningsnämnden konstaterade att kravet på opartiskhet gäller för alla sända program, oavsett om de producerats av TV4 eller ej. Enligt nämnden kunde det dock diskuteras hur praxis att programledare inte får ta ställning i kontroversiella frågor skulle tillämpas i det nu aktuella fallet. Nämnden ansåg att bestämmelsen om opartiskhet i den delen borde tillämpas mindre strikt, men att det hade varit lämpligt om programmet hade presenterats på ett sådant sätt att dess karaktär stod klar för tittarna.

Programmets inriktning och upplägg innebar enligt nämndens mening en viss ensidighet till förmån för dem som stödde kriget. De två medverkande krigsmotståndarna fick dock stort utrymme att föra fram sina åsikter även om det framgick att programledaren Dr Phil inte höll med dem. Trots att ingen särskild presentation av programmet gjordes ansåg nämnden mot den bakgrunden att programmet inte stred mot kravet på opartiskhet.

PROGRAMREGISTER

SVERIGES RADIO

Andra upplagan **66**
Best of P3 **23**
Birros årskrönika **14**
Bladhs blandning **103**
Brunchrapporten **28**
Dalanytt **106**
Drömstart **157**
Efter 3 **15**
Efter tolv **174**
Ekot **53**
Ekots lördagsintervju **137**
Europa **85**
Flipper **141**
Folkradion **17**
Frank **64**
Freja **16**
Förmiddag i SR Norrbotten **42**
Förmiddag i P4 Stockholm **71**
Förmiddagsradion **37**
Generation Z **125**
God morgon **159**
Gomorra Sjuhärad **31**
Godmorgon Stockholm **167**
Godmorgon, världen! **119, 139, 156, 159, 168, 173**
Gotland runt **58**
Heliga familjen **139**
Iller **89**
Karlavagnen **146**
Kattis fredag med Salongen **61**
Konflikt **48, 96**
Kulturnytt **12, 41, 47, 161, 163**
Kulturradion: Att bomba Irak – vilken hit **169**
Kvällspasset **28**
Medierna **83**
Merhaba **86, 98**
Mitt i musiken **101**
Mitt P3 **149**
Morgonpasset **19, 24, 29, 33, 50, 76, 95, 161**
Morgonpasset Sommar **62**
Musikhjälpen **124**
Nordegren i P1 **63, 135**
Nordegren & Epstein **83, 92, 106**

Nyheter **44, 101**
Nyhetsstimmen **158**
Obs **155**
P1-morgon **11, 13, 72, 73, 85, 143**
P3 Hiphop **76**
P3 Nyheter **126**
P3 Star **35**
P3 Stars nöjesnyheter **95**
P4 Malmöhus **82**
Pang Prego **29**
Pengar och rätt **129**
Pussel **87, 129**
På jakt med Alexander Wendt **67**
På tapeten **87**
Ring P1 **69, 115, 144, 145, 147, 148, 150, 151, 152**
Ring så spelar vi **36**
Sameradion **113**
Schulman i P1 **28**
Sjuhärad Direkt **112, 122**
Skånemorgon **162**
Soda **37**
Sommar i P1 **120**
Spanarna **170**
Studio Ett **14, 59, 160, 164**
Tankesmedjan **20, 21, 22, 24, 25, 26, 27**
Transit **42**
Trettondagsmorgon **124**
Ugglan i P4 **47**
Upp! **23**
Verkligheten i P3 **126**
Väckarklockan **34, 64**
Wollter och Röör **10, 13**

SVERIGES TELEVISION

ABC **60, 77**
A-ekonomi **65**
Agenda **40, 169**
Aktuellt **34, 43, 46, 51, 72, 75, 91, 97, 113, 114, 118, 119, 128, 134, 137, 142, 166**
Árran **81**
Bästa formen **102**
Carin 21:30 **38**
Dokument utifrån: Det våras för extremhögern **77**
Dokument utifrån: Staden som offrades **84**
Domstolen – friad eller fälld **99**
Eurovision Song Contest **97**
Existens **117**

Filmklubben: Miraklet i Lourdes **11**
Fråga doktorn **134**
Gazas tårar **94**
Go' kväll **92, 167**
Gomorrön Sverige **17, 67, 74, 126**
Halal-TV **173**
I afton Lantz **30**
Jönköpingsnytt **75**
Katarina, Kristina och dom som har **175**
Kobra: Ungern **93**
Kulturnyheterna **46, 170**
Lika olika **116**
Lilla Aktuellt **81**
Lokala nyheter Uppsala **45**
Lokala nyheter Öst **71**
Lördags-teven **65**
Mediemagasinet **133**
Mitt i naturen **66, 131**
Mittnytt **111, 112**
Nyhetsbyrån **147**
Nordnytt **111**
Opinion live **138**
Plus **68, 99, 100, 102, 104, 108**
Politik i bokhyllan **136**
Program med meddelande om att rösta i valen år 2014 **120**
Rakt på med K-G Bergström **49**
Rapport **43, 48, 51, 52, 62, 75, 90, 91, 94, 111, 127, 141**
Reportrarna **38, 105, 115**
Sefyr **88**
Skavlan **120**
Smålandsnytt **130**
Spinn Topp 10 **96**
Striptease **105, 131**
SVT Forum **172**
SVT Forum: Dagens motion **60**
SVT Morgon **97**
SVT Nyheter **133**
The Henry Rollins Show **178**
Toppmötet och Efter Toppmötet **171**
Trailrar för "Fri television" **78**
Uppdrag granskning **62, 103, 107, 109**
Utfrågningen **128**
Uutiset **57**
Val 2014: Valet med Janne och Belinda **155**
Val 2018: Slutdebatten **32, 57**
Veckans brott **171, 172**
Veckans brott special **172**

Världens konflikter **89**
Västerbottensnytt **74, 100**

TV4

Drevet **54**
Dr Phil **179**
Gringolotto **174**
Kalla Fakta **103**
Kvällsöppet med Ekdal och Hakelius **49**
Nyhetererna **79, 132, 153, 162**
Nyhetsmorgon **140**
Partiledarutfrågningen 2006 **140**
Smakresan **79**
Trailer för "Nollrasism" **80**
TV4 Norrbotten **117**
TV4Nyhetererna **127**
TV4 Stockholm **153**
Vardagspengar **104**

SVERIGES UTBILDNINGSRADIO/KUNSKAPSKANALEN

Banderoll **118, 123**
Familjens historia: Från lort till landsting **78**
Jamie Olivers sockerchock **178**
Lilla aktuellt skola - teckenspråk **69**
Mifforadio morgonshow **58**
Nu – för unga döva **169**
SVT Forum **172**

